

503

**ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร
กรุงเทพมหานคร**

นางสาวปวีณา นียมธรรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2552

**The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Leadership
Behaviors of Mathayom Suksa III Students at Phra Mae Mary Sathorn
School in Bangkok Metropolis**

Miss Paveena Niyomtham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร กรุงเทพมหานคร

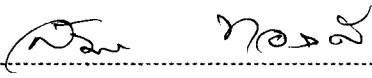
ชื่อและนามสกุล นางสาวปวีณา นิยมธรรม

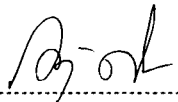
แขนงวิชา การแนะแนว

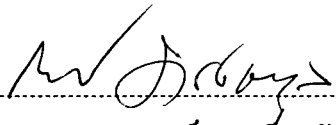
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล

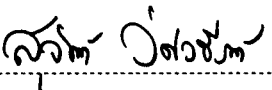
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมร ทองดี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวรธรรานนท์)

วันที่ 19 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มารีย์สาทร กรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัย นางสาวปวีณา นิยมธรรม **ปริญญา** ศีษษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง (2) รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย
 ทรงชัยกุล **ปีการศึกษา** 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นผู้นำของ
 นักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
 (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการ
 ทดลอง และ(3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทาง
 ชีวสังคมแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552
 ของโรงเรียนพระแม่มารีย์สาทร กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม
 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนหลากหลาย เครื่องมือที่ใช้ คือ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
 พฤติกรรมการเป็นผู้นำ (2) กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ และ(3) แบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
 ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
 การเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
 การเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .01 และ(3) กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
 ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว พฤติกรรมการเป็นผู้นำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Thesis title: The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Leadership Behaviors of Mathayom Suksa III Students at Phra Mae Mary Sathorn School in Bangkok Metropolis

Researcher: Miss Paveena Niyomtham; **Degree:** Master of Education (Guidance);

Thesis advisors: (1) Dr. Wallapa Sabaiying, Assistant Professor;

(2) Dr. Chiaranai Songchaikul, Associate professor; **Academic year:** 2009

Abstract

The purposes of this research were to (1) compare leadership behaviors of students in the experimental group before and after using a guidance activities package to develop leadership behaviors; (2) compare the post-experiment leadership behaviors of students in the experimental and control groups; and (3) compare leadership behaviors of experimental group students with different bio-social backgrounds after using the guidance activities package to develop leadership behaviors.

The research sample for this study consisted of 40 Mathayom Suksa III students in an intact heterogeneous classroom of Phra Mae Mary Sathorn School in the 2009 academic year, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were (1) a guidance activities package to develop leadership behaviors; (2) other guidance activities; and (3) a scale to assess leadership behaviors. Statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, t-test, and two-way analysis of variance.

Research findings showed that (1) the post-experiment leadership behaviors of the experimental group using the guidance activities package to develop leadership behaviors were significantly higher than their pre-experiment counterparts at the .01 guidance level; (2) leadership behaviors of the experimental group using the activities package to develop leadership behaviors were significantly higher than those of the control group at the .01 level; and (3) after using the guidance activities package to develop leadership behaviors, experimental group students with different bio-social backgrounds did not differ in their leadership behaviors.

Keywords: Guidance activities package, Leadership behavior, Mathayom Suksa III student

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา ตบมายิ่ง และรองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล ที่คอยให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ แบ่งปันประสบการณ์ชีวิต ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ให้แนวทางเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนการติดตามดูแลด้วยความห่วงใยเสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สมร ทองดี ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านมาเป็นประธานกรรมการสอบ และยังได้ให้คำแนะนำในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอกราบขอบพระคุณบรรดาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ในสาขาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนวทุกๆท่าน ที่ได้ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ความเอื้ออาทร และให้ประสบการณ์ที่ดีต่อบรรดาศิษย์ด้วยใจกว้างขวางเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร จินะวัฒน์ อาจารย์อังคณา เมศุลา และอาจารย์พิรพัฒน์ ถวิลรัตน์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนเซนต์ยอแซฟยานนาวา และผู้อำนวยการโรงเรียนพระแม่มารีสาทร ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ธเนศ ทิคุรุ่งเรือง ที่ได้สละเวลาของท่านเพื่อให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลทางสถิติในการทำวิจัย

และขอกราบขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัว และทุกๆท่านที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนในทุกๆด้าน คอยให้กำลังใจ ให้ความห่วงใยเสมอมา ขอให้ทุกท่านได้รับสิ่งดีงามตอบแทนในน้ำใจดีของทุกท่านเสมอไป

ปวีณา นิยมธรรม

มีนาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
พฤติกรรมการเป็นผู้นำ	8
ความหมายของการเป็นผู้นำ	8
ความหมายของพฤติกรรมการเป็นผู้นำ	10
ความสำคัญของพฤติกรรมการเป็นผู้นำ	10
ลักษณะของบุคคลที่มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ	11
วิธีการวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ	17
แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำ	18
การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ	24
ภูมิหลังทางชีวสังคมกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำ	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
รูปแบบการวิจัย	41
ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การรวบรวมข้อมูล	64
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ผลการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน	71
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สรุปการวิจัย	76
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	97
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	97
ข แบบวัด	103
ค ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ	122
ง คุณภาพของเครื่องมือ	154
ประวัติผู้วิจัย	157

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	รูปแบบการวิจัย 41
ตารางที่ 3.2	ขั้นตอนการวัดและการจัดกระทำในการวิจัย 42
ตารางที่ 3.3	โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ 50
ตารางที่ 3.4	ผังแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ 61
ตารางที่ 3.5	ตารางการดำเนินการทดลอง 65
ตารางที่ 4.1	ภูมิหลังทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง 68
ตารางที่ 4.2	แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยจำแนกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน 70
ตารางที่ 4.3	ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง ... 71
ตารางที่ 4.4	ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ 72
ตารางที่ 4.5	ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 73
ตารางที่ 4.6	แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน เมื่อพิจารณา ตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กับภูมิหลังทางชีวสังคม 74

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคน เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - พ.ศ.2554) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง เพราะคนเป็นเป้าหมายหลักที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายได้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในทุกแง่มุมอย่างสมดุล ทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย ความรู้ ทักษะความสามารถ ให้มีความพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ อันจะนำไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล มีความพอประมาณและมีภูมิคุ้มกันที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10: 57) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 12) และในมาตรฐานการศึกษาของชาติ (พ.ศ.2547) ได้เน้นว่า “เป้าหมายการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ 2547: 3)

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ตามศักยภาพของแต่ละคน ให้รู้จักรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จักพึ่งพาตนเอง มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ (กรมวิชาการ 2546: 24) และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 17) ยังได้ระบุไว้ว่า “กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม” ดังนั้นกิจกรรมการแนะแนวจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในสถานศึกษาได้ และเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว การดำเนินงานแนะแนวพึงจัดกระทำได้โดย “มุ่งเน้นถึงการแนะแนวเชิงรุก มุ่งส่งเสริมพัฒนาและการป้องกันมากกว่าเน้นการแก้ปัญหา สามารถสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคงเสริมสร้าง

ความเข้มแข็ง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข” (กรมวิชาการ 2545: 2)

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษาของชาติ กรมวิชาการ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีความสอดคล้องกัน โดยเน้นความสำคัญที่พัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพคือ ให้มีความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นชุมชน เป็นสังคม มีแนวปฏิบัติและข้อกำหนดในการอยู่ร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน ดังนั้นย่อมต้องมีผู้นำที่จะมาประสานให้ทุกคนอยู่ร่วมกัน ด้วยดี อยู่อย่างมีความสุข ซึ่งประสิทธิ์ ทองอุ่น และคณะอาจารย์กลุ่มสถาบันราชภัฏ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2542: 232) กล่าวไว้ว่า “การเป็นผู้นำ เป็นพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลคนหนึ่ง ที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน หรือเป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตาม” และปัจจุบันนี้ สังคมไทยต้องการบุคคลรุ่นใหม่ที่มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ เพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ ตามที่ประเวศ วะสี (2540: 11-17) ได้กล่าวถึงสภาพความเป็นไปของสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ว่า ขาดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ในทุกระดับของสังคม เริ่มตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน องค์กร สถาบันการเมือง สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา รวมถึงสังคมทั้งประเทศ ดังนั้นเพื่อที่จะผ่านวิกฤติไปได้ ในทุกสังคมจะต้องร่วมมือกันสร้างเสริม และพัฒนาบุคคลให้มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ เพื่อชักนำคนทั้งหลายให้มาประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ตั้งใจ

โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างเสริม และปลูกฝังนักเรียนให้มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำได้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 17) ที่ได้กล่าวไว้พอสรุปสาระสำคัญได้ว่า การจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักเรียนด้านต่างๆ ตัวอย่างเช่น ให้มีการเป็นผู้นำผู้ตาม มีความรับผิดชอบ รู้จักแก้ปัญหา มีเหตุผล มีการช่วยเหลือแบ่งปันกัน โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

วัยรุ่นคือ กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ หากวัยรุ่นได้รับการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะช่วยป้องกันปัญหาในสังคมได้มาก ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 329) กล่าวไว้ว่า “วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่ นับว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ถ้าวัยรุ่นได้ดำเนินชีวิตในช่วงวัยนี้ผ่านไปอย่างราบรื่น

มีปัญหาไม่ซับซ้อนนัก ย่อมก้าวผ่านเพื่อเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ได้ด้วยดี แต่หากเป็นไปในทางตรงกันข้ามวัยนี้จะเป็นวัยที่ประสบกับความยุ่งยากมาก เหตุว่าเป็นวัยที่มีการพัฒนาในด้านต่างๆ และเป็นวัยที่พยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองอยู่เสมอ” ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่น

การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ด้วยเหตุว่าหากวัยรุ่นมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำแล้ว จะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็งที่จะสร้างสังคมให้น่าอยู่โดยชักนำคนทั้งหลายให้มาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่พึงปรารถนาได้ จากการศึกษาของนักวิชาการพบว่า มีวิธีการพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมการใช้กลุ่มสัมพันธ์ และบทบาทสมมติ เป็นต้น ทางเลือกซึ่งผู้วิจัยเลือกศึกษาคือ ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวว่า สามารถพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้มาก-น้อยเพียงใด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิธีการพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ จึงดำเนินการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มารีสาทร กรุงเทพมหานคร

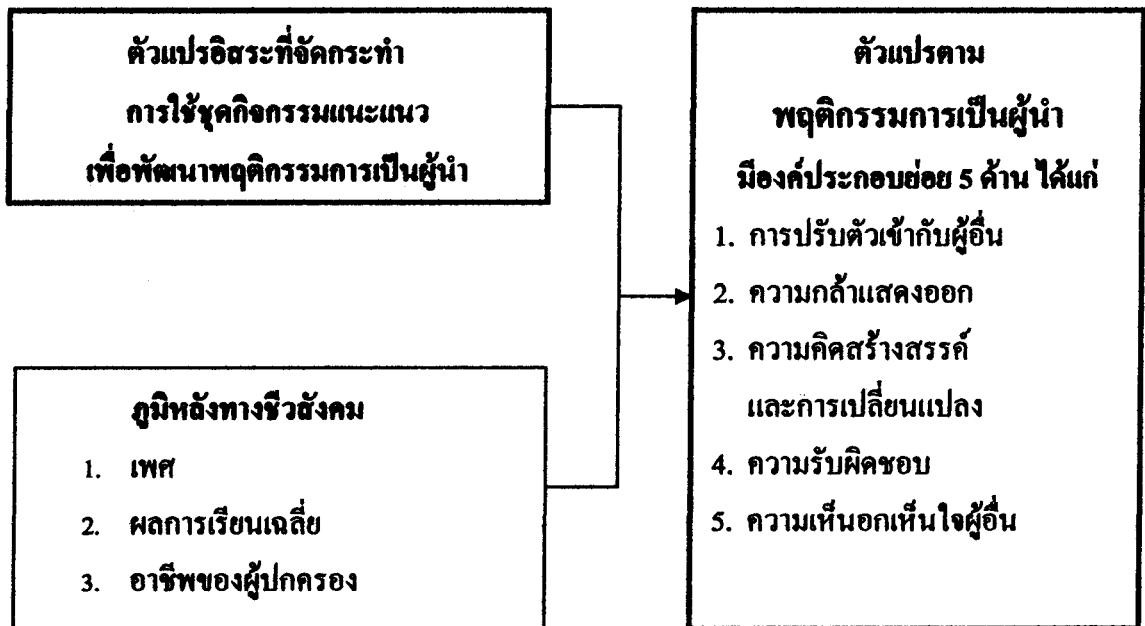
2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

2.3 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานของการวิจัย

- 4.1 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ
- 4.2 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุม
- 4.3 กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวิตสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาริสาทร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 มี 6 ห้องเรียน จำนวน 221 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพระแม่มาริสาทร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 40 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนหลากหลายเป็นตัวแทนของประชากรได้

5.2 ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ และแบบวัดตัวแปรในการวิจัย

2) ตัวแปรอิสระสมทบ คือ ภูมิหลังทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

5.2.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 พฤติกรรมการเป็นผู้นำ หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำกลุ่ม เพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง ความรับผิดชอบ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีรายละเอียดดังนี้

การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้อื่น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ความกล้าแสดงออก หมายถึง การใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็น การพูด การทำ ในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยไม่ล้มเลิกแม้พบอุปสรรค

ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การแสดงออกของบุคคล ที่กล้าเผชิญปัญหา อีกทั้งรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย
 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จไปได้ด้วยดี มีความพยายามที่จะปรับปรุงหน้าที่ให้ดีขึ้น ตรงต่อเวลา และการยอมรับ ความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น

ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความใส่ใจและเข้าใจในโลกทัศน์ของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือ และแบ่งปันให้ผู้อื่นได้

6.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำ หรือในที่นี้อาจเรียกสั้นๆว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวฯ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำ หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักการและแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมแนะแนว โดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว จำนวน 12 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมยังใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ของทิสนา เขมมณี (2545: 142 - 144) (เรียกโดยย่อว่า “AGEPA”) ซึ่งยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Ac) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ (G) ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ (E) เน้นกระบวนการ (P) และเน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (Ap) และมีการดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเล่นเกม การอภิปรายร่วมกัน การร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง และการนำเสนอผลงาน เป็นต้น

6.3 นักเรียน คือ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลี สาทร ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 1

6.4 กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ หมายถึง กิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม ที่ผู้วิจัยนำมาใช้กับกลุ่มควบคุม จำนวน 12 กิจกรรม

6.5 ภูมิหลังทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง

6.5.1 เพศ แบ่งเป็น เพศหญิง เพศชาย

6.5.2 ผลการเรียนเฉลี่ย หมายถึง ระดับผลการเรียนซึ่งเป็นความสามารถ ทางสมองของนักเรียน ในการวิจัยนี้ใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียน ในปีการศึกษา 2551

6.5.3 อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมหลักของผู้ปกครองที่นำมาซึ่งรายได้ ในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว งานวิจัยนี้ระบุไว้ 6 กลุ่มอาชีพ คือ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย – ธุรกิจ 4) รัฐวิสาหกิจ 5) รับราชการ 6) อาชีพอื่น ๆ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวต้นแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน
วัยรุ่นตอนต้น
- 7.2 ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น
- 7.3 ได้แนวทางในการวิจัย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านอื่นๆ ของวัยรุ่น
ตอนต้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถประมวลและกำหนดเป็น 4 หัวข้อสำคัญ ดังนี้

1. พฤติกรรมการเป็นผู้นำ
2. แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
3. การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
4. ภูมิหลังทางชีวสังคมกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

1. พฤติกรรมการเป็นผู้นำ

1.1 ความหมายของการเป็นผู้นำและพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

1.1.1 ความหมายของการเป็นผู้นำ

การเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำ และความเป็นผู้นำ เป็นคำศัพท์ภาษาไทยที่ใช้แทนคำว่า “Leadership” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีนักวิชาการ นักการศึกษา และบุคคลสำคัญซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมไทยได้ให้คำจำกัดความของการเป็นผู้นำไว้ดังนี้

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต 2542: 21-24) กล่าวไว้ว่า การเป็นผู้นำ หมายถึง “คุณสมบัติเช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคล ที่ชักนำคนทั้งหลายมาประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม”

อานันท์ ปันยารชุน (2542: 26) กล่าวถึงการเป็นผู้นำไว้ พอสรุปได้ว่า การเป็นผู้นำ คือ การกระทำของบุคคลที่ทำให้ผู้อื่นอยากเดินตามแบบอย่าง

ตีปพนนท์ เกตุทัต (2542: 32-33) ได้กล่าวไว้พอสรุปสาระสำคัญได้ว่า การเป็นผู้นำต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ มีทรศนะกว้างไกล เป็นที่ยอมรับ และผู้อื่นยินดีร่วมปฏิบัติตาม

ประสิทธิ์ ทองอุ่นและคณะ (2542 : 233) ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2542: 222) และกวี วงศ์พูน (2542: 95) ได้ให้ความหมายการเป็นผู้นำที่สัมพันธ์กัน พอสรุปได้ว่าเป็นความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่น ให้ความร่วมมือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จ เป็นไปตามแผนงานและจุดประสงค์ที่วางไว้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 11-12) ได้สรุปความหมายของการเป็นผู้นำไว้ว่ามีลักษณะที่สำคัญ ยกตัวอย่างเช่น (1) เป็นความสามารถที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นในด้านการกระทำ ตามที่ผู้นำต้องการ และสามารถจูงใจบุคคลอื่นให้กระทำกิจกรรมที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ (2) เป็นลักษณะความสัมพันธ์ทางอำนาจอย่างหนึ่งของผู้นำที่ได้รับการยอมรับนับถือในพฤติกรรมของเขา (3) การกระทำร่วมกันระหว่างบุคคลโดยมีบุคคลหนึ่งทำหน้าที่ให้การชี้นำการกระทำดังกล่าว ทำให้บุคคลอื่นๆเชื่อมั่นในผลงานของเขา ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้จากลักษณะการแสดงออกในการชี้แนะตามที่เขาได้แนะนำไว้ (4) เป็นกระบวนการในการใช้อิทธิพลที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และมีการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นต้น

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2547: 1) ให้ความหมายของการเป็นผู้นำ หมายถึง “ความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่น โดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือ เพื่อให้กิจการงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการ”

สต็อกคิลล์ (Stogdill, 1950 อ้างถึงใน เจียรนัย ทรงชัยกุล และโกศล มีคุณ 2544: 144) กล่าวถึงความหมายการเป็นผู้นำคือ “กระบวนการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมของกลุ่ม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้”

แบสส์ (Bass, 1985:64) ให้ความหมายการเป็นผู้นำสรุปได้ว่าเป็นการแสดงออกถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับสมาชิกหรือสมาชิกกับกลุ่ม มักเกี่ยวกับการจัดหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสถานการณ์ การเป็นผู้นำจะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการกระทำจะมีผลกระทบต่อคนอื่นๆ การเป็นผู้นำเกิดขึ้นได้ เมื่อสมาชิกกลุ่มคนใดคนหนึ่งสามารถปรับเปลี่ยนแรงจูงใจของคนอื่นในกลุ่มได้

ดาฟท์ (Daft, 1999: 5-6) ให้ความหมายการเป็นผู้นำไว้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับอิทธิพลของผู้นำและผู้ตาม มีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงโดยสะท้อนภาพให้เห็นถึงจุดประสงค์ในการแลกเปลี่ยนและการแบ่งปัน

ดังนั้นจึงสรุปความหมายของการเป็นผู้นำได้ว่า หมายถึง การใช้ความสามารถและอิทธิพลของบุคคลในการนำกลุ่ม สร้างความสัมพันธ์ ประสานให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ร่วมกันทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน จนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.1.2 ความหมายของพฤติกรรมกรเป็นผู้นำ

โสภา ชูพิทูลชัย และอรทัย ชื่นมนุญย์ (2518: 219) ได้สรุปความหมาย พฤติกรรมกรเป็นผู้นำไว้ว่า “การกระทำทั้งหลายที่ช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของกลุ่มหรือความสามัคคีของกลุ่ม” สอดคล้องกับบุหงา วชิระศักดิ์มิ่งกล (2530: 114-115) ซึ่งได้ให้ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเป็นผู้นำพอสรุปได้ว่า เป็นการทำงานใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกทุกคน เพราะมีผู้นำเพียงคนเดียว ไม่สามารถที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ แต่หากการเป็นผู้นำสามารถมองเห็นความแตกต่างกันของสมาชิก และกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และประสบผลสำเร็จได้

สุจิตรา เกตุพิพร (2541: 6) และกวี วงศ์พูน (2539: 17) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมกรเป็นผู้นำที่คล้ายคลึงกัน พอสรุปได้ว่าเป็นการแสดงออกถึงความสามารถในการนำกลุ่ม ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน

อานันท์ ปันยารชุน (2542: 26-27) กล่าวถึงพฤติกรรมกรเป็นผู้นำพอสรุปได้ว่าเป็นการกระทำใดๆ ของบุคคลที่สามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตามอยากเดินตาม เพราะมีศรัทธาต่อบุคคลนั้น และพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต 2542: 21-24) ได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญของพฤติกรรมกรเป็นผู้นำคือ ความสามารถชักนำคนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ตั้งใจ โดยแสดงออกถึง การเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นมิตรกับผู้อื่น มีความเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มองกว้าง กิดไกลและใฝ่สูง ให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงาน มีความรับผิดชอบ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 12) ยังได้กล่าวถึงพฤติกรรมกรเป็นผู้นำไว้ว่า “การกระทำร่วมกันระหว่างบุคคล โดยมีคนหนึ่งทำหน้าที่ให้การชี้นำการกระทำดังกล่าว ทำให้บุคคลอื่นๆเชื่อมั่นในผลงานของเขา”

จากการศึกษาความหมายของพฤติกรรมกรเป็นผู้นำดังกล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า พฤติกรรมกรเป็นผู้นำ หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำกลุ่มเพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

1.2 ความสำคัญของพฤติกรรมกรเป็นผู้นำ

ได้มีผู้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของพฤติกรรมกรเป็นผู้นำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ มัลลิกา ดันสอน (2544: 67-69) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรมกรเป็นผู้นำ พอสรุปได้ว่า ต้องคำนึงถึงการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับสมาชิกภายในกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการมอบหมายงาน

ที่เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกด้วย เพื่อให้สมาชิกเกิดความเชื่อถือ และให้ความร่วมมืออย่างจริงจังในการทำงาน อันจะนำไปสู่การทำงานจนบรรลุเป้าหมาย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2525: 20-22) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีพฤติกรรม
การเป็นผู้นำไว้พอสรุปได้ว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำจะช่วยให้สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับบุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2530: 97-98) พอสรุปสาระสำคัญได้ว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำจะช่วยให้ผู้นำปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังเป็นลักษณะที่สำคัญของสมาชิกในกลุ่มประชาธิปไตย หากสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีพฤติกรรม
การเป็นผู้นำสูง ย่อมจะทำให้กลุ่มดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต 2542: 18) กล่าวถึงพฤติกรรมการเป็นผู้นำไว้พอสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญยิ่งแห่งความสำเร็จสำหรับพฤติกรรมของผู้นำ คือ การเปลี่ยนแปลงความต้องการของคนได้ จะช่วยให้พัฒนาความต้องการในทางที่ดีงามและสร้างสรรค์ เพราะเมื่อความต้องการที่ดีนี้เกิดขึ้น จะทำให้เกิดการกระทำที่ดีงามจนสามารถบรรลุผลสำเร็จ

และนอกจากนี้สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ (2542: 83) ได้กล่าวถึงการเป็นผู้นำไว้พอสรุปได้ว่า การเป็นผู้นำ มีความสำคัญอย่างยิ่งในภาวะวิกฤติ หากผู้นำแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยความเข้มแข็ง ตั้งใจแก้ไขปัญหาคด้วยความอดทน จะช่วยให้สามารถสร้างความมั่นใจและให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีความสำคัญในการช่วยให้กลุ่มเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน จนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.3 ลักษณะของบุคคลที่มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

สต็อกคิลล์ (Stogdill, 1969: 91-133) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคคลที่แสดงออกถึงการเป็นผู้นำว่ามีลักษณะสำคัญพอสรุปได้ดังนี้คือ มีความสามารถในด้านสติปัญญา การใช้ภาษา การตัดสินใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบ ความไว้วางใจได้ ความเชื่อมั่นในตนเอง การให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ความสามารถที่จะเข้าใจตนเอง การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ความกล้าแสดงออก การมีอารมณ์ที่มั่นคง และฐานะทางเศรษฐกิจดี

คูบริน (Dubrin, 1998: 26) ศึกษาพบว่า พฤติกรรมของผู้ที่มีลักษณะการเป็นผู้นำมี 2 ประการ ได้แก่ บุคลิกภาพทั่วไป (General personality traits) และบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน (Task - related personality traits) รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 35-45) ได้อธิบายคุณลักษณะการเป็นผู้นำดังกล่าว โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า บุคลิกภาพทั่วไป (General personality traits) เป็นคุณลักษณะทั่วไปที่สังเกตได้ ซึ่งมีสัมพันธ์กับความสำเร็จ ความพอใจทั้งชีวิตการทำงาน

และส่วนตัวของบุคคล เช่น ความกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม การกล้าพูด การกล้าแสดงความคิดเห็น การกล้าทำ การมีความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม แม้ในภาวะวิกฤติ การมีอารมณ์ขัน อบอุ่น เอื้ออารี ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การมีความสามารถที่จะเผชิญและแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงอย่างดีด้วยความอดทน การรับรู้ถึงความสามารถของตน การใช้ความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ และบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน เป็นลักษณะการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน มีลักษณะที่สำคัญ เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ความสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง นำไปสู่โอกาสในการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี การมองเห็นปัญหาและแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา การมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การมีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจถึงโลกทัศน์ของสมาชิกในกลุ่ม ความสามารถในการปรับตัว และการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ กล้าหาญ กล้าเผชิญกับความเสี่ยง กล้าท้าทายต่อสิ่งแปลกใหม่ และแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ ได้โดยไม่ล้มเลิกแม้พบอุปสรรค

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต 2542: 21-24) ได้กล่าวไว้ถึงลักษณะของบุคคลที่มีพฤติกรรมกรการเป็นผู้นำ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี การเป็นมิตรกับผู้อื่น มีความเข้มแข็ง การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การมองกว้าง การคิดไกลและใฝ่สูง การให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงาน ความรับผิดชอบต่อสังคม และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

สุนันทา เขียวนิล (2541) ได้ศึกษาพบว่า ลักษณะการเป็นผู้นำของนักเรียนประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความคิดสร้างสรรค์ ขณะที่ทรงเงิน วีระวงศ์สุวรรณ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพการเป็นผู้นำของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบบุคลิกภาพการเป็นผู้นำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ ความคิดสร้างสรรค์ ความยุติธรรม ความเชื่อมั่นในตนเอง และความใจกว้าง ส่วนงานวิจัยของสุกัญญา วรรณบุตร (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการเป็นผู้นำของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าประกอบด้วยความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีมนุษยสัมพันธ์ และในเวลาต่อมาวาสนา พวยฮ้วน (2547) ได้ศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (วัยรุ่นตอนต้น) ด้วยเช่นกัน พบว่าลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นผู้นำของนักเรียน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัยในตนเอง ความกล้าแสดงออก ความเห็นอกเห็นใจ ความคิดริเริ่ม ความรับผิดชอบ และความรอบคอบ

การศึกษาพฤติกรรมการเป็นผู้นำสำหรับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นในการวิจัยนี้
ครอบคลุมเฉพาะองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น 2) ความกล้าแสดงออก
3) ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง 4) ความรับผิดชอบ และ 5) ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2530: 107-108) ได้กล่าวถึงการปรับตัวไว้โดยสรุปได้ว่า
การอยู่ร่วมกันของบุคคล เพื่อให้อยู่ได้อย่างมีความสุข จะต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกันอย่างชัดเจน
มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกทำงานร่วมกันได้ดี

ศุคนธ์ทิพย์ หนูนพล (2544: 28-29) กล่าวถึงความสำคัญของการปรับตัว
เข้ากับผู้อื่นพอสรุปได้ว่า บุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดีคือ คนที่มีความรู้ลึกและพฤติกรรม
ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น
ได้ดีมีดังนี้คือ เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง
เป็นตัวของตัวเอง เห็นคุณค่าของตนเองมีความเป็นอิสระ เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม มีจิตใจอารมณ์
ที่มั่นคง มีความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรค และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม
ส่วนลักษณะของบุคคลที่มีปัญหาด้านการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น จะเป็นผู้ที่ไม่กล้าแสดงออก เก็บตัว
หรือถอยหนี เข้ากลุ่มและทำงานกับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่มเพื่อน

จักรกฤษ เลื่อนภฐาน (2549) ได้กล่าวไว้ว่า “ความสามารถในการปรับตัวด้าน
ความสัมพันธ์กับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการปรับและเปลี่ยนแปลงตนเองให้สามารถเข้ากับ
ผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี”

สรุปได้ว่า การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการสร้าง
ความสัมพันธ์ที่ดี การเปิดใจรับฟังความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อื่น และสามารถทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นได้

2) ความกล้าแสดงออก

วาสนา พวยฮ้วน (2547) ได้กล่าวถึงความหมายของ ความกล้าแสดงออก
ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นความสามารถของนักเรียนในการแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าบอกถึงความ
ต้องการของคนให้ผู้อื่นรับรู้ สอดคล้องกับคูบริน (Dubrin, 1998 อ้างถึงใน รั้งสรรค์ ประเสริฐศรี
2544: 37) กล่าวไว้ถึงลักษณะทั่วไปของผู้ที่แสดงออกถึงการเป็นผู้นำด้านความกล้าแสดงออกอย่าง
เหมาะสม คือ การกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น ความรู้ลึกได้อย่างเหมาะสม และการเป็นผู้นำ

ที่แสดงออกในทางที่เหมาะสมนี้ จะช่วยให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสามารถเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มได้ สอดคล้องประภัสสร สุขชื่น (2539: 6) และอารยา สุวะมาตย์ (2540: 37) ที่ได้กล่าวถึงความหมายของ ความกล้าแสดงออกพอสรุปได้ว่า เป็นความกล้าเผชิญกับความเป็นจริง กล้าพูด กล้ากระทำ และกล้าแสดงความคิดเห็นในทางที่ถูกต้อง

สรุปได้ว่า ความกล้าแสดงออก หมายถึง การใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ในการแสดงความคิดเห็น การพูด การทำในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยไม่ล้มเลิกแม้พบอุปสรรค

3) ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง

ดูบริน (Dubrin, 1998 อ้างถึงใน รังสรรค์ ประเสริฐศรี 2544: 37) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของการเป็นผู้นำที่สัมพันธ์กับงานไว้ว่า การเป็นผู้นำที่มีความสร้างสรรค์ คือ “การมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน โดยสามารถตัดสินใจทำได้ด้วยตนเอง นำไปสู่โอกาสในการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการค้นหาปัญหาและแก้ปัญหา ซึ่งทักษะนี้ต้องมีการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะด้านนี้” สุจิตรา เกตุคุณพร (2541: 6) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า “การรู้จัก การใช้เทคนิควิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้อย่างดี เกิดความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งการริเริ่มสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่” สอดคล้องกับสุนันทา เขียวนิล (2541: 6) ซึ่งได้ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ ไว้ว่า “ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกมา โดยการใช้ความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา การเปลี่ยนแปลงเพื่อแสวงหาสิ่งที่ถูกต้องและมีคุณค่า ชอบคิดสิ่งใหม่ๆ มีใจกว้างที่จะรับประสบการณ์ใหม่ๆ”

นอกจากนี้จากการศึกษาของคูซส์ และพอสเนอร์ (Kouzes and Posner, 2006) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่แสดงออกมาอีกประการหนึ่งคือ เป็นกระบวนการท้าทาย ซึ่งหมายถึง การแสวงหาความคิดและวิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน การแก้ปัญหาและปรับปรุงกระบวนการ โดยการให้กำลังใจผู้อื่นเพื่อให้เกิดการทดลองอย่างสร้างสรรค์ มีนวัตกรรมใหม่ๆ ตลอดจนพร้อมที่จะตัดสินใจเสี่ยงอย่างชาญฉลาด

สรุปความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่กล้าเผชิญปัญหา อีกทั้งรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

4) ด้านความรับผิดชอบ

กวี วงศ์พูน (2539: 114) กล่าวไว้ว่า “ความรับผิดชอบ ทุกคนสามารถทำให้มีทำให้เกิดกับตนเอง เพราะเราจะเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุด ซึ่งเราจะต้องเป็นผู้ที่รับทั้งผิดและชอบด้วยอย่างเคร่งครัด กล่าวรับผิดชอบและชอบจากผลงานของตน ปรับปรุงงานให้ดีขึ้น และพยายามทำงานจนสำเร็จ” สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของจินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2540: 96) และของสุทธิพงษ์ บุญผดุง (2541: 22) ที่ให้ความหมายของความรับผิดชอบพอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นความตั้งใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายจนประสบผลสำเร็จด้วยความเต็มใจ ติดตามผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขงาน และยอมรับทั้งผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้น ขณะที่สุนันทา เขียวนิล (2541: 6) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการฝึกทักษะการเป็นผู้นำของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ได้กล่าวถึง ความรับผิดชอบว่าหมายถึง “ความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานจนสุดความสามารถของตน และยอมรับผลการกระทำทั้งในด้านผลดีและผลเสียในการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย” สอดคล้องกับวาสนา พวยฮ้วน (2547) และปณิศา พ่วงเจริญ (2545) ได้กล่าวถึงความหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบไว้ว่า “เป็นความสามารถของนักเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น และยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการทำงานนั้นได้” นอกจากนั้นวินรพี เจริญทรัพย์านนท์ (2545) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความรับผิดชอบคือ “บุคคลที่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่เต็มความสามารถ เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จได้ตามเวลาที่กำหนด”

ส่วนงานวิจัยของ ชมภู พิงธรรม (2526) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบประกอบด้วย (1) ความไวใจได้ (2) ความผูกพันกับงาน (3) ความละเอียดรอบคอบ (4) ความปรารถนาที่จะทำดีที่สุด (5) การปรับปรุงให้ดีขึ้น (6) การให้ความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ (7) ความพากเพียรพยายาม และ(8) การยอมรับความผิดหรือรับชอบจากผลงานของตน

สรุปความรับผิดชอบ หมายถึง การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จไปได้ด้วยดี มีความพยายามที่จะปรับปรุงหน้าที่ให้ดีขึ้น ตรงต่อเวลา และการยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้

5) ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

แม็คควีรีและคณะ (Macquarrie, John & Childress, James 1986: 190-191)

ได้กล่าวถึงความหมายของความเห็นอกเห็นใจไว้ว่า เป็นความสามารถของมนุษย์ที่จะรับรู้ และเข้าใจสภาพด้านจิตใจและอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ของคนอื่นอย่างตรงไปตรงมา เข้าใจ และรับฟังการแบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของคนอื่น เข้าใจโลกทัศน์ของผู้อื่น สอดคล้องกับ คูซส์และพอสเนอร์ (Kouzes and Posner, 2001: 4) ได้กล่าวเกี่ยวกับสนับสนุน ให้กำลังใจ (Encourage the heart) พอสรุปได้ว่าเป็นความสามารถในการทำงานเพื่อให้บรรลุ ความวิสัยทัศน์นั้น โดยคำนึงถึงโลกทัศน์ของผู้อื่น ตระหนักว่าทุกคนต้องเหนื่อยล้า ท้อถอย ดังนั้นจึงต้องทำทุกอย่างเพื่อบำรุงขวัญกำลังใจ เช่น แสดงการยอมรับและชื่นชมเมื่องานมีความก้าวหน้าหรือสำเร็จไปแล้วส่วนหนึ่ง ต้องแสดงความรู้สึกโดยให้ทุกคนทราบว่า มีความเชื่อ และเห็นคุณค่าของผู้ร่วมงานทุกคน แสดงความคาดหวังในแง่ดีต่อผู้อื่น ชมเชยอย่างจริงใจ และจากการศึกษาของ ชมภู พังธรรม (2526) กล่าวถึงความเห็นอกเห็นใจประกอบด้วย ความสนใจในปัญหาและความต้องการของผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การไม่เห็นแก่ตัว ไม่มุ่งทำลายผู้อื่น และเคารพในสิทธิของผู้อื่น สอดคล้องกับปณิศา พ่วงเจริญ (2545) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ความเห็นอกเห็นใจ คือการแสดงความสนใจปัญหาและความต้องการของผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นมีความเดือดร้อนไม่เห็นแก่ตัว ไม่มุ่งทำลายผู้อื่น มีใจยุติธรรม”

ดังนั้นความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความใส่ใจและเข้าใจในโลกทัศน์ของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือ และแบ่งปันให้ผู้อื่นได้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพอจะสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำ หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำกลุ่ม เพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีองค์ประกอบย่อย 5 ด้านที่สำคัญ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วัยรุ่นตอนต้น) ดังนี้

การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การเปิดใจรับฟังความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อื่น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ความกล้าแสดงออก หมายถึง การใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ในการแสดงความคิดเห็น การพูด การทำ ในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยไม่ล้มเลิกแม้พบอุปสรรค

ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การแสดงออกของบุคคล ที่กล้าเผชิญปัญหา อีกทั้งรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จไปได้ด้วยดี มีความพยายามที่จะปรับปรุงหน้าที่ให้ดีขึ้น ตรงต่อเวลา และการยอมรับความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น

ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความใส่ใจและเข้าใจในโลกทัศน์ของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือ และแบ่งปันให้ผู้อื่นได้

1.4 วิธีการวัดพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ

การวัดพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำนั้น มีการใช้เครื่องมือวัดหลากหลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จากการศึกษาของคูซส์และพอสเนอร์ (Kouzes&Posner, 2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำโดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้จัดการ (Managers) หัวหน้างาน (Coworkers) ผู้ตอบคำถามโดยตรง (Direct Reports) และบุคคลทั่วไป (Others) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า มีทั้งหมด 30 ข้อ แต่ละข้อมีมาตราประมาณค่า 10 ระดับ ตั้งแต่ แทบจะไม่เคยเลย ถึงบ่อยมากที่สุด ค่อมคูซส์และพอสเนอร์ (Kouzes & Posner, 2006: 94) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำในกลุ่มนักเรียน ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า มีข้อความทั้งหมด 30 ข้อ แต่ละข้อมีมาตราประมาณค่าเป็น 5 ระดับ คือ ตั้งแต่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ขณะทำงานวิจัยในประเทศไทยได้มีการศึกษาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนในช่วงวัยรุ่น โดยใช้เครื่องมือวัดเป็นแบบวัดแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ดังเช่น ผลงานวิจัยของสุนันทา เขียวนิล (2541) ได้ศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำที่ใช้แบบวัดแบบมาตราประมาณค่า ในการสร้างข้อคำถาม 4 ลักษณะของการเป็นผู้นำ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีมนุษยสัมพันธ์ และความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ข้อคำถามที่เกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกและการกระทำของนักเรียน มีทั้งที่เป็นข้อความที่มีความหมายทางบวก และข้อความที่มีความหมายทางลบ จำนวนทั้งหมด 46 ข้อ เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ข้อความทางบวกให้คะแนนตั้งแต่ 5 ถึง 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนน ตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนน้อย เป็นผู้ที่มีลักษณะการเป็นผู้นำน้อย ผู้มีคะแนนมากเป็นผู้ที่มีลักษณะการเป็นผู้นำมาก

ในขณะที่รินทร์ที เจริญทรัพย์านนท์ (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเชื่อมั่นในตนเองและการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งได้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม 4 ด้าน เพื่อใช้วัดด้านการเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ และบุคลิกภาพการแสดงตัวของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

โดยสร้างเป็นมาตรฐานค่าแบบถู่ 4 ระดับ คือ ทุกครั้ง เกือบทุกครั้ง บางครั้ง และไม่เคย และจากการศึกษาของฐานวดี สายเนตร (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านสังคม และด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้วัดเป็นแบบวัดแบบมาตรฐานค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านสังคมสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านสังคมต่ำ

จากการศึกษางานวิจัย พอสรุปได้ว่า เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ คือ แบบวัดแบบมาตรฐานค่า 4-10 ระดับ ส่วนมาตรวัดสำหรับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นนิยมใช้มาตรประมาณค่า 4-6 ระดับ การวิจัยครั้งนี้ จึงใช้แบบวัดแบบมาตรฐานค่า 6 ระดับ ในการวัดพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ

นักจิตวิทยาสังคมได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ โดยเน้นที่การศึกษาพฤติกรรมของการเป็นผู้นำที่มีต่อกลุ่ม และความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำและผู้ตาม ดังที่คาร์ทไรท์และแซนเดอร์ (Cartwright & Zander, 1960 อ้างถึงใน โสภา ชูพิณฑลชัย และอรทัย ชื่นมณูย์ 2518: 219) ได้กล่าวถึง “การศึกษาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำมีเป้าหมายอยู่ที่การกระทำที่ช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จ โดยการที่สมาชิกในกลุ่มช่วยกันวางวัตถุประสงค์ของกลุ่ม มุ่งพยายามที่จะดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำอาจเกิดขึ้นได้กับบุคคลคนเดียว หรือกับสมาชิกหลายคนในกลุ่มได้” จากศึกษาค้นคว้าแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ ที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย และนักวิชาการที่ทำการศึกษ พบว่ามีสาระสำคัญที่ควรให้ความสนใจ ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ

เมอร์ฟีลด์ (Merrifield, 1967:100 -104) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 พฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้นำแต่ละคน การเป็นผู้นำนั้นเป็นผลมาจากพันธุกรรม คือมีลักษณะการเป็นผู้นำมาแต่กำเนิด และลักษณะการเป็นผู้นำนั้นสามารถที่จะปลูกฝังและเรียนรู้เพื่อให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้

ประการที่ 2 พฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับกลุ่ม การแสดงออกถึงการเป็นผู้นำนั้นเป็นลักษณะ โครงสร้างทางสังคมหรือกลุ่มมากกว่าบุคคลเป็นการปรับตัวให้เข้า

กับกลุ่ม มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม ซึ่งจะถูกกำหนดโดยโครงสร้างของกลุ่ม มากกว่าบุคลิกภาพของบุคคลเพียงคนเดียวการเป็นผู้นำจึงเป็นลักษณะธรรมชาติหรือเป็นคุณสมบัติ ของกลุ่ม

ประการที่ 3 พฤติกรรมการเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์ นอกจากการเป็นผู้นำ จะอยู่ที่ลักษณะของแต่ละบุคคล และตรวจสอบได้จากบทบาทและหน้าที่ภายในกลุ่มแล้ว สถานการณ์ของกลุ่มที่เป็นอยู่ขณะนั้นจะก่อให้เกิดพฤติกรรมการเป็นผู้นำขึ้นได้

พอจะสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำมีประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวผู้นำแต่ละคน พฤติกรรมการเป็นผู้นำ ขึ้นอยู่กับกลุ่ม และพฤติกรรมการเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

ได้มีผู้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำไว้หลากหลายทฤษฎี การวิจัยครั้งนี้ นำเสนอเพียง 3 ทฤษฎีที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ได้แก่ ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะการเป็นผู้นำ ทฤษฎีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ และทฤษฎีพฤติกรรม ผู้นำตามสถานการณ์

2.2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะการเป็นผู้นำ ทฤษฎีนี้เน้นว่า บุคคลบางคนเกิดมา พร้อมกับลักษณะบางประการ ที่จะช่วยสนับสนุนให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการเป็นผู้นำ หรืออาจเกิดจากการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ และอาจเกิดขึ้นโดยจากการได้รับการฝึกอบรม ตามที่สโตกคิลล์ (Stogdill, 1969: 91-133) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการเป็นผู้นำ มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้คือ การมีความสามารถด้านสติปัญญา การใช้ภาษา และการตัดสินใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีความรับผิดชอบ การให้ความไว้วางใจได้ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ความเข้าใจตนเอง และการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ การแสดงตัว การมีอารมณ์มั่นคง การมีอารมณ์ขัน และการมีฐานะทางเศรษฐกิจดี

2.2.2 ทฤษฎีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

ตามที่ดูบริน (Dubrin, 1998: 81-96) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งมลรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา และจากการศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ พฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยการศึกษาของมหาวิทยาลัยโอไฮโอแห่งมลรัฐโอไฮโอ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรมการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยการสำรวจการปฏิบัติงานของการเป็นผู้นำ ซึ่งมีกลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษาที่สำคัญได้แก่ นักบริหาร ทหาร พลเรือน และนักศึกษา ด้วยการใช้การวิเคราะห์ พฤติกรรมว่า มีการกระทำอย่างไรบ้างในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

โดยการแบ่งพฤติกรรมการเป็นผู้นำออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบการมุ่งงาน (Initiating Structure) เป็นความสามารถของบุคคลในการกำหนดบทบาทระหว่างผู้นำและสมาชิก เพื่อการสร้างรูปแบบที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เช่น ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ มอบหมายของผู้ใต้บังคับบัญชา การปฏิบัติตามมาตรฐานงาน การเสนอวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา การให้แนวทางในการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการกำหนดระเบียบปฏิบัติในการทำงาน และแบบมุ่งความสัมพันธ์ (Consideration) คือ การแสดงออกโดยเน้นถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น เช่น การเป็นมิตร ความเชื่อถือไว้วางใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษา การสนับสนุน การให้ความอบอุ่นใจ การยอมรับและการรับฟังผู้อื่น เน้นถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกภายในกลุ่ม

และในการศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของการเป็นผู้นำ กระบวนการของกลุ่ม และการทำงานของกลุ่ม จึงเป็นลักษณะมุ่งเน้นพฤติกรรมจัดการโดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบพฤติกรรมการมุ่งงาน (Task-oriented behavior) และแบบพฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์กับบุคคล (Relationship-oriented behavior) พฤติกรรมมุ่งงาน คือ การเป็นผู้นำที่มุ่งความสำเร็จของงาน เช่น การใช้เวลาอย่างเหมาะสม การวางแผน การกำหนดตารางเวลาในการทำงาน การประสานงาน การจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคต่างๆ การให้แนวทางเพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงาน และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม พฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์งานมีดังนี้คือ ความสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ ความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆอย่างเหมาะสม ความเข้าใจต่อสมาชิกของกลุ่ม การให้ข้อเสนอแนะในการทำงาน และพฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์กับบุคคล เป็นการมุ่งความสนใจต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลมากกว่ามุ่งงาน ดังนั้นประสิทธิภาพของผู้นำจึงขึ้นอยู่กับการคำนึงถึงผู้อื่นเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ แสดงออกถึงความไว้วางใจ ให้ความมั่นใจ การเป็นมิตร การให้ความสนใจในปัญหาและแสวงหาแนวทางเพื่อการแก้ปัญหา การส่งเสริมให้ผู้อื่นก้าวหน้า การสร้างความพึงพอใจต่อผู้ร่วมงาน และการให้คำแนะนำที่ดีในการทำงาน จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

2.2.3 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำตามสถานการณ์

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำตามสถานการณ์ มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของกลุ่ม โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มระหว่างผู้นำผู้ตามและสถานการณ์ของกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นผู้นำ จากทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ

ตามสถานการณ์ของฟีเดเลอร์ (Fiedler, อ้างถึงใน รังสรรค์ ประเสริฐศรี 2544: 101-102) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า รูปแบบการเป็นผู้นำในทฤษฎีนี้มี 2 ประการ ประการแรกคือ การศึกษารูปแบบของการเป็นผู้นำที่มุ่งความสัมพันธ์กับสมาชิก โดยแสดงออกด้วยการสร้างความไว้วางใจ ความเคารพนับถือ และรับฟังความต้องการของสมาชิกซึ่งจะคำนึงถึงผู้อื่นเป็นหลัก และอีกประการหนึ่งคือ การศึกษารูปแบบการเป็นผู้นำที่มุ่งงาน การเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นที่ความสำเร็จของงาน จะมีการกำหนดทิศทางและมาตรฐานการทำงานไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นการที่บุคคลสามารถแสดงออกถึงการเป็นผู้นำได้ขึ้นอยู่กับการริเริ่มบทบาทผู้นำในกลุ่ม บทบาทนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของกลุ่ม ซึ่งในสถานการณ์ที่ต่างกันช่วยให้ทุกคนได้มีโอกาสที่จะเป็นผู้นำได้ ถ้าสถานการณ์นั้นตรงกับความสามารถของแต่ละคน

จากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำสามารถเกิดขึ้นและพัฒนาได้โดยขึ้นอยู่กับลักษณะประจำตัวของบุคคล พฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และสถานการณ์

2.3 แบบของพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

จากการศึกษาพบว่า มีผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย และนักวิชาการได้จำแนกแบบของพฤติกรรมการเป็นผู้นำไว้อย่างหลากหลาย และที่สำคัญ ดังนี้

ลิพพิทท์ และไวท์ (Lippitt and White, 1960 อ้างถึงใน เนตร์พัฒนา ยาวีราช 2547: 66) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยจำแนกออกเป็น 3 แบบ พอสรุปได้ดังนี้

1) พฤติกรรมการเป็นผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic leadership style) การแสดงออกถึงการเป็นผู้นำที่รวมอำนาจการตัดสินใจทั้งหมดไว้ที่ตนเอง โดยเป็นผู้สั่งการให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม มีการควบคุมบังคับบัญชา กำหนดการทำงานที่ชัดเจน แสดงความเป็นนายต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีการลงโทษเมื่อฝ่าฝืนหรือทำผิด ทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีความรู้สึกไม่พึงพอใจ ซึ่งอาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้

2) พฤติกรรมการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leadership style) การให้เสรีภาพแก่ผู้อื่น ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการกระจายอำนาจ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีอิสระในการทำงาน เพราะเชื่อมั่นและไว้วางใจผู้อื่น ผลงานที่ได้รับจึงมีคุณภาพ

3) พฤติกรรมการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez – Faire leadership style) การเป็นผู้นำประเภทที่ค่อนข้างปล่อยให้ผู้อื่นทำงานได้อย่างเสรีภาพ โดยผู้นำไม่เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นเพียงอยู่ห่างๆ อาจให้คำแนะนำบ้าง ซึ่งทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีอิสระมาก

จึงขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ผลงานที่ได้รับด้อยคุณภาพ เพราะสมาชิกมีความเฉื่อยชา ซึมเศร้า เนื่องมาจากการที่ไม่รู้ว่าคนต้องทำอะไร จึงอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำที่ทำให้ งานประสบความสำเร็จได้อย่างดีและมีคุณภาพ คือพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย

เบล็ค และมูตัน (Blake and Mouton, 1964 อ้างถึงใน เจียรนัย ทรงชัยกุล และโกศล มีคุณ 2546: 157) กล่าวไว้สรุปได้ว่า จากการสร้างตารางการจัดการได้แบ่งพฤติกรรม การเป็นผู้นำออกเป็น 2 แบบ คือ 1) แบบค่านึงคน ให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล มุ่งเน้นความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) แบบค่านึงผลผลิต คือ การให้ความสำคัญกับการบรรลุความสำเร็จในภารกิจขององค์กร ในเวลาต่อมา แวกซ์เลย์และยูเคิล (Wexley&Yulk, 1984 อ้างถึงในสิทธิโชค วรานุสันติกุล 2547: 266-268) ได้จำแนกแบบของ พฤติกรรมการเป็นผู้นำหลายแบบตัวอย่างเช่น เน้นการปฏิบัติงาน การตั้งเป้าหมาย การวางแผน การริเริ่ม การแก้ปัญหา การเอาใจใส่ผู้อื่น การให้คำปรึกษา การยกย่อง ให้การยอมรับ การให้รางวัล การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ และการสร้างความสัมพันธ์ เป็นต้น และได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการจำแนกแบบของพฤติกรรมการเป็นผู้นำไว้ว่า ได้ประโยชน์ มากกว่าการแบ่งเป็นเพียง 2-3 แบบเท่านั้น เพราะในความเป็นจริงพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ย่อมมีมากกว่า 2-3 แบบ

จากการศึกษาแบบของพฤติกรรมการเป็นผู้นำ สรุปได้ว่า มีการจำแนกแบบ ของพฤติกรรมการเป็นผู้นำไว้อย่างหลากหลาย ตัวอย่างเช่น แบบมุ่งงาน แบบมุ่งความสัมพันธ์ แบบเผด็จการ แบบประชาธิปไตย แบบเสรีนิยม แบบค่านึงคน และแบบค่านึงผลผลิต เป็นต้น ในแต่ละแบบมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด มีความเหมาะสมกับผู้ตาม กลุ่ม และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และยังพบว่าแบบของพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่ทำให้งานประสบความสำเร็จได้อย่างดี และค่านึงถึง การสร้างความสัมพันธ์ คือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำที่เป็นแบบประชาธิปไตยโดยให้เสรีภาพ แก่ผู้อื่น ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการ เป็นผู้นำพบว่ามีสาระสำคัญคือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นได้โดยขึ้นอยู่กับลักษณะ ประจำตัวของบุคคล พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกในกลุ่ม และขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ของกลุ่มซึ่งในสถานการณ์ที่ต่างกันช่วยให้ทุกคนได้มีโอกาสที่จะเป็นผู้นำได้

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรเป็นผู้นำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่นมีดังนี้
 ชมภู พึ่งธรรม (2526 : 15-16) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดเพื่อใช้วัด
 บุคลิกภาพด้านการเป็นผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร
 โดยศึกษาจากทฤษฎีการจัดระบบบุคลิกภาพของไอแซกส์และทฤษฎีโครงสร้างบุคลิกภาพ
 ของกิลฟอร์ดมาเป็นหลักในการกำหนดบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ 8 ด้าน ได้แก่ ความยุติธรรม
 ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ ความรอบคอบ ความใจกว้าง
 ความมีวินัยในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้นำบุคลิกภาพเหล่านี้มาสร้างแบบวัด
 บุคลิกภาพการเป็นผู้นำ ซึ่งต่อมา ชวนใจ คำวัฒนา (2537) ได้นำแบบวัดบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ
 ของ ชมภู พึ่งธรรม มาใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพด้าน
 การเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม จังหวัดพิจิตร กลุ่มตัวอย่าง
 คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม จำนวน 42 คน ผลการศึกษาพบว่า
 นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีบุคลิกภาพด้านการเป็นผู้นำแตกต่างจากนักเรียนที่ทำกิจกรรม
 ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรองเงิน วีระวงศ์สุวรรณ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบ
 ของบุคลิกภาพการเป็นผู้นำของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัครสังฆมณฑล
 กรุงเทพมหานคร” พบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพการเป็นผู้นำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 คือ ความคิดสร้างสรรค์ ความยุติธรรม ความเชื่อมั่นในตนเอง และความใจกว้าง ขณะที่งานวิจัย
 ของสุนันทา เขียวนิล (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกทักษะการเป็นผู้นำของนักเรียน
 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ที่มีลักษณะความก้าวร้าว
 แตกต่างกัน” กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2
 วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2541 ที่มีลักษณะความก้าวร้าวสูงและลักษณะ
 ความก้าวร้าวต่ำ จำนวน 36 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีลักษณะการเป็นผู้นำ
 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลอง
 มีลักษณะการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้เสนอแนะ
 ไว้ว่า สิ่งสำคัญในการฝึกคือ โปรแกรมการฝึกกิจกรรมควรเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมในการทำงาน
 อย่างมีระบบ การแก้ปัญหาพร้อมกัน และบรรยากาศที่เป็นกันเองในการฝึก

ต่อมาในงานวิจัยของสุกัญญา วรรณบุตร (2543) ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะ
 การเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2542

ที่เป็นหัวหน้าและรองหัวหน้าที่มีการเป็นผู้นำตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ 25 ลงมาจำนวน 15 คน คุณลักษณะการเป็นผู้นำ ประกอบด้วย ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีมนุษยสัมพันธ์ หลังการร่วมกิจกรรมกลุ่มตามโครงการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นหัวหน้าและรองหัวหน้ามีคุณลักษณะการเป็นผู้นำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้วาสนา พวยฮ้วน (2547) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านธารนพเก้า จังหวัดสระแก้ว” กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ คือ นักเรียนที่มีคะแนนจากแบบสอบถามคุณลักษณะการเป็นผู้นำของนักเรียน อยู่ในระดับน้อยจำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 16 คน คุณลักษณะการเป็นผู้นำประกอบด้วย การติดต่อสื่อสาร ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัยในตนเอง การกล้าแสดงออก ความเห็นอกเห็นใจ ความคิดริเริ่ม ความรับผิดชอบ และความรอบคอบ จากผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ กับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึก มีลักษณะการเป็นผู้นำที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

แนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำมีแนวทางที่หลากหลาย จึงเลือกแนวทางที่สำคัญมาเสนอเพียง 3 วิธี ดังต่อไปนี้

3.1 การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยธรรมชาติ

การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยธรรมชาติ เป็นการพัฒนาพฤติกรรม การเป็นผู้นำโดยไม่ได้จัดกระทำ

กวี วงศ์พูน (2539: 117) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีลักษณะการเป็นผู้นำ พอสรุปได้ว่า บุคคลบางคนเกิดมาพร้อมด้วยลักษณะบางประการที่จะช่วยสนับสนุนให้เป็นผู้นำได้ ตัวอย่างเช่น บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ สติปัญญา เป็นต้น

ประเวศ ะสี (2542: 47) ได้กล่าวถึง การเกิดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ โดยธรรมชาติ ซึ่งกล่าวไว้พอสรุปได้ว่า กระบวนการชุมชน ที่มีการร่วมกลุ่มกันคิดร่วมกันทำ มักจะเกิดพฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยธรรมชาติได้

ภัทรา พาชัยยุทธ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นผู้นำของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม จังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 322 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 150 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 172 คน ผลพบว่า ปัจจัยที่มีผลทางบวกกับการเป็นผู้นำของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ปัจจัย คือ เพศชาย และลำดับการเกิดลูกคนโต ซึ่งแสดงว่า นักเรียนเพศชาย และนักเรียนที่เป็นลูกคนโต มีการเป็นผู้นำมาก ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้ เป็นการเกิด ผู้นำโดยธรรมชาติ

สรุปได้ว่า การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยธรรมชาติ เป็นการพัฒนาพฤติกรรม การเป็นผู้นำโดยไม่ได้จัดกระทำ เช่น คุณลักษณะประจำตัวซึ่งสืบทอดทางพันธุกรรม เพศ ลำดับ การเกิด เป็นต้น

3.2 การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยการฝึก

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล และโกศล มีคุณ (2546: 177) กล่าวถึง การฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำไว้ว่า “การฝึกอบรมเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการเป็นผู้นำ ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย การฝึกอบรมมักใช้วิธีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ วิธีการฝึกอบรม แบบแก้ปัญหา และวิธีการฝึกอบรมแบบสถานการณ์จำลอง”

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2542: 98-99) ได้กล่าวถึง การฝึกอบรมให้บุคคล มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ พอสรุปสาระสำคัญได้ว่า การฝึกอบรมช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรม การเป็นผู้นำได้ โดยฝึกให้มีสภาพจิตใจที่มั่นคง มีความเมตตากรุณา มีทัศนคติมุ่งไปข้างหน้า มีความสามารถในการพูดมีความจริงใจในการทำงาน

สุนันทา เขียวนิล (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกลักษณะการเป็นผู้นำ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานีที่มีลักษณะ ความก้าวร้าวแตกต่างกัน” พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีลักษณะการเป็นผู้นำหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับ การฝึกลักษณะการเป็นผู้นำ มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ในเวลาต่อมา มีงานวิจัยของสุกัญญา วรรณบุตร (2543) ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะ การเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 ที่เป็นหัวหน้าและรองหัวหน้าที่มีลักษณะ การเป็นผู้นำตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 15 คน ภายหลังจากร่วมกิจกรรมกลุ่ม ตามโครงการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นหัวหน้า และรองหัวหน้า มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วาสนา พวยฮ้วน (2547) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านธารนพเก้า จังหวัดสระแก้ว” กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ คือ นักเรียนที่มีคะแนนจากแบบสอบถามคุณลักษณะการเป็นผู้นำของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 16 คน หลังการทดลองพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึก มีลักษณะการเป็นผู้นำที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยการฝึกเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ในการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำนั้นมีหลากหลายวิธีการ ตัวอย่างเช่น วิธีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ วิธีการฝึกอบรมแบบแก้ปัญหา วิธีการฝึกอบรมแบบสถานการณ์จำลอง การร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการร่วมโปรแกรมการฝึก

3.3 การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

3.3.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนว

คอตแมน อาชบาย และเคอร์กราฟ (Kottman, Ashby & De Groaf, 2001) อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 11) ได้ให้ความหมาย กิจกรรมแนะแนว (Guidance Activities) ไว้ว่า “มวลงประสมการณ์ทุกรูปแบบที่จัดหรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เพื่อให้ได้บรรลุเป้าหมายทางการแนะแนวในการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคม”

กรมวิชาการ (2545: 1) ได้ให้ความหมาย กิจกรรมแนะแนวว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต ให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในทางพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี นอกจากนี้ กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้แก่ผู้รับบริการแนะแนวทั้งในและนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานบริการแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ได้รู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม

ได้ดียิ่งขึ้น ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจและความต้องการของคน อีกทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

สรุปความหมายของกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรม ที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบสำหรับผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติ หรือได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการได้บรรลุเป้าหมายที่ตนจะพัฒนา หรือสร้างเสริมตนเอง ตลอดจนป้องกัน หรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วยคู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการของผู้ให้บริการ แผนการจัดกิจกรรม ใบบงาน ใบความรู้ คู่มือผู้รับบริการ ซึ่งมีแบบทดสอบก่อนและหลังการร่วมกิจกรรม และสื่อหรืออุปกรณ์

คณะอาจารย์ และนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเขตแดนงวิชาการแนะแนวปี 2545 (อ้างอิงจาก สุคนธ์ มูลประหัต 2548: 37) ได้ให้ความหมายชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า หมายถึง “เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรม ที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมาย และขอบข่ายทางการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการของผู้ให้บริการ แผนการจัดกิจกรรม ใบบงาน ใบความรู้ คู่มือผู้รับบริการซึ่งมีแบบทดสอบก่อนและหลังการร่วมกิจกรรม และสื่อหรืออุปกรณ์”

จินตนา บัวเขียน (2550: 21) ได้สรุปความหมายชุดกิจกรรมแนะแนวว่า หมายถึง กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึก พัฒนา ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหของผู้รับบริการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามขอบข่ายของงานแนะแนว ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

สรุปความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวได้ว่า หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรม ซึ่งนำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้นเฉพาะเจาะจงเพื่อการพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหของผู้รับบริการให้มีจิตลักษณะหรือพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3.3.2 วัตถุประสงค์การพัฒนากิจกรรมแนะแนว

มูโร และคอตท์แมน (Muro and Kottman, 1995 อ้างถึงในสมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 45-46) ได้ให้แนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว คือ การเสริมสร้างให้ผู้รับบริการมีลักษณะที่อยู่ในขอบข่ายดังนี้คือ ความรู้สึที่ดีต่อการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น รู้จักแสวงหาความหมายของชีวิตด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์แห่งชีวิต การมองโลกในแง่ดี การรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

เข้าใจและยอมรับผู้อื่นที่มีความแตกต่างจากตนเอง มีทักษะในการเรียนรู้และตัดสินใจแก้ปัญหา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เสริมสร้างให้มีเจตคติเชิงบวกต่อการมีวิถีชีวิตที่เหมาะสม ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546: 24) ที่กล่าวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวมุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ รักและเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเองได้ มีทักษะด้านศึกษา อาชีพ ชีวิตและสังคม มีสุขภาพจิตดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ ที่สำคัญ 6 ประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของ ตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
- 2) เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งการ เรียนรู้ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
- 3) เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพ ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่าง มีความสุข
- 4) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพ และมีเจตคติ ที่ดี ต่ออาชีพที่สุจริต
- 5) เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน
- 6) เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และต่อประเทศชาติ

3.3.3 หลักการและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545: 45-46) ได้กล่าวถึงหลักการและ แนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว มีสาระสำคัญดังนี้

1) หลักการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ได้ ประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ลักษณะสิ่งที่ต้องการพัฒนา ลักษณะของผู้รับบริการ ลักษณะของกิจกรรม และประโยชน์ของการนำไปใช้

(1) ลักษณะสิ่งที่ต้องการพัฒนา จะต้องครอบคลุมขอบข่ายทาง การแนะแนวทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม ตามความจำเป็นและ ความต้องการของผู้รับบริการ รวมถึงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคมปัจจุบัน

(2) ลักษณะของผู้รับบริการ จะต้องคำนึงถึงวัยของผู้รับบริการได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ซึ่งในแต่ละวัยจะมีพัฒนาการที่แตกต่างกันคือ

ก. วัยเด็ก เป็นช่วงวัยที่ อยากรู้อยากเห็น ชอบสนุกสนาน สนุกสนาน สนใจการเล่น ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่มีชีวิตชีวา ส่งเสริมการ แสดงออก จัดให้มีการใช้สื่อประกอบกิจกรรม และสอดคล้องการพัฒนาทักษะทางสังคม เช่นการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสในการพูด การฟัง และสร้างความสัมพันธ์

ข. วัยรุ่น เป็นช่วงวัยที่ให้ความสำคัญกับการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ต้องการการยอมรับ ความเป็นอิสระ ชอบเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ สนใจอุดมการณ์ของชีวิต และแสวงหาเอกลักษณ์และบทบาทของตน การจัดกิจกรรมสำหรับวัยรุ่นจึงควรเน้นกิจกรรมกลุ่มและให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเน้นการฝึกทักษะทางสังคม การแสดงความคิดเห็นของตน การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ ให้ได้มีโอกาสคิด วิเคราะห์ มีการใช้สื่อ เกม เพลง และกระบวนการกลุ่มประกอบการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความต้องการของวัยรุ่นเป็นสำคัญ

ค. วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย มีสถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกันในสังคม มีอาชีพ มีวุฒิภาวะทางสังคมและอารมณ์ อาจมีปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับการปรับตัวด้านอาชีพและสังคม มักให้ความสนใจด้านการคิด วิเคราะห์ วิจัย ดังนั้นการจัดกิจกรรมควรเน้น การคิด การวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาเหตุผล นำเสนอแนวคิด โดยจัดกิจกรรมที่เน้นให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์มากกว่าที่จะเน้นความสนุกสนาน เล่น หรือเคลื่อนไหวมากเกินไป

(3) ลักษณะของกิจกรรม แบ่งเป็นสองลักษณะคือ กิจกรรมที่จัดเป็นกลุ่ม และจัดเป็นรายบุคคล ซึ่งมีบางกิจกรรมสามารถจัดได้ทั้งสองลักษณะ เช่น กิจกรรมให้การปรึกษา บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การสาธิต ทดลอง ฝึกปฏิบัติ การสืบค้น ทั้งนี้ต้องคำนึงให้เหมาะสมกับวัยของผู้รับบริการและปัจจัยแวดล้อมในการจัดกิจกรรม

(4) ประโยชน์ของการนำไปใช้ เป็นหัวใจของการจัดกิจกรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการสามารถนำสาระที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2) แนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ

3 ประการ คือ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์กิจกรรม ควรเสริมสร้างให้ผู้รับบริการดำเนินชีวิตอย่างราบรื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (2) การกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม (3) การกำหนดขั้นตอนของกิจกรรม เพื่อการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม

และขั้นสรุปกิจกรรม

แนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของทิสนา แคมมณี (2545: 142-147) 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ Active Participation (Ac) คือ จะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว มีชีวิตชีวาโดยให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม มีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ก่อให้เกิดความพร้อม และความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อย่างสนุกสนาน
2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ Group Interaction (G) คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันกับสมาชิกกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ได้ดี รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ข้อมูล มีทัศนคติที่กว้างและหลากหลาย
3. ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ Experiential Learning (E) เป็นการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนค้นพบประสบการณ์และคำตอบด้วยตัวเอง มีประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้จดจำได้ดี และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
4. เน้นกระบวนการ Process-Oriented (P) โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์กระบวนการต่างๆ ในการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และให้ได้รับผลจากการเรียนรู้
5. เน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ Application of Knowledge (Ap) เป็นการเน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยได้รับการส่งเสริมและกระตุ้นให้เข้าใจสิ่งที่เรียนรู้อย่างชัดเจน และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้รับบริการหรือผู้เรียนสามารถดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดกิจกรรมได้ดังนี้ คือ **ขั้นนำ** เป็นการเตรียมความพร้อมและเร้าความสนใจในการเรียนรู้ของผู้รับบริการเช่น การทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมา การสร้างบรรยากาศให้เหมาะสม และเร้าความสนใจเพื่อที่จะเชื่อมต่อการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป **ขั้นดำเนินการ** เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ หรือกระทำกิจกรรมหลักด้วยตนเอง ให้มีประสบการณ์เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และ **ขั้นสรุป** เป็นขั้นตอนการสรุปรวบรวม ประสิทธิภาพการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นและกระตุ้นให้ผู้รับบริการหรือผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ทิสนา แคมมณี (2545: 152) ได้กล่าวถึงวิธีการช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้ วิธีการที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการที่ผู้สอนจะสร้างสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เล่นด้วยตัวเองภายใต้ข้อตกลง หรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้การชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

2. บทบาทสมมติ (Role-Play) เป็นวิธีการซึ่งกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้น โดยมีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมานั้น แล้วให้ผู้เรียน แสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ความรู้สึก และพฤติกรรมของคนและผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการซึ่งใช้เรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงแล้วนำมาดัดแปลง เพื่อใช้เป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และอภิปราย เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนตนเอง ที่จะเผชิญกับปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักพิจารณาข้อมูล รวมทั้งการนำเอากรณีที่เกิดขึ้นซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงของตนมาใช้ ช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลอง หรือแสดงถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะผลที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นการเสี่ยงจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่เรียนหรือที่กำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามบทที่กำหนดไว้โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนี้การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อย เป็นวิธีการซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้นการใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีต่าง ๆ กัน แล้วแต่ผู้จัดจะคิดได้ เช่น กลุ่มระดมสมอง กลุ่มนกรระจอก เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวควรคำนึงถึงหลักการและแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมแนะแนวที่สำคัญ 4 ประการ คือ ลักษณะสิ่งที่ต้องการพัฒนา ลักษณะบุคคลที่ต้องการ พัฒนา ลักษณะของกิจกรรม และประโยชน์ในการนำไปใช้

3.3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังที่จะนำเสนอต่อไปนี้

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น งานวิจัยของอังคณา เมตุลา (2546) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายแล้วจัดนักเรียนเข้ากลุ่มโดยการสุ่มเป็นรายบุคคล ได้ 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 10 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมฝึกด้วยกิจกรรมอื่นๆ จำนวน 10 ครั้ง ผลพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ และยังมีงานวิจัยของสุคนธ์ มูลประภัศ (2548) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทพสิรินทร์ นนทบุรี” กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 32 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คน ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 11 ครั้งกับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวปกติ จำนวน 11 ครั้ง พบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติด สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา บัวเขียน (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของคนของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี จากโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 60 คน โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของคน จำนวน 10 กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของคน มีความเชื่อในการควบคุม

สาเหตุและผลจากการกระทำของคน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของภัทรพร ชมภูษ (2550) ที่ศึกษา เรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งทีรอคอยของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะ แตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุ ระหว่าง 10-13 ปี จากโรงเรียนบ้านพลอย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 60 คน พบว่า นักเรียนวัยรุ่น ที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งทีรอคอย มีการ ตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งทีรอคอยสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งทีรอคอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน เช่น สุพัฒนา ร่มโพธิ์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ของ นักศึกษาระดับปวช. แผนกพณิชยการวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี” มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา จำนวน 16 คน ที่แสดงออกอย่างไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ซึ่งสมัครใจ เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวจำนวน 8 กิจกรรม จากผลพบว่า กลุ่มทดลองมีการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อนสูงขึ้น หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีการ แสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และปราณี เชนบุญ (2546) ได้ศึกษา “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อ ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึก เพื่อพัฒนา ความรับผิดชอบด้านการเรียนจำนวน 12 กิจกรรม มีระยะเวลาการทดลองครั้งละ 50 นาที ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรู้และ พฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรู้และพฤติกรรมความรับผิดชอบ ด้านการเรียน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมแนะแนวปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในระดับที่มากที่สุด มีผล สอดคล้องกับการศึกษาของ อรพิน สุขแจ่ม (2546) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลของการใช้ชุดกิจกรรม แนะแนวที่มีต่อการประหยัคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิทย จังหวัดชุมพร” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ชุดกิจกรรม

แนะแนวที่มีต่อการประหยัคที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 45 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการประหยัคมากขึ้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีการประหยัคมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจूरिพรธ พุทธศรี (2546) ที่ได้ศึกษา “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต” พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ต่อมาอุมาพร สงสุวรรณ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา” ผลพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถภูษา โยธะกา (2551) เรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 60 คน พบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นยังมีงานวิจัยของ วชิรยา แจ่มใส (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ของโรงเรียนแก่นวิทย์วิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น จำนวน 10 กิจกรรม แบบวัดพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น มีพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน มีพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นมีจิตลักษณะและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น เช่น การรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติด มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนเอง การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบ การประหยัด การปรับตัวกับเพื่อน ความมีวินัยในตนเอง และพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น เป็นต้น

4. ภูมิหลังทางชีวสังคมกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำภูมิหลังทางชีวสังคมได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครองของนักเรียน ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำมาศึกษาเพิ่มเติมด้วย

4.1 เพศ

เพศ เป็นลักษณะทางชีวภาพของมนุษย์ ซึ่งแบ่งออกเป็นเพศหญิงและเพศชาย จากความแตกต่างทางเพศนี้ทำให้นักแสดงบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และสังคมของบุคคลที่อาศัยอยู่ ดังที่อาร์ พันธ์มณี (2542: 38-39) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศไว้ว่า หมายถึง “ความแตกต่างในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศชายและเพศหญิง วัฒนธรรมมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดบทบาทระหว่างเพศหญิงและเพศชายให้แตกต่างกัน” จากการศึกษาของธัญกรรณ์ ธารีธาร (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร จำนวน 220 คน เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ของนักเรียน โดยพิจารณาจำแนกตามความพร้อมสถานการณ์ทางสังคม และเพศ จากผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมสูง เพศหญิงจะมีพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าเพศชายที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมต่ำ และนักเรียนที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมสูง เพศหญิง จะมีพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าเพศชาย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศทำให้แสดงออกถึงพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่แตกต่างกันดังนี้ อัญญาณี สุวรรณโรจน์ (2537: 78-79) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพด้านการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด

พิชญ์โลก จำนวน 543 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพการเป็นผู้นำของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนหญิงมีบุคลิกภาพด้านการเป็นผู้นำโดยส่วนรวมสูงกว่านักเรียนชาย มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของฉลาด ศรีจุลชาติ (2542) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของการเป็นผู้นำของนักเรียนที่มีแบบการคิดต่างกัน โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 360 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนหญิงมีบุคลิกภาพการเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนชาย เมื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ 6 ด้าน ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความสามารถในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความยุติธรรม นั่นคือ นักเรียนหญิงมีบุคลิกภาพการเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ผลการศึกษาของภัทธา พาชัยบุท (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นผู้นำนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม จังหวัดสระบุรี มีจำนวน 322 คน เป็นชาย 150 คน หญิง 172 คน พบว่า เพศชายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นผู้นำของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนชายมีการเป็นผู้นำมาก และเพศหญิงมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเป็นผู้นำของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนหญิงมีการเป็นผู้นำน้อย

สรุปได้ว่า ความแตกต่างทางเพศ คือ เพศชายและเพศหญิงมีความสัมพันธ์ต่อการแสดงพฤติกรรมการเป็นผู้นำของวัยรุ่นตอนต้นที่แตกต่างกัน

4.2 ผลการเรียนเฉลี่ย

ผลการเรียนเฉลี่ย (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน) เป็นตัวบ่งบอกถึงความสามารถของนักเรียนในด้านสติปัญญาในการรวบรวมความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์จากการเรียนรู้ ดังที่ อารี พันธุ์มณี (2534: 90) ได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลที่มีสติปัญญาสูง มักมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว” สอดคล้องกับศรีเรือน แก้วกังวาน (2549: 352) ที่กล่าวว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสติปัญญาดีจะมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักวางแผนในอนาคต มีอารมณ์ที่มั่นคงกล้าสู้ปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ และรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 35-45) ได้กล่าวถึงความสามารถด้านสติปัญญา พอสรุปสาระสำคัญได้ว่า มีความสำคัญต่อบุคคลที่จะแสดงออกถึงการเป็นผู้นำ ซึ่งจำเป็นต้องมีระดับสติปัญญาที่เฉลี่ยฉลาด เพราะจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งมีความสามารถที่จะแสวงหาข้อมูลที่เป็นไปเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

นอกจากนี้สต็อกคิลล์ (Stogdill, 1974) ได้ศึกษาและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเป็นผู้นำ พบว่า ปัจจัยประการหนึ่งที่มีต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการเป็นผู้นำคือ ด้านสติปัญญา นอกจากนี้กิลล์ (Gill, 1962: 144-149) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ของการปรับตัว

ทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดีจะมีความสามารถทางการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ จากงานวิจัยของสุรพล ผลประเสริฐ (2533) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 9 จำนวน 378 คน เป็นนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล 18 โรงเรียน พบว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรา พาชัยยุทธ (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นผู้นำนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม จังหวัดสระบุรี มีจำนวน 322 คน เป็นชาย 150 คน หญิง 172 คน พบว่าปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ผลการเรียนเฉลี่ย (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน) นักเรียนที่มีผลการเรียนดีจะมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนที่ไม่ดี

สรุปได้ว่า ผลการเรียนเฉลี่ยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาเพิ่มเติมว่า กลุ่มทดลองที่มีผลการเรียนเฉลี่ยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

4.3 อาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมหลักของผู้ปกครองที่นำมาซึ่งรายได้ เพื่อใช้ในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวในการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อให้ระบุ 6 กลุ่มอาชีพ ซึ่งได้แก่ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย-ธุรกิจ 4) รัฐวิสาหกิจ 5) รับราชการ และ 6) อาชีพอื่นๆ

ภัทรา พาชัยยุทธ (2547) ได้ให้ความหมาย อาชีพของผู้ปกครองไว้ว่า “ชนิดของงานที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียนประกอบเป็นรายได้หลักเพื่อเลี้ยงชีพ” จากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวกับอาชีพของผู้ปกครอง (กิจกรรมหลักของผู้ปกครองที่นำมาซึ่งรายได้) มีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของนักเรียน เช่น งานวิจัยของจินตนา บัวเขียน (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชาย และหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ของโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จำนวน 10 กิจกรรม จากผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปร คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (การฝึก) กับภูมิหลังทางชีวสังคม (ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง)

จากผลการวิจัย ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กับภูมิหลังทางชีวสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ภัทรพร ชมภูษ (2550) ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึก เพื่อพัฒนา การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 10-13 ปี จากโรงเรียนบ้านพลอย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 60 คน จากผลการวิจัยไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กับภูมิหลังทางชีวสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาภูมิหลังทางชีวสังคมของนักเรียนเพิ่มเติมด้วย ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง โดยมุ่งศึกษาว่า กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพระแม่มาลีสาทร เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ ศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัคก่อนและหลังการทดลอง (The Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design) วิธีการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร ปีการศึกษา 2552 มี 6 ห้องเรียน และมีนักเรียนจำนวน 221 คน

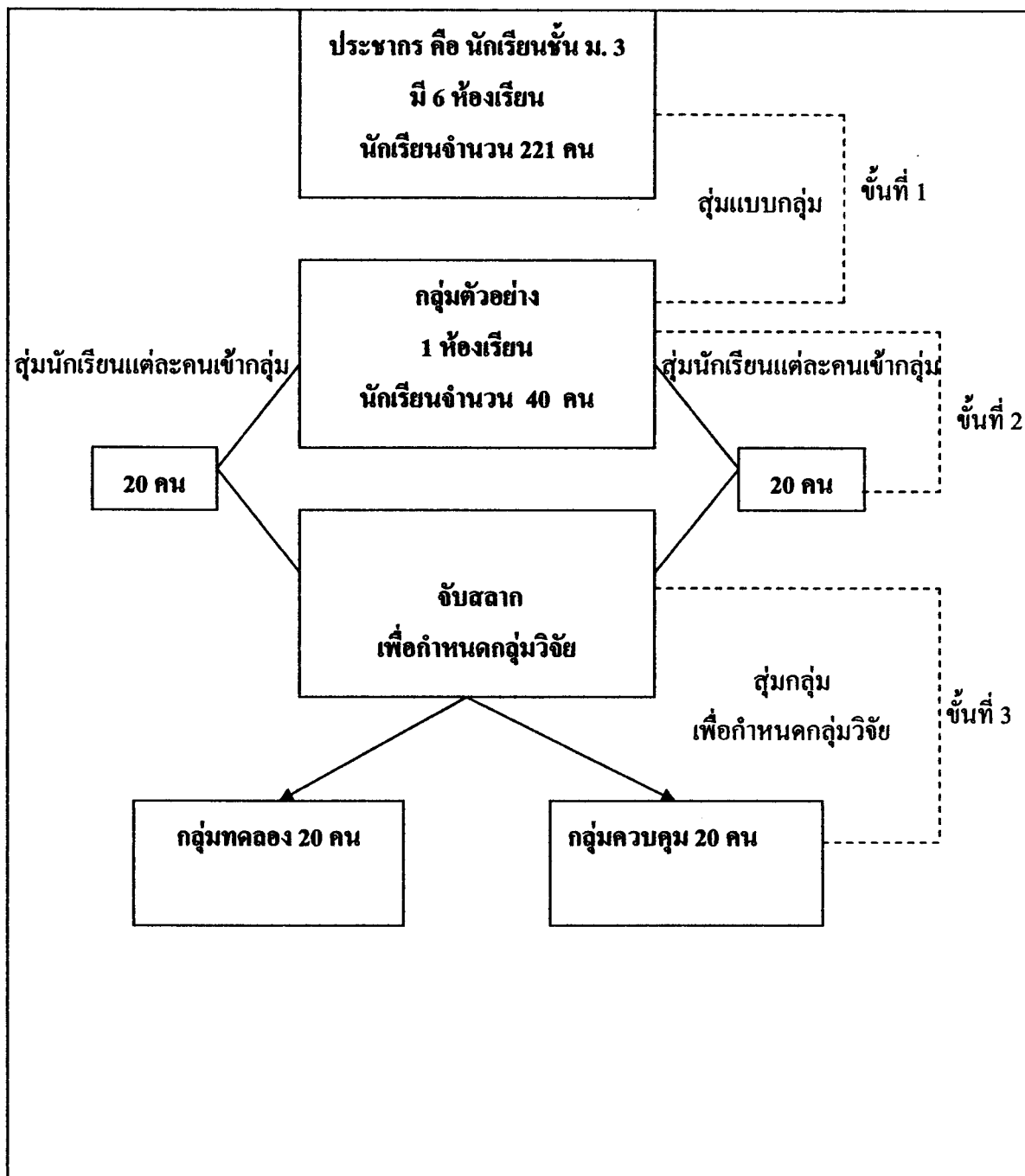
1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร ปีการศึกษา 2552 ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนหลากหลาย เป็นตัวแทนของประชากรได้ มีนักเรียนจำนวน 40 คน จากนั้นสุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่ม (Random Assignment) 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน และจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยดำเนินการเลือกและจัดกลุ่มเพื่อการทดลองตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการสุ่มมา 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนหลากหลาย เป็นตัวแทนของประชากรได้ มีนักเรียนจำนวน 40 คน

2) สุ่มนักเรียนเข้ากลุ่ม(Random Assignment) โดยการจับสลากนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่ม ได้ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน

3) สุ่มกลุ่มเพื่อกำหนดกลุ่มวิจัย เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการจับสลากอีกครั้งหนึ่ง ขั้นตอนการจัดกลุ่มตัวอย่างแสดงด้วยภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2. รูปแบบการวิจัย

2.1 ประเภทและแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลัง การทดลอง (The Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design) กล่าวคือ มีการสุ่มตัวอย่าง เข้ากลุ่ม มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการวัดก่อน – หลังการทดลอง มีรายละเอียดดังนี้คือ มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นดำเนินการวัดก่อนการทดลอง ทั้งสองกลุ่มด้วยแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ แล้วดำเนินการทดลองโดยกลุ่มทดลองใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ (ที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ) หลังสิ้นสุดการทดลอง จึงดำเนินการวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำของทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบวัดชุดเดียวกับที่ใช้วัด ก่อนการทดลอง แสดงรูปแบบการวิจัยดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รูปแบบการวิจัย

Sample	Random assignment	Pretest	Treatment	Posttest
Experimental Group	R	T_1	X	T_2
Control Group	R	T_1	$\sim X$	T_2

R แทน การสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีสุ่มเข้ากลุ่ม

X แทน การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
ที่ใช้กับกลุ่มทดลอง

$\sim X$ แทน การใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ (ที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
พฤติกรรมการเป็นผู้นำ) ที่ใช้กับกลุ่มควบคุม

T_1 แทน การวัดก่อนการทดลอง

T_2 แทน การวัดหลังการทดลอง

2.2 ขั้นตอนการทดลอง นำเสนอขั้นตอนการทดลองดังต่อไปนี้

2.2.1 การจัดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อจัดนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามขั้นตอนการจัดกลุ่มตัวอย่างแล้ว ยังมีการจัดสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน ดำเนินกิจกรรมในวันและเวลาเดียวกัน นอกจากนั้นในส่วนของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้มีการสุ่มโดยการจับสลากเพื่อเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ซึ่งมีจำนวนคาบใกล้เคียงกัน ทั้งในกิจกรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แสดงด้วยตารางที่ 3.5

2.2.2 การวัดและการจัดกระทำ การวัดและการจัดกระทำ กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ขั้นตอนการวัดและการจัดกระทำในการวิจัย

กลุ่ม	ขั้นตอนการดำเนินงาน		
	การวัดพื้นฐาน ก่อนการทดลอง	การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (ในการฝึก)	การวัดหลังการทดลอง
กลุ่มทดลอง	✓	✓	✓
กลุ่มควบคุม	✓	-	✓

2.2.3 การวัดพื้นฐาน เป็นการวัดภูมิหลังทางชีวสังคม คือ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ

2.2.4 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ เป็นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวฯ ดังกล่าว ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวจำนวน 12 กิจกรรม ใช้ระยะเวลา 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เป็นเวลาจำนวน 4 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ด้านส่วนตัวและสังคม จำนวน 12 กิจกรรม โดยฝึกตามตารางวันเวลาเดียวกันกับกลุ่มทดลอง

2.2.5 การวัดหลังทดลอง เป็นการวัดตัวแปรตามของการวิจัย ได้แก่ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ โดยวัดหลังจากการทดลองได้สิ้นสุดลงประมาณ 1 สัปดาห์

3. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ

3.1 ตัวแปรในการวิจัย

การวิจัยเชิงทดลองนี้ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ตัวแปรอิสระ ตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ และตัวแปรอิสระสมทบ ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ จำนวน 12 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 60 นาที ตัวแปรดังกล่าวนี้มี 2 ค่า ได้แก่ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ และการใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ (ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ) ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือ ตัวแปรอิสระสมทบ ได้แก่ ภูมิหลังทางชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

3.1.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ

3.2 นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

3.2.1 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ หมายถึง การใช้เครื่องมือทางการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักการและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว โดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว จำนวน 12 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมยังใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของทิสนา แคมมณี (2545: 142 - 144) (เรียกโดยย่อว่า “AGEPA”) ซึ่งยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Ac) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ (G) ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ (E) เน้นกระบวนการ (P) และเน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (Ap) และมีการดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเล่นเกม การอภิปรายร่วมกัน การร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง และการนำเสนอผลงาน เป็นต้น ชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวใช้เวลาในการฝึก 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 จนถึงกิจกรรมที่ 12

3.2.2 พฤติกรรมการเป็นผู้นำ หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำกลุ่ม เพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง ความรับผิดชอบ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีรายละเอียดดังนี้

การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีการเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้อื่น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
ความกล้าแสดงออก หมายถึง การใช้ความสามารถของคนอย่างเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็น การพูด การทำ ในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยไม่ล้มเลิกแม้พบอุปสรรค

ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่กล้าเผชิญปัญหา อีกทั้งรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จไปได้ด้วยดี มีความพยายามที่จะปรับปรุงหน้าที่ให้ดีขึ้น ตรงต่อเวลา และการยอมรับความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น

ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความใส่ใจและเข้าใจในโลกทัศน์ของผู้อื่นการให้ความช่วยเหลือ และแบ่งปันให้ผู้อื่นได้

พฤติกรรมกรเป็นผู้นำ สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมกรเป็นผู้นำหรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดแบบมาตรประมาณค่า 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ มีทั้งข้อความทางบวกและทางลบใกล้เคียงกัน คะแนนที่เป็นไปได้ คือ 40 ถึง 240 นักเรียนที่ได้คะแนนสูง แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมกรเป็นผู้นำสูง และนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมกรเป็นผู้นำต่ำ

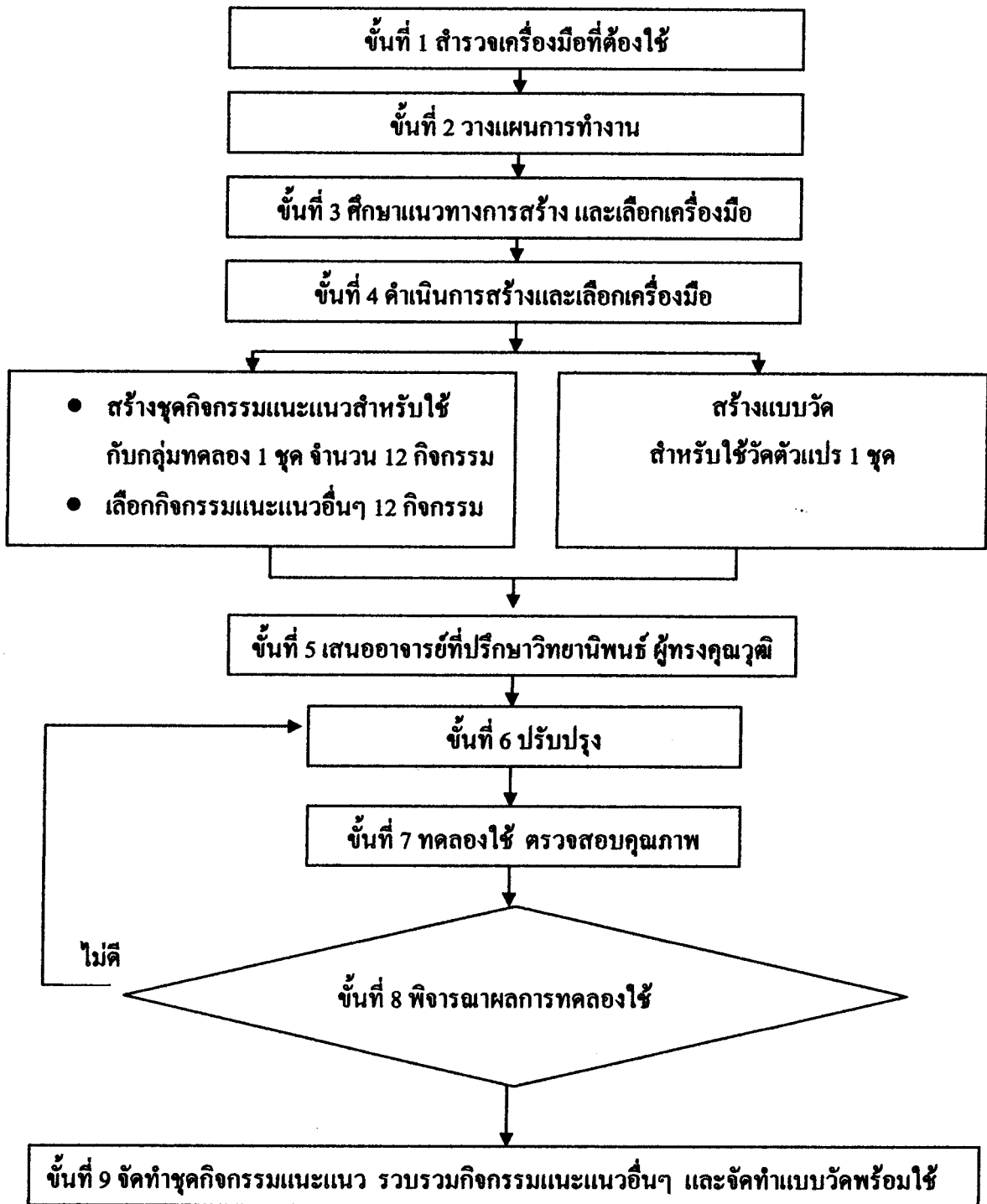
3.2.3 ตัวแปรภูมิหลังทางชีวิตสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาภูมิหลังทางชีวิตสังคมของนักเรียนดังนี้

- 1) เพศ แบ่งเป็น เพศหญิง และเพศชาย
- 2) ผลการเรียนเฉลี่ย หมายถึง ระดับผลการเรียนเป็นความสามารถทางสมองของบุคคล ในการวิจัยนี้ใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ในปีการศึกษา 2551 ภาคเรียนที่ 2 แทนความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียน โดยแบ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ถึง 2.99 และนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ถึง 4.00
- 3) อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมหลักของผู้ปกครองที่นำมาซึ่งรายได้ในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว งานวิจัยนี้ระบุไว้ 6 กลุ่มอาชีพ คือ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย – ธุรกิจ 4) รัฐวิสาหกิจ 5) รับราชการ 6) อาชีพอื่น ๆ

4. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง

4.1 การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่สำหรับการวิจัย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่คล้ายคลึงกันทั้งเครื่องมือที่ใช้สำหรับทดลอง และ เครื่องมือที่ใช้วัดค่าแปร โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนโดยรวมคล้ายคลึงกัน ดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพที่ 3.2 เป็นภาพแสดงขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
อธิบายวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ดำรวจเครื่องมือที่ต้องใช้ ผู้วิจัยสำรวจเครื่องมือที่ต้องใช้พบว่า
มีเครื่องมือที่ต้องใช้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือสำหรับใช้กับกลุ่มทดลอง คือ ชุดกิจกรรม
แนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ และกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ 12 กิจกรรม
2) แบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ผู้วิจัยวางแผนเพื่อสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนหลัก
9 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1) ดำรวจเครื่องมือที่ต้องใช้ 2) วางแผนการทำงาน 3) ศึกษาแนวทางการสร้าง
และเลือกเครื่องมือ 4) ดำเนินการสร้าง และ/หรือเลือกเครื่องมือ 5) เสนออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ 6) ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ
7) นำเครื่องมือไปทดลองใช้เบื้องต้นกับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือ 8) พิจารณาผลการทดลองใช้ และ 9) จัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
พฤติกรรมการเป็นผู้นำ รวบรวมกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ และจัดทำแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
พร้อมใช้จริง

ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวทางการสร้างและเลือกเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร
งานวิจัยต่าง ๆ เพื่อแสวงหารูปแบบและแนวทางในการสร้างเครื่องมือ จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูล
จากประสบการณ์ แนวคิดต่างๆที่ได้ เพื่อนำไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 4 ดำเนินการสร้างและเลือกเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ
โดยเริ่มจากการเขียนนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ให้มีความชัดเจน ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ
อย่างครบถ้วน จึงได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ฉบับร่าง) จำนวน 12 กิจกรรมขึ้น เพื่อใช้ในการฝึกกับนักเรียน
กลุ่มทดลอง และในส่วนของแบบวัด ได้ดำเนินการสร้างผังตัวแปร โดยพิจารณาว่าตัวแปรนั้น
มีองค์ประกอบใดบ้าง จะวัดด้วยข้อคำถามกี่ข้อเป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบกี่ข้อ
แล้วจึงสร้างแบบร่างข้อคำถามตามผังตัวแปรและนิยามปฏิบัติการดังกล่าว แบบวัดที่สร้างขึ้นนี้
คือ แบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ (ฉบับร่าง)

ขั้นที่ 5 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำเครื่องมือ
ที่สร้างขึ้น (ฉบับร่าง) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเพื่อนนักศึกษา เพื่อพิจารณา
ด้านรูปแบบ วิธีการ เนื้อหาสาระ และภาษาที่ใช้ เมื่อได้ปรับปรุงตามคำแนะนำแล้วจึงนำเครื่องมือ

ที่สร้างขึ้นใหม่นี้ จัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาค้างนี้ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ พิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม ขั้นตอน และวิธีการดำเนินกิจกรรม 2) เครื่องมือที่เป็นแบบวัด โดยพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา ลักษณะข้อคำถามแต่ละข้อ และรวมถึงแบบวัดทั้งฉบับ

ขั้นที่ 6 ปรับปรุง ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนนักศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือทั้งในส่วนของชุดกิจกรรมแนะแนวและแบบวัด

ขั้นที่ 7 ทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ การทดลองใช้เครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำจำนวน 12 กิจกรรม (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้เบื้องต้น (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซนต์ยอแซฟยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำเพื่อการใช้จริง ในส่วนของแบบวัดตัวแปรที่สร้างขึ้น (ฉบับร่าง) ได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซนต์ยอแซฟยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์ประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดโดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ (item-total correlation) และตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) แล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อการใช้จริง

ขั้นที่ 8 พิจารณาผลการทดลองใช้ จากการประเมินและวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่เป็นชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ จำนวน 12 กิจกรรม หลังจากนำไปทดลองใช้เบื้องต้น (try out) แล้ว จึงได้นำข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ไขส่วนกิจกรรมแนะแนวอื่นๆที่ใช้กับกลุ่มควบคุมมี 12 กิจกรรม เป็นกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ และในส่วนของแบบวัดตัวแปร เลือกเฉพาะข้อที่มีคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) อยู่ระหว่าง .92 ถึง .93 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .93

ขั้นที่ 9 จัดทำชุดกิจกรรมแนะแนว รวบรวมกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ

และจัดทำแบบวัดพร้อมใช้ เมื่อการสร้างเครื่องมือที่เป็นชุดกิจกรรมแนะแนว การรวบรวมกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ และแบบวัดผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเป็นที่เหมาะสมดีแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือทั้งหมดมาจัดพิมพ์และรวบรวมเป็นรูปเล่มอย่างเป็นระบบ และมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานพร้อมใช้ในการทดลองต่อไป

4.2 ลักษณะและองค์ประกอบของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวและแบบวัด ดังนี้

4.2.1 เครื่องมือที่เป็นกิจกรรมแนะแนว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ จำนวน 12 กิจกรรม (สำหรับกลุ่มทดลอง) และกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ด้านส่วนตัวและสังคม จำนวน 12 กิจกรรม (สำหรับกลุ่มควบคุม) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ เป็นชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 กิจกรรม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ซึ่งได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนในภาพที่ 3.2 โดยมีโครงสร้างและรายละเอียดของชุดกิจกรรมแนะแนวตามองค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง ความรับผิดชอบ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยนำองค์ประกอบเหล่านี้มาสร้างเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน จึงนำเสนอผังโครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีดังนี้

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
1	ปฐมนิเทศ “จับมือกันไว้ ให้มั่นคง”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. สรุปแนวทางการปฏิบัติ และ วัตถุประสงค์ การร่วมกิจกรรมได้ 2. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ได้ดีขึ้น 3. มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน	การร้องเพลง การเล่นเกม การอภิปราย
องค์ประกอบที่ 1 การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น			
2	“ก้าวไปช่วยกัน”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ได้ดีขึ้น 2. แสดงความคิดเห็นต่อเพื่อน ด้วยความจริงใจและรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น	การร้องเพลง การเล่นเกม การอภิปราย
3	“สร้างสัมพันธ์แห่งรัก”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้เป็นอย่างดี 2. สรุปประโยชน์ของการปรับตัวเข้ากับ ผู้อื่น ได้ 3. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ได้เหมาะสม	การร้องเพลง การเล่นเกม การอภิปราย

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
องค์ประกอบที่ 2 การกล้าแสดงออก			
4	“ตาย...อย่างโก้”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. ระบุความสามารถของตนในด้านต่างๆ ได้ 2. สรุปประโยชน์ที่จะได้รับ เมื่อนักเรียนได้ใช้ ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ได้ 3. แสดงออกตามความสามารถของตน ได้อย่างมั่นใจ	การร้องเพลง การเล่นเกม การเล่นนิทาน การศึกษากรณี ตัวอย่าง
5	“บทเรียนจากผีเสื้อ”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. กล้าพูด กล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้อง และเหมาะสม 2. ใฝ่ใจ และพยายามแสวงหาความสามารถ ของตน 3. ใช้ความพยายามและความสามารถของตน อย่างเต็มที่แม้พบอุปสรรค	การร้องเพลง การเล่นเกม การศึกษากรณี ตัวอย่าง

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
องค์ประกอบที่ 3 ความสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง			
6	“เด็กยุคใหม่ต้อง สร้างสรรค์”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ได้ อย่างสร้างสรรค์ 2. คิด วิเคราะห์ และเสนอแนวทางในการ แก้ปัญหาจากเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้	การร้องเพลง การเล่นเกม การอภิปราย การนำเสนอ ผลงาน
7	“ฟ้าหลังฝนงามตา”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. คิดเป็น และแก้ปัญหาเป็น 2. มีความกระตือรือร้นในการแสวงหา ความรู้ใหม่ๆ 3. ใช้ความพยายามแสวงหาแนวทาง ในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย	การร้องเพลง การเล่นเกม การอภิปราย การนำเสนอ ผลงาน
องค์ประกอบที่ 4 ความรับผิดชอบ			
8	“ปลูกพืชพันธุ์ดี”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. ทำงานได้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย 2. วางแผนและปรับปรุงงานที่ได้รับมอบหมาย ได้สำเร็จเป็นอย่างดี	การร้องเพลง การเล่นเกม การอภิปราย การเล่านิทาน การแสดงบทบาท สมมติ

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
9	“ตะกายคว่ำควว”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ตามเวลาที่กำหนด 2. วางแผนและปรับปรุงงานได้สำเร็จ เป็นอย่างดี 3. ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้	การร้องเพลง การเล่นเกม การอภิปราย การนำเสนอ ผลงาน
องค์ประกอบที่ 5 ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น			
10	“ด้วยมือแห่งรัก”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. แสดงออกถึงความใส่ใจ และเข้าใจ ถึงโลกทัศน์ของผู้อื่น 2. ให้ความช่วยเหลือแก่กันและกัน	การร้องเพลง การเล่นเกม การอภิปราย การแสดง บทบาทสมมติ
11	“มหัศจรรย์แห่งน้ำใจ”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. สรุปประโยชน์ที่จะได้รับ เมื่อได้ให้ความช่วยเหลือแก่กันและกัน 2. แสดงออกถึงการ ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 3. แบ่งปันให้ผู้อื่นได้	การร้องเพลง การเล่นเกม การอภิปราย

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
12	ปัจฉิมนิเทศ “แสดงเทียนแห่งชีวิต”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ : 1. วางแผนการดำเนินชีวิตประจำวันได้ 2. สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมทั้งหมด ที่ผ่านมาได้ 3. แสดงออกถึงการให้กำลังใจแก่กันและกัน 4. สรุปและเสนอแนะในการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากการร่วมกิจกรรมที่ผ่านามาเพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	การเล่านิทาน การร้องเพลง การอภิปราย การนำเสนอ ผลงาน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำในแต่ละกิจกรรม มีส่วนประกอบของกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ 1) ชื่อกิจกรรม 2) ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 3) ระดับ/วัยของผู้รับบริการ 4) ขนาดของกลุ่ม 5) แนวคิด 6) วัตถุประสงค์ 7) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป 8) สื่อ / อุปกรณ์ และ 9) การประเมินผล ลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 จนถึงกิจกรรมที่ 12 ชุดกิจกรรมแนะแนวฯ ดังกล่าว มีจำนวน 12 กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักการและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว โดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่น และยังใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของทิสนา แคมมณี (2545: 142 - 144) (เรียกโดยย่อว่า “AGEPA”) คือ 1) ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ Active Participation (Ac) คือ จะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว มีชีวิตชีวาโดยให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม มีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ก่อให้เกิดความพร้อม และความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อย่างสนุกสนาน 2) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ Group Interaction (G) คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันกับสมาชิกกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ข้อมูล มีทัศนคติที่กว้างและหลากหลาย

3) บัณฑิตการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ Experiential Learning (E) เป็นการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนค้นพบประสบการณ์และคำตอบด้วยตัวเอง มีประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้จดจำได้ดีและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 4) เน้นกระบวนการ Process-Oriented (P) โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์กระบวนการต่างๆในการทำงานของกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และให้ได้รับผลจากการเรียนรู้ และ5) เน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ Application of Knowledge (Ap) เป็นการเน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยได้รับการส่งเสริมและกระตุ้นให้เข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ อย่างชัดเจน และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งมีการดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น การเล่นเกม การอภิปรายร่วมกัน การร้องเพลง การแสดง บทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง และการนำเสนอผลงาน เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง กิจกรรมจากชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำ (กลุ่มทดลอง)

กิจกรรมที่ 3

การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม “สร้างสัมพันธ์แห่งรัก”

เวลา 60 นาที

ระดับ/วัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (14-15ปี) ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 20-40 คน

แนวคิด

มนุษย์มีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน ได้ดี และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ :

- ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้เป็นอย่างดี
- สรุปประโยชน์ของการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ได้
- ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ชำนาญ (10 นาที)

1) ครูกล่าวทักทายนักเรียน พร้อมกับให้นักเรียนจับคู่เพื่อนที่สนิทและพูดคุยตามในรอบแรกว่า “ไหว้ ไหว้ ไหว้ จับมือ จับมือ จับมือ ชี้น้ำเธอ ชี้น้ำฉัน จับมือ และก๊ยกมือไหว้” รอบที่สอง พูดคุยพร้อมทำท่า “ไหว้ ไหว้ ไหว้ จับมือ จับมือ จับมือ ชี้น้ำเธอ ชี้น้ำฉัน จับมือ และก๊ยกมือไหว้” รอบต่อไปให้นักเรียนพูดเองพร้อมทำท่า ส่วนครูร้อง เพลง สวัสดิ์ “สวัสดิ์ สวัสดิ์ วันนี้ เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกัน สวัสดิ์” (Ac)

2) หลังจากนั้นครูแจกไพ่ให้นักเรียนทุกคน จากนั้นให้นักเรียนทำตามคำสั่งดังนี้

- 2.1) จับคู่โดยให้บวกแล้วได้ 9 แด้ม
- 2.2) จับกลุ่ม 4 คน โดยสมาชิกในกลุ่มต้องมีไพ่ทุกดอก
- 2.3) จับกลุ่ม 4 กลุ่ม โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มต้องมีไพ่ดอกเดียวกัน (Ac, G)

2. ขั้นตอนกิจกรรม (35 นาที)

1) เมื่อนักเรียนนั่งลงเรียบร้อยแล้ว ครูอธิบายพร้อมทั้งแจกของที่บรรจุคำถาม ให้กลุ่มละ 3 ซอง ซึ่งแต่ละซองคำถามจะมีคะแนนให้ข้อละ 10 คะแนน นักเรียนสามารถเปิดซองเพื่อตอบคำถามได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากครู แต่ถ้าเปิดโดยไม่ได้รับอนุญาต ถือว่าทำผิดกติกา กลุ่มนั้นจะไม่ได้คะแนน

2) ครูแจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้แต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 แผ่น โดยวางตรงกลางของสมาชิกในกลุ่ม จากนั้นให้นักเรียนวางแผนร่วมกันว่านักเรียนจะทำอะไรเพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้าไปยืนอยู่ในกระดาษหนังสือพิมพ์แผ่นนั้นจนครบทุกคน ให้เวลาคิด 2 นาที เมื่อได้ยินเสียงนกหวีดแล้วให้นักเรียนลงมือปฏิบัติทันที ขณะเดียวกันให้ครูสังเกตพฤติกรรม การให้ความร่วมมือของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม จากนั้นตรวจเช็คว่แต่ละกลุ่มสามารถให้สมาชิกเข้าไปอยู่ในกระดาษหนังสือพิมพ์ได้หรือไม่ และให้ครูประเมินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน เมื่อครูเห็นว่านักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถปฏิบัติตามคำสั่งแล้วจึงเป่านกหวีดอีกครั้ง และอนุญาตให้เปิดซองคำถาม ให้แต่ละกลุ่มเลือกข้อคำถามเพียง 1 คำถามและตอบคำถามลงในกระดาษคำถามแผ่นนั้น (ให้เวลา 1 นาที) เมื่อได้ยินเสียงนกหวีดอีกครั้งหนึ่งให้ตัวแทนนำคำตอบมาส่งที่ครู กลุ่มใดเสร็จและตอบครบเป็นกลุ่มแรกจะได้รับเพิ่ม 5 คะแนน (E, G, P)

3) ให้นักเรียนพับกระดาษให้เล็กลงอีกครั้งหนึ่ง และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มเข้าไปอยู่จนครบทุกคน เมื่อครูเห็นว่านักเรียนทำได้แล้วจึงเป่านกหวีด และให้แต่ละกลุ่มตอบคำถามที่ 2

4) จากนั้นให้นักเรียนพับกระดาษให้เล็กลงอีกครั้งหนึ่ง แล้วให้เข้าไปอยู่ในกระดาษแผ่นนั้นจนครบทุกคน เมื่อครูเห็นว่านักเรียนทำได้แล้วจึงเป่านกหวีด และให้แต่ละกลุ่มตอบคำถามที่ 3 และครูสังเกตพฤติกรรม การให้ความร่วมมือของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

5) ครูสรุปคะแนนของแต่ละกลุ่มที่ได้รับ และมอบรางวัลสำหรับกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด

6) ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มโดยการตอบคำถามในใบงานที่ 1 “ระดมความคิด” (G)

7) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมา นำเสนอผลงานในใบงานที่ 3 “ระดมความคิด”

8) นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติม ถึงสิ่งที่สังเกตเห็นพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การให้ความร่วมมือในกลุ่ม ความเสียสละ โดยยอมให้เพื่อนเหยียบเท้าบ้างเพื่อไม่ให้ออกนอกหนังสือพิมพ์ ความสามัคคี เป็นต้น ในขณะที่ทำกิจกรรม เป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนพึงปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคมของเรา

3. ขั้นสรุป (15 นาที)

- 1) นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม (Ap)
- 2) ครูกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคน ยกตัวอย่างการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (Ap)

สื่อและอุปกรณ์ 1) ใบงานที่ 3 ชื่อ “ระดมความคิด”

2) กระดาษหนังสือพิมพ์

3) นกหวีด

4) รางวัล 10 ชิ้น

5) ซองบรรจุ 3 คำถาม (เช่น ให้เขียนคำที่ขึ้นต้นด้วย น้ำ, แม่, อา, พ่อ มาให้ได้ 10 คำ)

การประเมินผล ประเมินตามวัตถุประสงค์โดย:

1) สังเกตการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

2) เปรียบเทียบการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2) **กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ** (กลุ่มควบคุม) ผู้วิจัยได้รวบรวมกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ด้านส่วนตัวและสังคมมีจำนวน 12 กิจกรรม ใช้สำหรับกลุ่มควบคุม เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ การดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ สำหรับกลุ่มควบคุม กระทำในวันและเวลาเดียวกันกับกลุ่มทดลอง กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ได้แก่ (1) “จับมือกันไว้ให้มั่นคง” (2) “WHO AM I ฉันคือใคร” (3) “ฉันจะเป็นเหมือนใครดี” (4) “เธอกับฉัน” (5) “เพื่อนกันตลอดไป” (6) “เธอรับได้ไหมกับการเปลี่ยนแปลง” (7) “ใช้คุณธรรมนำชีวิต” (8) “ความซื่อสัตย์” (9) “ใจเกินร้อย” (10) “มาฝึกวินัยกันเถอะ” (11) “พยัญชนะด้านบวก” และ 12) “แสงเทียนแห่งชีวิต” ตัวอย่างของกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ มีดังนี้

ตัวอย่าง กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ (กลุ่มควบคุม)

กิจกรรมที่ 5

การพัฒนาด้านส่วนตัวและสังคม

ชื่อกิจกรรม “เพื่อนกันตลอดไป”

เวลา 60 นาที

ระดับ/วัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 20-40 คน

แนวคิด

เราทุกคนต่างมีเพื่อน และเพื่อนมีบทบาทต่อเรา เช่น เป็นคู่คิด สร้างความสนุกสนาน เป็นที่ปรึกษาในบางเรื่อง เป็นผู้คอยให้กำลังใจ และเพื่อนมีหลายประเภท มีทั้งเพื่อนที่ดี และเพื่อนที่สร้างความเคืองคร้อนรำคาญใจให้แก่เรา ทำอย่างไรเราจึงจะรักษาเพื่อนที่ดีไว้ และห่างไกลเพื่อนที่สร้างความเคืองคร้อนรำคาญใจเรา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถเลือกคบเพื่อน ได้อย่างเหมาะสม
2. นักเรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการมีเพื่อนที่ดี
3. นักเรียนสามารถระบุลักษณะของการเป็นเพื่อนที่ดีได้

กระบวนการจัดกิจกรรม

1. ครูพูดคุยกับนักเรียนถึงลักษณะของเพื่อนที่นักเรียนเคยคบมาในอดีต
2. ครูให้นักเรียนดูภาพ “ลักษณะการเป็นเพื่อนที่ดี”
3. ครูให้นักเรียนตอบคำถามในใบงานที่ 5 เรื่อง “การเลือกคบเพื่อน”
4. ครูขออาสาสมัครนักเรียน 7 คน ให้นักเรียนอ่านคำตอบที่เขียนในใบงานที่ 5 “การเลือกคบเพื่อน”
5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน

ชื่อ/ อนุกรม

1. ใบงานที่ 5 เรื่อง “การเลือกคบเพื่อน”
2. รูปภาพเพื่อนกัน

การประเมินผล

1. การตอบคำถาม
2. การให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม
3. ผลงานการเขียนในใบงานที่ 5 “การเลือกคบเพื่อน”

4.2.2 แบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง” เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน” (ภูมิหลังทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ และตอนที่ 2 “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง” มีทั้งหมด 40 ข้อ โดยวัดองค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน 5 ด้าน ตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อศึกษาภูมิหลังทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามภูมิหลังทางชีวสังคม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน

ขอให้นักเรียนเขียนข้อความลงใน และทำเครื่องหมาย ลงในช่อง

ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่แล้ว
3. อาชีพของผู้ปกครอง เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย-ธุรกิจ
 รัฐวิสาหกิจ รับราชการ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำหรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง” ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นข้อความทางบวกและข้อความลบที่มีจำนวนข้อใกล้เคียงกัน รวมทั้งหมด 40 ข้อ (ดังตารางที่ 3.4) ให้เลือกคำตอบ 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลยโดยผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของคนมากที่สุด ช่วงคะแนนแบบวัดมีความเป็นไปได้ตั้งแต่ 40 ถึง 240 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูงแสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำสูง และนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำต่ำ แบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และค่าความเที่ยง หาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาได้เท่ากับ .93 ซึ่งเสนอผังแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำเกณฑ์การประเมินการให้คะแนนและตัวอย่างของแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ดังนี้

ตารางที่ 3.4 ผังแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

องค์ประกอบพฤติกรรม การเป็นผู้นำ	ข้อที่เป็นข้อความ ทางบวก	ข้อที่เป็นข้อความ ทางลบ	จำนวนข้อ
1. การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น	2, 6, 12, 33	3, 4, 18, 25	8 ข้อ
2. ความกล้าแสดงออก	14, 15, 31, 32, 36	9, 10, 17	8 ข้อ
3. ความคิดสร้างสรรค์ และการเปลี่ยนแปลง	13, 24, 26, 35, 37	11, 22, 29	8 ข้อ
4. ความรับผิดชอบ	1, 7, 27, 30, 38,	16, 23, 40	8 ข้อ
5. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	20, 21, 28, 34, 39	5, 8, 19	8 ข้อ
ผลรวมจำนวน	24 ข้อ	16 ข้อ	40 ข้อ

การให้คะแนนสำหรับข้อความเชิงบวก คือ

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด	6 คะแนน
จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก	5 คะแนน
ก่อนข้างจริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนก่อนข้างมาก	4 คะแนน
ก่อนข้างไม่จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนก่อนข้างน้อย	3 คะแนน
ไม่จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย	2 คะแนน

ไม่จริงเลย	หมายถึง ข้อความไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเลย	1 คะแนน
	การให้คะแนนสำหรับข้อความเชิงลบ คือ	
จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด	1 คะแนน
จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก	2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนค่อนข้างมาก	3 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนค่อนข้างน้อย	4 คะแนน
ไม่จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย	5 คะแนน
ไม่จริงเลย	หมายถึง ข้อความไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเลย	6 คะแนน

คะแนนเฉลี่ยรายชื่อสูงสุดคือ 6 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน โดยมีเกณฑ์การวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมายของช่วงคะแนน
200 - 240	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำมากที่สุด
160 -199	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำมาก
120 - 159	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำปานกลาง
80 -119	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำน้อย
40 -79	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลพฤติกรรมการเป็นผู้นำรายด้าน มี 5 ด้าน ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง ความรับผิดชอบ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยมีเกณฑ์อยู่ในแต่ละระดับดังนี้

ช่วงคะแนน	มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำรายด้าน
40 – 48	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
30 – 39	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำรายด้านอยู่ในระดับมาก
20 – 29	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
10 – 19	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำรายด้านอยู่ในระดับน้อย
1 – 9	หมายถึง มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำรายด้านอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างของแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำมีดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง”

ตอนที่ 2 “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง”

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแต่ละข้อความว่านักเรียนเป็นเช่นนั้นเพียงใด ตั้งแต่ **จริงที่สุด** **จริง** **ค่อนข้างจริง** **ค่อนข้างไม่จริง** **ไม่จริง** **ไม่จริงเลย** แล้วให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงบน ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความให้ตอบ

1. ข้าพเจ้าเอาใจใส่ด้านการเรียนอย่างเต็มที่อยู่เสมอ

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้ายินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อื่นเสมอ

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าไม่เคยเปิดเผยตนเองอย่างไว้วางใจกับเพื่อน

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

5.1 ก่อนการทดลอง

ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดซึ่งมี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน” (ภูมิหลังทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ และตอนที่ 2 “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง” มีทั้งหมด 40 ข้อ โดยวัดองค์ประกอบย่อยของพฤติกรรม การเป็นผู้นำของนักเรียน 5 ด้านตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ลักษณะข้อคำถามมีทั้งข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่มีจำนวนข้อใกล้เคียงกัน

5.2 ระหว่างการทดลอง

ได้ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำกับกลุ่มทดลอง เป็นเวลา 12 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นเวลา 12 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ จำนวน 12 กิจกรรม (ที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ) โดยดำเนินกิจกรรมในวันและเวลาเดียวกัน มีจำนวนคาบเท่าๆ กัน สถานที่เพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน อีกทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้มีการสุ่มโดยการจับสลากเพื่อเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงด้วยตารางการดำเนินการทดลองตามตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ตารางการดำเนินการทดลอง

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ห้อง 1) กลุ่มทดลอง ห้อง 2) กลุ่มควบคุม ชื่อผู้ดำเนินกิจกรรม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	1 กันยายน 2552	1) ปวีณา นิยมธรรม 2) พัทธรา พรหมชาติ	ปฐมนิเทศ “จับมือกันไว้ให้ มั่นคง”	ปฐมนิเทศ “จับมือกันไว้ให้มั่นคง”
2	3 กันยายน 2552	1) พัทธรา พรหมชาติ 2) ปวีณา นิยมธรรม	“ก้าวไปด้วยกัน”	“WHO AM I ฉันคือใคร”
3	4 กันยายน 2552	1) ปวีณา นิยมธรรม 2) พัทธรา พรหมชาติ	“สร้างสัมพันธ์แห่ง รัก”	“ฉันจะเป็นเหมือนใคร ดี”
4	7 กันยายน 2552	1) พัทธรา พรหมชาติ 2) ปวีณา นิยมธรรม	“ตาย...อย่างไ้”	“เธอกับฉัน”
5	9 กันยายน 2552	1) ปวีณา นิยมธรรม 2) พัทธรา พรหมชาติ	“บทเรียนจากผีเสื้อ”	“เพื่อนกันตลอดไป”
6	10 กันยายน 2552	1) ปวีณา นิยมธรรม 2) พัทธรา พรหมชาติ	“เด็กยุคใหม่ต้อง สร้างสรรค์”	“เธอรับได้ไหมกับการ เปลี่ยนแปลง”
7	14 กันยายน 2552	1) พัทธรา พรหมชาติ 2) ปวีณา นิยมธรรม	“ฟ้าหลังฝนงามตา”	“ใช้คุณธรรมนำชีวิต”
8	16 กันยายน 2552	1) พัทธรา พรหมชาติ 2) ปวีณา นิยมธรรม	“ปลูกพืชพันธุ์ดี”	“ความซื่อสัตย์”
9	18 กันยายน 2552	1) ปวีณา นิยมธรรม 2) พัทธรา พรหมชาติ	“ตะกายคว้าว้าว”	“ใจเกินร้อย”
10	21 กันยายน 2552	1) พัทธรา พรหมชาติ 2) ปวีณา นิยมธรรม	“ช่วยมือแห่งรัก”	“มาฝึกวินัยกันเถอะ”
11	22 กันยายน 2552	1) ปวีณา นิยมธรรม 2) พัทธรา พรหมชาติ	“มหัศจรรย์แห่งน้ำใจ”	“พญานาค้านบวก”
12	24 กันยายน 2552	1) ปวีณา นิยมธรรม 2) พัทธรา พรหมชาติ	ปัจฉิมนิเทศ “แสงเทียนแห่งชีวิต”	ปัจฉิมนิเทศ “แสงเทียนแห่งชีวิต”

5.3 หลังการทดลอง

เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ (Posttest) โดยใช้แบบวัดเดียวกันกับที่ให้นักเรียนทำก่อนการทดลอง จากนั้นได้นำแบบวัดมาตรวจให้คะแนน เก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง และจึงนำข้อมูลที่ได้อิงไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

6.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1.1 การวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง หรือตัวแปรต่าง ๆ โดยการใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

6.1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การวิจัย เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ในการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 1 ข้อที่ 2 ส่วนสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA) ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

6.2.2 สถิติอ้างอิง ได้แก่ เป็นสถิติเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ได้แก่ สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA) การวิเคราะห์ทางสถิตินี้ วิเคราะห์ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผลการวิเคราะห์ภูมิหลังทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงทดลองในครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร กรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2552 ในการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในเบื้องต้น คือ ภูมิหลังทางชีวสังคม ซึ่งข้อมูลที่อยู่ในระดับนามบัญญัติ (nominal) ใช้การคำนวณจำนวน ร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นอันตรภาค (interval) หรือ อัตราส่วน (ratio) ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็นดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ภูมิหลังทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

ภูมิหลังทางชีวสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง (n=20)		กลุ่มควบคุม (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	9	45	10	50
หญิง	11	55	10	50
รวม	20	100	20	100
ผลการเรียนเฉลี่ย				
ระหว่าง 2.00 - 2.99	9	45	11	55
3.00 - 4.00	11	55	9	45
รวม	20	100	20	100
อาชีพของผู้ปกครอง				
รับจ้าง	8	40	11	55
ค้าขาย ธุรกิจ	7	35	9	45
รัฐวิสาหกิจ- รับราชการ	5	25	-	-
รวม	20	100	20	100

จากตารางที่ 4.1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองเมื่อจำแนกตามเพศพบว่า มีเพศชาย 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 เพศหญิง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เมื่อจำแนกตามระดับ ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 2.00 - 2.99 มีจำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 45 และกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.00 - 4.00 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 และเมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่ามี ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ประกอบอาชีพค้าขาย-ธุรกิจ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ-รับราชการ จำนวน 5 คน

คิดเป็นร้อยละ 25

ส่วนกลุ่มควบคุม เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า มีเพศชายและเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 50 เมื่อจำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.00 - 2.99 มีจำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 55 และกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.00 - 4.00 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 และเมื่อจำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง พบว่ามีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 ประกอบอาชีพค้าขาย-ธุรกิจ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45

1.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยจำแนกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยจำแนกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง ความรับผิดชอบ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพื่อศึกษาภาพรวมว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำตามองค์ประกอบย่อยในแต่ละด้านอยู่ในระดับต่างๆ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยจำแนกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน

พฤติกรรมการเป็นผู้นำ 5 ด้าน (ก่อนการทดลอง)	กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ	อันดับ ที่
1. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	40	34.67	4.47	มาก	1
2. การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น	40	31.93	3.86	มาก	2
3. ความรับผิดชอบ	40	31.00	2.95	มาก	3
4. ความคิดสร้างสรรค์ และการเปลี่ยนแปลง	40	28.85	3.87	ปานกลาง	4
5. ความกล้าแสดงออก	40	27.00	4.11	ปานกลาง	5
ภาพรวม	40	153.45	11.63	-	-

จากตารางที่ 4.2 เป็นผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยจำแนกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง ความรับผิดชอบ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พบว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำรายด้านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ด้านการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบ พฤติกรรมการเป็นผู้นำรายด้านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง และด้านความกล้าแสดงออก

1.3 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง

ในการทดลอง แม้ว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดให้นักเรียนเข้ากลุ่ม โดยการสุ่มเข้ากลุ่ม (random assignment) เพื่อให้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความเท่าเทียมกัน และเพื่อเป็นการตรวจสอบความเท่าเทียมกันในตัวแปรตามของการวิจัยครั้งนี้ด้วยคือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ จึงตรวจสอบความเท่าเทียมกันก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง

และกลุ่มควบคุมในตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		\bar{X}	(S.D.)	t
กลุ่มทดลอง	20	150.8	9.25	.68
กลุ่มควบคุม	20	148.3	13.48	

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการเป็นผู้นำซึ่งเป็นตัวแปรตาม ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมเป็นดังนี้ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 150.8 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 148.3 ได้ค่าที (t-test) เท่ากับ .68 ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 นี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลจากการทดลอง เพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3 ประการ ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่ว่า “กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ” เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของกลุ่มทดลอง วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ และพฤติกรรมการเป็นผู้นำตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

ตัวแปรอิสระ	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		\bar{X}	(S.D.)	t
ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	20	150.80	9.25	10.35**
หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	20	176.50	14.14	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.4 เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ได้พบว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย คือ นักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 176.50$) ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 150.80$)

จากผลที่พบ จึงกล่าวได้ว่า หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ซึ่งผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานในข้อที่ 1

2.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

การวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ เพื่อเป็นการตรวจสอบตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 คือ “กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุม” เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเป็นผู้นำระหว่าง

กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กับกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) ตัวแปรอิสระคือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ และตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ ได้ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมการเป็นผู้นำ	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		\bar{X}	(S.D.)	t
กลุ่มทดลอง (การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว)	20	176.50	14.14	6.04 **
กลุ่มควบคุม (การใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ)	20	153.85	12.40	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กับกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำมีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 176.50$) ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ($\bar{X} = 153.85$)

จากผลในส่วนนี้ สรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ซึ่งผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2

ดังนั้นจึงสรุปการวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 2 ข้อที่กล่าวมา พบผลสนับสนุนตามสมมติฐานในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ จากผลพบว่า หลังการใช้

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ และนักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนที่ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ

2.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กับภูมิหลังทางชีวิตสังคม

สำหรับการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวิตสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ” ได้นำภูมิหลังทางชีวิตสังคมที่แตกต่างกันมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง(Two Way ANOVA) ที่มีการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นตัวแปรแรก และตัวแปรภูมิหลังทางชีวิตสังคมเป็นตัวแปรที่สองตัวแปรภูมิหลังทางชีวิตสังคมได้แก่ เพศ แบ่งเป็น เพศชายและเพศหญิง ผลการเรียนเฉลี่ย แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.00 -2.99 กับระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.00 - 4.00 และอาชีพของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 กลุ่มอาชีพ คือ 1) รับจ้าง 2) ค้าขาย-ธุรกิจ 3) รัฐวิสาหกิจ-รับราชการ จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กับภูมิหลังทางชีวิตสังคม

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การใช้ชุด ฯ x เพศ	1	216.75	216.75	1.29	.28
การใช้ชุด ฯ x ผลการเรียนเฉลี่ย	1	123.52	123.52	.73	.41
การใช้ชุด ฯ x อาชีพของผู้ปกครอง	2	607.54	303.77	1.81	.20
ความคลาดเคลื่อน	14	2354.83	168.20		
รวม	20	499515.00			

จากตารางที่ 4.6 ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กับภูมิหลังทางชีวสังคม ผลการวิเคราะห์ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กับภูมิหลังทางชีวสังคมทั้งหมด ผลการเรียนรู้เฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ พบผลสนับสนุนตามสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 อย่างสมบูรณ์ และไม่พบผลสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ว่า 1) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการนำเสนอ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

1.2.2 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุม

1.2.3 กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน พระแม่มารีสาทร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 มี 6 ห้องเรียน จำนวน 221 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพระแม่มาลีสาทร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 40 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนหลากหลาย เป็นตัวแทนของประชากรได้

1.3.3 ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ (1) ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ และแบบวัดตัวแปรในการวิจัย (2) ตัวแปรอิสระสมทบ คือ ภูมิหลังทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

2) **ตัวแปรตาม** คือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ

1.3.4 **เครื่องมือการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว และแบบวัด มีดังนี้

1) **กิจกรรมแนะแนว** แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ จำนวน 12 กิจกรรม (ใช้สำหรับกลุ่มทดลอง)
(2) กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวกับการแนะแนวด้านส่วนตัว และสังคม มีจำนวน 12 กิจกรรม (ใช้สำหรับกลุ่มควบคุม)

2) **แบบวัดพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำ** หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง” เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน” (ภูมิหลังทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ และตอนที่ 2 “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง” มีทั้งหมด 40 ข้อ

1.3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บและรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1) **ก่อนการทดลอง**

ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดซึ่งมี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน” (ภูมิหลังทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ และตอนที่ 2 “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง” มีทั้งหมด 40 ข้อ โดยวัตถุประสงค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน 5 ด้านตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ลักษณะข้อคำถามมีทั้งข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่มีจำนวนข้อใกล้เคียงกัน

2) ระหว่างการทดลอง

ได้ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กับกลุ่มทดลอง เป็นเวลา 12 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นเวลา 12 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ จำนวน 12 กิจกรรม (ที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ) โดยดำเนินกิจกรรมในวันและเวลาเดียวกัน มีจำนวนคาบเท่า ๆ กัน สถานที่เพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน อีกทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้มีการสุ่ม โดยการจับสลากเพื่อเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3) หลังการทดลอง

เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ (Posttest) โดยใช้แบบวัดเดียวกันกับที่ให้นักเรียนทำก่อนการทดลอง จากนั้นได้นำแบบวัดมาตรวจให้คะแนน เก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลองและจึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

1.3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง หรือตัวแปรต่าง ๆ โดยการใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ

(2) การวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ในการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ส่วนสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA) ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ
 (2) สถิติอ้างอิง เป็นสถิติเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ได้แก่ สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA) การวิเคราะห์ทางสถิตินี้ วิเคราะห์ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1.4 ผลการวิจัย

1.4.1 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4.2 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4.3 กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร กรุงเทพมหานคร” สามารถอภิปรายผล ตามสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

2.1 อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตามสมมติฐานข้อที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า “กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ” จากผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 คือ นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ที่สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ที่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 อภิปรายได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ สามารถพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นได้ดี น่าจะเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพ มีกระบวนการสร้างเครื่องมืออย่างเป็นระบบและประณีต โดยคำนึงถึงความถูกต้องตามหลักการและแนวทางในการสร้างเครื่องมือ มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือทางการแนะแนว นอกจากนั้นในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำยังคำนึงถึงการเลือกใช้เทคนิค วิธีการหลากหลาย ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของแต่ละกิจกรรมตลอดจนธรรมชาติและพัฒนาการของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยเฉพาะ

และได้นำหลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของทิสนา แคมมณี (2545: 142 - 144) (เรียกโดยย่อว่า “AGEPA”) มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสนุกสนานกับการเรียนรู้ ได้ปฏิบัติ/ฝึกจริงด้วยตนเอง และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง จากผลเช่นนี้กล่าวได้ว่า การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พัฒนาได้โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นตอนต้น เช่น งานวิจัยของอรพิน สุขแจ่ม (2546) ที่ได้ศึกษา “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีราษฎร์ จังหวัดชุมพร” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัด จำนวน 12 กิจกรรม พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการประหยัดมากขึ้น หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของปราณี เชนบุญ (2546) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา” จำนวน 30 คน พบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรู้และพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับจุรีพรรณ พูลศรี (2546) ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีคะแนนการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของอุมาพร สงสุวรรณ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา” ซึ่งพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้เกิดผลดี พัฒนาได้โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2.2 อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวไว้ว่า “กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุม” จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 2

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 อภิปรายได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรม
 แนวแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำจำนวน 12 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพ
 สามารถพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้สูงกว่าการใช้กิจกรรม
 แนวแนวอื่นๆ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะ ประการที่หนึ่ง คือ ชุดกิจกรรมแนวแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
 การเป็นผู้นำที่สร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการทดลองใช้ และผ่านการ
 ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เมื่อนำไปใช้จริงจึงเกิดเป็นผลดีต่อนักเรียน ประการที่สองคือ ชุดกิจกรรม
 แนวแนวที่สร้างขึ้นจำนวน 12 กิจกรรม มีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนา
 พฤติกรรมการเป็นผู้นำ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบย่อย 5 ด้านเฉพาะ ส่วนกิจกรรมแนวแนวอื่นๆ
 ที่ใช้กับกลุ่มควบคุมนั้นเป็นกิจกรรมแนวแนวทั่วไปที่ไม่ได้มีจุดเน้นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
 นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนวแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ได้คำนึงถึงธรรมชาติ บุคลิกภาพ พัฒนาการ
 ความวัยของวัยรุ่นตอนต้นเป็นสำคัญ ผลที่เป็นดังนี้สามารถกล่าวได้ว่า การพัฒนาพฤติกรรม
 การเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถพัฒนาได้โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนวแนว
 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนวแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึง
 ประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่น เช่น จากงานวิจัยของอรพิน สุขแจ่ม (2546) ที่ศึกษา เรื่อง “ผลของการ
 ใช้ชุดกิจกรรมแนวแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิชัย
 จังหวัดชุมพร” พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการประหยัดมากขึ้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนวแนวที่มี
 ต่อการประหยัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีผลสอดคล้องกับปราณี เชนบุญ (2546) ที่
 ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนวแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า หลังการทดลอง
 นักเรียนที่ได้รับการฝึก นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแนวมีความรู้และพฤติกรรม
 ความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมแนวแนวปกคคืออย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับการศึกษาของจรีพรรณ พูลศรี (2546) ที่ศึกษาเรื่อง
 “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนวแนวโดยกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต” พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการปรับตัว
 กับเพื่อนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาของ
 อรณัฐรา โยระกา (2551) ที่ใช้ชุดกิจกรรมแนวแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของ
 นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นทั้งชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง
 13-15 ปี โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 60 คน ซึ่งพบว่า นักเรียนวัยรุ่น
 ตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่องานสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม รับผิดชอบต่องานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังมีงานวิจัยของ วชิรยา แจ่มใส (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นของ นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ของโรงเรียนแก่นวิทย์วิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น มีพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ สุพัฒนา ร่วมโพธิ์ (2546) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการแสดงออกที่เหมาะสม ในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อนของนักศึกษาระดับปวช. แผนกพาณิชยการวิทยาลัยเทคนิค จันทบุรี โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 16 คน ที่แสดงออกอย่างไม่เหมาะสมในการเผชิญ ความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ผลพบว่า กลุ่มทดลองมีการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญ ความขัดแย้งระหว่างเพื่อน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นผลการวิจัยที่แสดงว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม การเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสามารถกล่าวได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ผลดีและมีประโยชน์อย่างยิ่ง

2.3 อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อ 3

สมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า “กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวิตสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม การเป็นผู้นำ” เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ กับภูมิหลังทางชีวิตสังคม (เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง) จากผลการวิเคราะห์ ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรม การเป็นผู้นำกับภูมิหลังทางชีวิตสังคม ผลเช่นนี้อภิปรายได้ว่า แม้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีภูมิหลังทางชีวิตสังคม (เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง) ที่แตกต่างกัน หลังจาก ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำแล้ว มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำนั้นมุ่งเน้น ให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามองค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมการเป็นผู้นำโดยเฉพาะ ดังนั้นไม่ว่า นักเรียนมีภูมิหลังทางชีวิตสังคมต่างกัน จึงไม่ใช่ตัวแปรที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำ” จากผลดังกล่าวพบที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา บัวเขียน (2550) ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” มีกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จำนวน 10 กิจกรรม จากผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปร คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กับภูมิหลังทางชีวสังคม (ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง) จากผลการวิจัย ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับภูมิหลังทางชีวสังคม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพร ชมภูษ (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 10-13 ปี จากโรงเรียนบ้านพลอย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 60 คน จากผลไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กับภูมิหลังทางชีวสังคม (ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง) และยังสอดคล้องกับวัชรียา แจ่มใส (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งได้นำภูมิหลังทางชีวสังคมมาวิเคราะห์ด้วย พบว่าจากผลการวิเคราะห์ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับภูมิหลังทางชีวสังคม (ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง)

จากผลการวิจัยในข้อนี้ จึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมที่แตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำแล้ว พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 ครู อาจารย์ หรือผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนว ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำไปพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ได้

3.1.2 ก่อนจะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำไปใช้ ผู้ดำเนินกิจกรรมแนะแนวควรศึกษาขั้นตอนต่างๆ จากคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำอย่างละเอียดทั้งวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และ/หรือปรึกษากับผู้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวฯ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมราบรื่นและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3.1.3 เนื่องจากนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นโดยทั่วไป ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นต้องการการยอมรับ ดังนั้นผู้นำกิจกรรมไปใช้ควรดำเนินกิจกรรมอย่างสนุกสนานมีชีวิตชีวา เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง และให้การเสริมแรงอย่างเหมาะสมแก่นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

3.1.4 กิจกรรมที่สร้างขึ้นนั้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลุ่ม ผู้ดำเนินกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีประสบการณ์กลุ่มที่แตกต่างและหลากหลาย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มต่างๆ

3.1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำสำหรับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยกำหนดนโยบายให้ผู้ทำหน้าที่แนะแนวนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นทุกคนอย่างทั่วถึง

3.1.6 หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำแล้ว ควรมีการติดตามและประเมินผล

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม และ/หรือจิตลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ เช่น การสร้างความสามัคคีกัน การจัดการความขัดแย้ง ค้ำยันค้ำมือ ความซื่อสัตย์สุจริต และความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นต้น

3.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยสมทบด้านอื่นๆ เช่น จิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมที่อาจมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) *แผนพัฒนาการแนะแนวระยะที่ 2 (พ.ศ.2540-2544)*

กรุงเทพมหานคร

_____. (2545) “แผนพัฒนาการแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

_____. (2545) เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

“คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

_____. (2546) แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑*

กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

กองทุน วิerveวงศ์สุวรรณ (2540) “การวิเคราะห์องค์ประกอบ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กวี วงศ์พูน (2539) *ภาวะผู้นำ พิมพ์ครั้งที่ 4* กรุงเทพมหานคร ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี

เกษม จันทสร (2541) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางด้านทานการเสพยาบ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เขตไทย สินธุสุวรรณ (2548) “ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คมเพชร นัตร์ศุกกุล (2530) *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา*

การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

จักรกฤษ เลื่อนภุจ (2549) “การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัว ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย”

วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2540) “คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตรวัดเจตคติเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์วิธีการของธอร์นไคด์” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จินตนา บัวเขียน (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จรีพรรณ พูลศรี (2546) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เจียรนัย ทรงชัยกุล และ โกศล มีคุณ (2546) “ภาวะผู้นำ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตการแนะแนว* หน่วยที่ 10 หน้า 139-176 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนว
- ฉลาด ศรีจุลฮาด (2542) “บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนที่มีแบบการคิดต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การวัดผลการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ชมภู พึ่งธรรม (2526) “การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเป็นผู้นำระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ชวนใจ คำวัฒนา (2537) “ผลการใช้กลุ่มการฝึกอบรมที่มีต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
- ฉาณี ยิ้มมงคล (2536) “ลักษณะการเป็นผู้นำของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

- ฐานวดี สายเนตร (2546) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านสังคมและด้านการเรียน
ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทศนา แจมมณี (2545) *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน*
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ นิธิอินเอดเวอร์ซิง กรุ๊ป
- ธัญกรณีย์ ทาริธาร (2548) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
ชุมพร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เนตร์พัฒนา ขาววิราช (2547) *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2530) *กิจกรรมในโรงเรียน* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
- ปณิศา พ่วงเจริญ (2545) “ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว)
มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
- ประภัสสร สุขชื่น (2539) “การศึกษาคุณภาพแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเอง
ระหว่างรูปแบบมาตรานิคทางเลือกทางเดียว (Unipolar) และมาตรานิคเลือก
สองทาง (Bipolar)” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ประเวศ ะตี (2540) *ภาวะผู้นำ: ความเป็นไปในสังคมไทยและวิธีการแก้ไข* พิมพ์ครั้งที่ 2
สำนักพิมพ์หมอบ้าน
- ประเวศ ะตี (2542) “ภาวะผู้นำ พยาธิสภาพในสังคมไทย และวิธีแก้ไข” ใน
สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และสุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ บรรณาธิการ *ผู้นำ* หน้า 42-72
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน
- ประสิทธิ์ ทองอุ่นและคณะ (2542) *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน* กรุงเทพมหานคร
เวิร์คเวฟ เอ็ดดูเคชั่น
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) *จิตวิทยาการศึกษา* กรุงเทพมหานคร
พิมพ์เพลาท สุเนตร์ฟิล์ม

- ปราณี เถลิมนโอม (2541) “ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษา สังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ปราณี เชนบุญ (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปราณี รามสูต (2533) “ทักษะการจัดกิจกรรมแนะแนวในคาบเรียน” ใน *ประมวลสาระ ชุดวิชาสหประการณ์วิชาชีพการแนะแนว* หน้าที่ 7 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ประยุตโต: 2540) *การพัฒนาที่ยั่งยืน* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ประยุตโต: 2542) “ภาวะผู้นำ” ใน *สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และสุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ บรรณาธิการ ผู้นำ* หน้า 1-24 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน
- พรนพ พุกกะพันธ์ (2544) *ภาวะผู้นำและการสูงใจ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2542) “ภาวะผู้นำของไทยในอนาคต” ใน *สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และสุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ บรรณาธิการ ผู้นำ* หน้า 92-103 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน
- ภัทรพร ชมภูษ (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ภัทรา พาชัยยุทธ (2547) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม จังหวัดสระบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- มัลลิกา ดันสอน (2544) *พฤติกรรมองค์การ* กรุงเทพมหานคร สุทธการพิมพ์

- ยาใจ ริละชาติ (2521) “การศึกษาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ของโรงเรียนในภาคตะวันออก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสอนสังคมศึกษา) กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544) *ภาวะผู้นำ* กรุงเทพมหานคร ธนัชการพิมพ์
- ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2542) *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน* สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- วิมลทิพย์ เจริญทรัพย์านนท์ (2545) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ
กับความเชื่อมั่นในตนเองและความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิกอล” ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชา การวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- เรียบ ศรีทอง (2542) *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน* เชิร์คเวฟ เอ็ดดูเคชั่น กรุงเทพมหานคร
- วัชรวิภา แจ่มใส (2551) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น
ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วาสนา พวยอ้วน (2547) “การศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนบ้านธารนพเก้า จังหวัดสระแก้ว” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- ศรีเรือน แก้วกังวาล (2536) *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา)* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน
- ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549) *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น-วัยสูงอายุ (เล่ม 2)*
พิมพ์ครั้งที่ 9 แก้ไขเพิ่มเติม กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เสาวนิต เสาธานนท์ (2542) *ภาวะผู้นำ* นครราชสีมา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
- สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ (2542) “ภาวะผู้นำกับวิกฤตระบบราชการไทย” ใน สงวน นิตยารัมภ์พงศ์
และสุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ บรรณาธิการ *ผู้นำ* หน้า 73-91 กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์มติชน
- สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน่วยที่ 9 หน้า 20-29
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- สมศักดิ์ จำอ่อน (2532) “ผลการใช้กลุ่มสัมพันธที่มีต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*
กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550-2554) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10* กรุงเทพมหานคร สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2547) *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*
กรุงเทพมหานคร สำนักเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล(2547) *จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีและการประยุกต์* กรุงเทพมหานคร
ซีเอ็ดยูเคชั่น
- ลีปนพนธ์ เกตุทัต (2542) “วิสัยทัศน์กว้างไกล ปฏิบัติได้ผลจริง” ใน สงวน นิตยารัมภ์พงศ์
และสุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ บรรณาธิการ *ผู้นำ* หน้า 32-41 กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์มติชน
- สุกัญญา วรรณบุตร (2543) “การศึกษาคูณลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุคนธ์ มูลประหัศ (2548) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติด
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว
สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุคนธ์ทิพย์ หนูนพล (2544) “ความเครียดและการปรับตัวของนักศึกษาศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญโรงเรียนผู้ใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต (สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุจินต์ ศักดิ์นิจจารุชัย (2538) “ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
(จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก

- สุจิตรา เกตุพิพร (2541) “ความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร การศึกษาปฐมวัย” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541) “การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และความเชื่อมั่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุนันทา เขียวนิล (2541) “ผลการฝึกทักษะความเป็นผู้นำของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคที่มีลักษณะความก้าวร้าวแตกต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุพัฒนา ร่วมโพธิ์ (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการแสดงออกที่เหมาะสม ในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อนของนักศึกษาระดับ ปวช. แผนกพาณิชยการ วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุรพล ผลประเสริฐ (2533) “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 9” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การศึกษาและการสอน (มัธยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2525) *พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณุษย์ (2518) *จิตวิทยาสังคม* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศาสนา
- หลุย จำปาเทศ (2533) *จิตวิทยาสัมพันธ์* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อรณัญญา โยชะกา (2551) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบ ต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- อรพิน สุขแจ่ม (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีราษฎร์ จังหวัดชุมพร” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อังคณา เมตุลา (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จัก
และเห็นคุณค่า ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสราญราษฎร์รังสฤษดิ์
จังหวัดนครพนม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อัญญาณี สุวรรณโรจน์ (2537) “การศึกษานุคลิกภาพด้านการเป็นผู้นำของนักเรียนระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร
- อนันท์ ปันยารชุน (2542) “ผู้นำ คือผู้ที่คนอื่นอยากเดินตาม” ใน สงวน นิตยารัมภ์พงศ์
และสุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ บรรณาธิการ ผู้นำ หน้า 25-31 กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์มติชน
- อารยา สุวะมาตย์ (2540) “การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเชื่อในตนเอง”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- อารี พันธุ์ณี (2542) *จิตวิทยาการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ ดันฮ้อ
- อุมาพร สงสุวรรณ (2551) “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- Alberti, R.E. and Emmons, M.L. (1989). *Your Perfect Right: A Guide to Assertive
Behavior*. California: Impact Publishers.
- Barnard, Chester I. (1938). *The Functions of the Executive*. London: Cambridge ,Mass:
Harvard University.
- Bass, B. M., (1985). *Leadership and Performance Beyond Expectations*. New York : The Free
Press.
- Daft, Richard L. (1999). *Leadership: Theory and Practice* Fort Worth, Tex.:
Dryden Press.

- Dubrin, J. Andrew. (1998). *Leadership Research Finding Practice and Skills*:
Houghton Mifflin.
- Erikson, E.H. (1964). *Insight and Responsibility*. New York : Norton อ้างถึงใน
ศรีเรือน แก้วกังวาล (2536) *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา)*
หน้า 46-57 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน
- Fiedler, Fred E. (1967). *A Theory of Leadership Effectiveness* New York:
McGraw-Hill.
- Gill, L. J. (1962). "Some Nonintellectual Correlates of Academic Achievement
Among Mexican Secondary School Students" *Journal of
Educational Psychology* (June) : 144-149
- Halpin, Andrew W. (1959). *The Leadership Behavior of School Superintendents*
2 nd ed. Chicago Midwest Administration Center, University of Chicago.
- Kottman, Terry, Ashby , Jeffrey,S. and DeGraaf, Donald. (2001). *Adventures in
Guidance :How to Integrate Fun Into Your Guidance Program*. Alexandria:
Library of Congress Cataloging Publication อ้างถึงใน สมร ทองดี
และปรางค์ งามสุด 2545 "แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว" ใน ประมวลสาระ
ชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน่วยที่ 9 หน้า 20-29 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- Kouzes, James M. & Posner, Barry Z. (1995). *The Leadership Challenge: How to
Keep Extraordinary Things Done in Organization*. San Francisco:
Jossey-Bass.
- Kouzes, James M. & Posner, Barry Z. (2006). *Student Leadership Practices
Inventory: Facilitator's Guide*. (Second Edition) San Francisco: Jossey-Bass.
- Lippitt and White, (1960). "Leader Behavior and Member Reaction in Three' Social
Climates" in *Group Dynamics : Research and Theory*. New York อ้างถึงใน
เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2547) *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์ พิมพ์ครั้งที่ 3* หน้า 66
กรุงเทพมหานคร เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส
- Macquarie, John & Childress, James (1986). *A New Dictionary of Christian Ethics*.
SCM Press.

Merrifield, Chareles W. (1967). *Leadership in Voluntary Interprise*. New York:

Oceans Publications.

Stogdill, Ralph. (1950). "Leadership , Membership and Organnization"

Psychological Bulletin. อ้างถึงใน เจียรนัย ทรงชัยกุล และ โกศล มีคุณ (2546)
"ภาวะผู้นำ" ใน *ประมวลสาระชุดวิชา ประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตการแนะแนว*
หน่วยที่ 10 หน้า 144 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
แขนงวิชา การแนะแนว

Stogdill, Ralph M. (1974). *Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research*

New York The Free Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์
 ตำแหน่ง กรรมการประจำสาขาวิชา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 กรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 กรรมการประกันคุณภาพ
 สถานที่ทำงาน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 วุฒิการศึกษา กศ.บ. (สังคมศึกษา) ค.ม. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน)
 ค.ค. (บริหารการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ประสบการณ์หรือความชำนาญพิเศษด้านวิชา บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
2. ชื่อ นางอังคณา เมตุลา
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
 วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) การแนะแนว
 ประสบการณ์หรือความชำนาญพิเศษ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
 เป็นครูแนะแนวดีเด่นในปีการศึกษา 2534 ปี 2537 และปี 2539
 เป็นผู้ปฏิบัติงานดีเด่นหน่วยบริการแนะแนวประจำจังหวัดนครพนม ในปีการศึกษา 2545
 เป็นนักจิตวิทยาแนะแนวดีเด่นซึ่งคัดเลือกโดยสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยปี 2548
 เป็นครูต้นแบบรางวัลเกียรติยศ เป็นตัวแทนไปนำเสนอผลงานที่เมืองทอง จังหวัดนนทบุรี ปี 2549
 เป็นครูแนะแนวดีเด่นเครือข่ายศรีคำแพง ปีการศึกษา 2550 เป็นตัวแทนครูไม้เค็ดนำเสนอผลงาน
 ที่จังหวัดขอนแก่น ได้รับรางวัลโล่เกียรติคุณและเข็มเชิดชูเกียรติ “หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร”
 และรางวัลสร้างเสริมคนดีมีคุณธรรมประจำปี 2551
3. ชื่อ นายพีรพัฒน์ ถวิลรัตน์
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยแสงธรรม
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา จิตวิทยาการปรึกษา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ประสบการณ์หรือความชำนาญพิเศษ รองผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการ
 วิทยาลัยแสงธรรม อาจารย์พิเศษด้านจิตวิทยา ในสถาบันการศึกษา
 ระดับอุดมศึกษา และนักจิตวิทยาการปรึกษาประจำโรงเรียนหอเทพอุปถัมภ์
 แผนกหญิง จังหวัดนครปฐม

ที่ ศธ 0522.16(บ) 45

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 21 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวปวีณา นิยมธรรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มีรีสาทร กรุงเทพมหานคร ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วย

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนว ได้ไปรศพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิศักดิ์ จินคานูร์รักษ์)
ประธานกรรมการประจำวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศษ 0522.16(บ)/ 45

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 21 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางอังคณา เมตุลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวปวีณา นิยมธรรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา
การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร กรุงเทพมหานคร ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วย

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง
สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและ
ให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ
นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16(บ)/ 4-5

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 21 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ทิรพัฒน์ ถวิลรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวปวีณา นิยมธรรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา
การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร กรุงเทพมหานคร ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วย

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง
สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและ
ให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ
นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี จึงขอขอบมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินคานุกรณ์)
ประธานกรรมการประจำวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

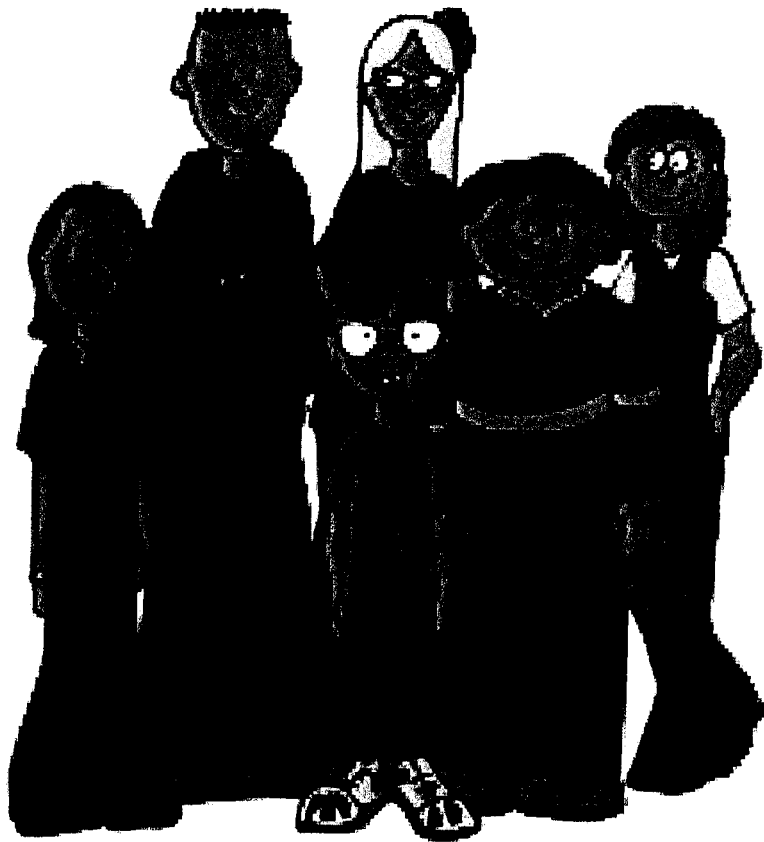
โทรสาร 0 2503 3566-7

ภาคผนวก ข

เครื่องมือวิจัย

แบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง”

**“แบบสอบถามการกระทำของตนเอง”
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**

**จัดทำโดย
นางสาวปวีณา นิยมธรรม
แขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

“แบบสอบถามการกระทำของตนเอง”

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีทั้งหมด 2 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน มี 3 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การกระทำของตนเอง มี 40 ข้อ
2. โปรดอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจโดยละเอียด ก่อนตอบคำถามแต่ละตอน
3. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงของนักเรียนให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวปวีณา นิยมธรรม

นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

“แบบสอบถามการกระทำของตนเอง”

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน

ขอให้นักเรียนเขียนข้อความลงใน..... และทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่แล้ว.....
3. อาชีพของผู้ปกครอง เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย-ธุรกิจ
 รัฐวิสาหกิจ รับราชการ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง”

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแต่ละข้อความว่านักเรียนเป็นเช่นนั้นเพียงใด ตั้งแต่ **จริงที่สุด** **จริง** **ค่อนข้างจริง** **ค่อนข้างไม่จริง** **ไม่จริง** **ไม่จริงเลย** แล้วให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ลงบน ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. ข้าพเจ้าเอาใจใส่ด้านการเรียนอย่างเต็มที่อยู่เสมอ
.....
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
2. ข้าพเจ้ายินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อื่นเสมอ
.....
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
3. ข้าพเจ้าไม่เคยเปิดเผยตนเองอย่างไว้วางใจกับเพื่อน
.....
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
4. ข้าพเจ้ามักวางเฉย เมื่อทำงานร่วมกันเป็นทีม
.....
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
5. ข้าพเจ้าไม่เคยให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเพราะทุกคนต้องพึ่งตนเอง
.....
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
6. ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี แม้ข้าพเจ้าไม่ชอบเขาก็ตาม
.....
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลาเสมอ

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้ามักพูดปฏิเสธเมื่อเพื่อนขมขื่นถึงของ

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้าไม่กล้าตัดสินใจทำสิ่งใดก็ด้วยตนเองโดยลำพัง

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงเสมอเมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ข้าพเจ้ามักเลือกทำงานง่ายๆ โดยไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถมากนัก

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ข้าพเจ้ามีเพื่อนมากเพราะมีมนุษยสัมพันธ์ดี

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. ข้าพเจ้าสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. ข้าพเจ้ามักแสดงความคิดเห็นเมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. ข้าพเจ้าสามารถแสดงออกด้วยความมั่นใจเสมอ

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

16. ข้าพเจ้ามักพบว่าเป็นความยากลำบากในการทำงานที่ไม่น่าสนใจ

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

17. ข้าพเจ้าไม่สามารถทำงานต่อไปได้เมื่อพบอุปสรรค
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
18. ข้าพเจ้ามักไม่พูดคุยกับคนที่ตำหนิเตือนข้าพเจ้า
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
19. ข้าพเจ้าไม่เคยเอาใจใส่ในความต้องการของผู้อื่น
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
20. ข้าพเจ้ามักปลอบโยนเพื่อนด้วยความเข้าใจเมื่อเขาประสบปัญหาในชีวิต
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
21. ข้าพเจ้ามักอาสาให้ความช่วยเหลือครูและเพื่อนๆอยู่เสมอ
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
22. ข้าพเจ้าไม่ค่อยยอมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
23. ข้าพเจ้าไม่ทำอะไรเลยเมื่อมีงานล้นมือ
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
24. ข้าพเจ้าสนใจเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่เสมอ
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
25. ข้าพเจ้าอึดอัดทุกครั้ง เมื่อต้องทำงานเป็นทีม
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
26. ข้าพเจ้ามักทบทวนว่าได้เรียนรู้อะไรบ้างจากประสบการณ์ที่เป็นปัญหา
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

27. ข้าพเจ้าพยายามปรับปรุงการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีขึ้นเสมอ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

28. ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่พบความทุกข์ใจเสมอ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

29. ข้าพเจ้ามักเพิกเฉยเมื่อทำการบ้านที่ยากนั้นไม่ได้

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

30. ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

31. ข้าพเจ้ามักให้ข้อเสนอแนะอย่างตรงไปตรงมาเมื่อเห็นบุคคลกระทำการที่ไม่ถูกต้อง

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

32. ข้าพเจ้าเสนอตัวเพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มในการนำเสนอรายงานอยู่เสมอ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

33. ข้าพเจ้าทักทายผู้อื่นก่อนเสมอเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

34. ข้าพเจ้าให้ทานแก่ผู้ที่พบความลำบากอยู่เสมอ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

35. ข้าพเจ้าหมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอเพื่อแก้ปัญหาที่ผ่านเข้ามา

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

36. ข้าพเจ้ามักดักเตือนเพื่อนทันที เมื่อเห็นเขาทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

37. ข้าพเจ้ามักคิดหาวิธีที่หลากหลายในการแก้ปัญหา

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

38. ข้าพเจ้าใช้ความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

39. ข้าพเจ้ามักให้กำลังใจเพื่อนที่ประสบปัญหาได้อย่างเป็นผลดี

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

40. ข้าพเจ้าปฏิบัติตนในการยอมรับความผิดพลาดเมื่องานที่ทำประสบความล้มเหลว

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

แบบประเมินเพื่อตรวจสอบแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ
(“แบบสอบถามการกระทำของตนเอง”)
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน พร้อมทั้งกรุณา
เขียนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขลงใน.....ที่เว้นไว้ให้ในแต่ละข้อ

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้
นางสาวปวีณา นิยมธรรม

แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

พฤติกรรมกร เป็นผู้นำ 5 ด้าน	ข้อ ที่	ข้อความ/ข้อเสนอแนะ	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น	ไม่ เห็น ด้วย
ความ รับผิดชอบ	1 +	ข้าพเจ้าเอาใจใส่ด้านการเรียนอย่างเต็มที่ ข้อเสนอแนะ.....			
	2 +	ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี และทำจนสำเร็จ ข้อเสนอแนะ.....			
	3 -	ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นความลำบาก ที่จะลงมือทำงาน ที่ข้าพเจ้าไม่อยากจะทำ ข้อเสนอแนะ.....			
	4 -	ข้าพเจ้าไม่ทำอะไรเลย เมื่อมีงานล้นมือ ข้อเสนอแนะ.....			
	5 -	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย ที่ต้องยอมรับความผิดพลาด จากงานที่ประสบความล้มเหลว ข้อเสนอแนะ.....			
	6 +	ข้าพเจ้ามาได้ทันเวลานัดหมายเสมอ ข้อเสนอแนะ.....			
	7 +	ข้าพเจ้ามีความพยายามที่จะปรับปรุงการทำงาน ให้ดีขึ้นเสมอ ข้อเสนอแนะ.....			
	8 +	ข้าพเจ้าใช้ความรู้ ความสามารถในการทำงานที่ได้รับ มอบหมายอย่างเต็มที่ ข้อเสนอแนะ.....			
ความกล้า แสดงออก	9 -	ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยง เมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน ข้อเสนอแนะ.....			
	10 +	ข้าพเจ้ากล้าคัดค้านเพื่อน เมื่อเห็นเพื่อนกระทำ ความผิด ข้อเสนอแนะ.....			

	11	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออก ด้วยการพูด ได้อย่างมั่นใจ + แม้ว่าจะรู้สึกว่าเป็นการยากมากสำหรับตนเอง ข้อเสนอแนะ.....			
	12	ข้าพเจ้าจะถูกเพื่อนๆ เลือกให้เป็นตัวแทน + ในการนำเสนอรายงานอยู่เสมอ ข้อเสนอแนะ.....			
	13	ข้าพเจ้ามักจะพูดวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา + เมื่อเห็นว่าการกระทำของบุคคลนั้น ไม่ถูกต้อง ข้อเสนอแนะ.....			
	14	ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวหากต้องตัดสินใจทำสิ่งใดด้วยตนเอง - ข้อเสนอแนะ.....			
	15	ข้าพเจ้าคิดว่าเมื่อพบอุปสรรค ทำให้ข้าพเจ้า - ไม่สามารถทำงานต่อไปได้ ข้อเสนอแนะ.....			
	16	ข้าพเจ้ามักจะแสดงความคิดเห็นเสมอ เมื่อข้าพเจ้า + ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ข้อเสนอแนะ.....			
ความคิด สร้างสรรค์ และ การ เปลี่ยนแปลง	17	ข้าพเจ้าชอบคิดหาวิธีในการแก้ปัญหา + ที่หลากหลายวิธี ข้อเสนอแนะ.....			
	18	ข้าพเจ้ารู้สึกแย่มาก เมื่อต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลง - ต่างๆที่เกิดขึ้น ข้อเสนอแนะ.....			
	19	ข้าพเจ้าชอบแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อที่จะแก้ปัญหา + ที่ผ่านเข้ามานั้นให้ได้ ข้อเสนอแนะ.....			
	20	ข้าพเจ้ามีความสนใจที่จะเรียนรู้และแสวงหา + ความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ ข้อเสนอแนะ.....			

	21	ข้าพเจ้ามักเลือกที่จะทำงานง่ายๆ โดยที่ไม่ต้องใช้ - ความสามารถ ข้อเสนอแนะ.....			
	22	ข้าพเจ้าจะปล่อยเลยตามเลยและไม่สนใจ เมื่อทำงาน - หรือทำการบ้านที่ยากนั้นไม่ได้ ข้อเสนอแนะ.....			
	23	ข้าพเจ้าประสบปัญหา ข้าพเจ้ามักจะถามตนเองว่า + เราได้เรียนรู้อะไรจากประสบการณ์นี้ ข้อเสนอแนะ.....			
	24	ข้าพเจ้ามีความสามารถ ในการนำสิ่งที่เรียนรู้ + มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ข้อเสนอแนะ.....			
ความเห็นอก เห็นใจ ผู้อื่น	25	ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ - เพราะข้าพเจ้าคิดว่าทุกคนต้องแก้ปัญหาตนเอง ข้อเสนอแนะ.....			
	26	ข้าพเจ้ารู้สึกห่วงใย และจะปลอบโยนเพื่อน + เมื่อพบเขากำลังประสบกับปัญหาในชีวิต ข้อเสนอแนะ.....			
	27	ข้าพเจ้าชอบทำบุญให้ทานอย่างสม่ำเสมอ + ข้อเสนอแนะ.....			
	28	ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นสิ่งที่ยากมาก ที่จะเข้าใจ - ถึงความต้องการของผู้อื่น ข้อเสนอแนะ.....			
	29	ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธมาก เมื่อเพื่อนขโมยสิ่งของ - ข้อเสนอแนะ.....			
	30	ข้าพเจ้าสามารถรับฟังความไม่สบายใจของเพื่อน + จนเพื่อนรู้สึกดีขึ้นได้ ข้อเสนอแนะ.....			

	31 +	ข้าพเจ้าจะให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ผู้ที่เจ็บป่วย และผู้ที่กำลังต้องการความช่วยเหลือ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ข้อเสนอแนะ.....			
	32 +	ข้าพเจ้าให้อภัยต่อผู้ที่ทำผิดต่อข้าพเจ้าได้ ข้อเสนอแนะ.....			
การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น	33 +	ข้าพเจ้ามีเพื่อนในการทำกิจกรรมต่างๆจำนวนมาก ข้อเสนอแนะ.....			
	34 +	ข้าพเจ้ายินดีรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากผู้อื่น ข้อเสนอแนะ.....			
	35 -	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดเมื่อต้องทำงานเป็นกลุ่ม ข้อเสนอแนะ.....			
	36 -	ข้าพเจ้ามักจะนั่งเฉย เพราะไม่รู้ว่าต้องทำอะไร ในเวลาที่ต้องทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ข้อเสนอแนะ.....			
	37 +	ข้าพเจ้าชอบทักทายผู้อื่นก่อน ด้วยคำที่สุภาพ ข้อเสนอแนะ.....			
	38 -	ข้าพเจ้าจะไม่พูดคุย กับคนที่ดำเนินคดีกับข้าพเจ้า ข้อเสนอแนะ.....			
	39 +	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี แม้เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกไม่ชอบเขาก็ตาม ข้อเสนอแนะ.....			
	40 -	ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นการยากที่จะเปิดเผยตนเอง ให้ผู้อื่นได้รับรู้ ข้อเสนอแนะ.....			

ขอขอบพระคุณในความกรุณา

แบบสรุปรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เลขข้อ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ค่า IOC
1	1	1	1	1
2	1	1	1	1
3	1	1	1	1
4	1	1	1	1
5	0	1	1	.66
6	1	1	1	1
7	1	1	1	1
8	1	1	1	1
9	1	1	1	1
10	1	1	1	1
11	-1	1	1	0.33
12	1	1	1	1
13	1	1	1	1
14	1	1	1	1
15	1	0	1	.66
16	1	1	1	1
17	1	1	1	1
18	-1	1	1	.33
19	1	1	1	1
20	1	1	1	1
21	0	1	1	.66
22	1	1	1	1
23	1	1	1	1
24	-1	1	1	.33
25	1	0	1	.66
26	1	1	1	1
27	1	1	1	1
28	-1	1	1	.33
29	0	1	1	.66
30	1	1	1	1

31	1	1	1	1
32	1	1	1	1
33	1	1	1	1
34	1	1	1	1
35	1	1	1	1
36	1	1	1	1
37	1	1	1	1
38	1	1	1	1
39	1	1	1	1
40	1	1	1	1

ตาราง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
1	1.00	คัดเลือกไว้	21	.33	คัดเลือกไว้/ปรับ
2	1.00	คัดเลือกไว้	22	1.00	คัดเลือกไว้
3	1.00	คัดเลือกไว้	23	1.00	คัดเลือกไว้
4	1.00	คัดเลือกไว้	24	.33	คัดเลือกไว้/ปรับ
5	.66	คัดเลือกไว้	25	.66	คัดเลือกไว้
6	1.00	คัดเลือกไว้	26	1.00	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	27	1.00	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	28	.33	คัดเลือกไว้/ปรับ
9	1.00	คัดเลือกไว้	29	.66	คัดเลือกไว้
10	1.00	คัดเลือกไว้	30	1.00	คัดเลือกไว้
11	.33	คัดเลือกไว้/ปรับ	31	1.00	คัดเลือกไว้
12	1.00	คัดเลือกไว้	32	1.00	คัดเลือกไว้
13	1.00	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
14	1.00	คัดเลือกไว้	34	1.00	คัดเลือกไว้
15	.66	คัดเลือกไว้	35	1.00	คัดเลือกไว้
16	1.00	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้
17	1.00	คัดเลือกไว้	37	1.00	คัดเลือกไว้
18	.33	คัดเลือกไว้/ปรับ	38	1.00	คัดเลือกไว้
19	1.00	คัดเลือกไว้	39	1.00	คัดเลือกไว้
20	1.00	คัดเลือกไว้	40	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง เปรียบเทียบข้อคำถามแบบวัดพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ก่อนและหลังการปรับปรุงข้อความ

ข้อที่	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
1	ข้าพเจ้าเอาใจใส่ด้านการเรียนอย่างเต็มที่	ข้าพเจ้าเอาใจใส่ด้านการเรียนอย่างเต็มที่อยู่เสมอ
2	ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี	ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ
3	ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นความลำบาก ที่จะลงมือทำงาน ที่ข้าพเจ้าไม่ชอบทำ	ข้าพเจ้ามักพบว่าเป็นความยากลำบาก ในการทำงานที่ไม่น่าสนใจ
4	ข้าพเจ้าไม่ทำสิ่งใดเลย เมื่อมีงานล้นมือ	ข้าพเจ้าไม่ทำสิ่งใดเลย เมื่อมีงานล้นมือ
5	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย ที่ต้องยอมรับความผิดพลาด จากงานที่ล้นมือ	ข้าพเจ้าปฏิเสธ ในการยอมรับความผิดพลาด เมื่องานที่ทำประสบความสำเร็จ
6	ข้าพเจ้ามาได้ทันเวลานัดหมายเสมอ	ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลาเสมอ
7	ข้าพเจ้ามีความพยายามที่จะปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นเสมอ	ข้าพเจ้าพยายามปรับปรุงการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีขึ้นเสมอ
8	ข้าพเจ้าใช้ความรู้ ความสามารถในการทำงาน ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่	ข้าพเจ้าใช้ความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่
9	ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยง เมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน	ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงเสมอเมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน
10	ข้าพเจ้ากลัวตกเดือนเพื่อน เมื่อเห็นเพื่อนกระทำความผิด	ข้าพเจ้ามักตกเดือนเพื่อนทันที เมื่อเห็นเขาทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน
11	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออก ด้วยการพูดได้อย่างมั่นใจ แม้ว่าจะรู้สึกว่าเป็นการยากมากสำหรับตนเอง	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออกด้วยความมั่นใจเสมอ
12	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออก ด้วยการพูดได้อย่างมั่นใจ แม้ว่าจะรู้สึกว่าเป็นการยากมากสำหรับตนเอง	ข้าพเจ้าเสนอตัว เพื่อเป็นตัวแทนกลุ่ม ในการนำเสนอรายงานอยู่เสมอ
13	ข้าพเจ้ามักพูดวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา เมื่อเห็นว่า การกระทำของบุคคลนั้นไม่ถูกต้อง	ข้าพเจ้ามักให้ข้อเสนอแนะอย่างตรงไปตรงมา เมื่อเห็นบุคคลกระทำ สิ่งที่ไม่ถูกต้อง

14	ข้าพเจ้ารู้สึกกลัว หากต้องตัดสินใจทำสิ่งใดด้วยตนเอง	ข้าพเจ้าไม่กล้าตัดสินใจทำสิ่งใดด้วยตนเองโดยลำพัง
15	ข้าพเจ้าคิดว่า เมื่อพบอุปสรรค ทำให้ข้าพเจ้าไม่สามารถทำงานต่อไปได้	ข้าพเจ้าไม่สามารถทำงานต่อไปได้เมื่อพบอุปสรรค
16	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นเมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	ข้าพเจ้ามักแสดงความคิดเห็น เมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น
17	ข้าพเจ้าชอบคิดหาวิธีในการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธี	ข้าพเจ้ามักคิดหาวิธีที่หลากหลายในการแก้ปัญหา
18	ข้าพเจ้ารู้สึกแย่มาก เมื่อต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น	ข้าพเจ้าไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น
19	ข้าพเจ้าชอบแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อที่จะแก้ปัญหาที่ผ่านเข้ามานั้นให้ได้	ข้าพเจ้าหมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อแก้ปัญหาที่ผ่านเข้ามา
20	ข้าพเจ้ามีความสนใจที่จะเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ	ข้าพเจ้าสนใจเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่เสมอ
21	ข้าพเจ้ามักเลือกที่จะทำงานง่ายๆ โดยไม่ต้องใช้ความสามารถ	ข้าพเจ้ามักเลือกทำงานง่ายๆ โดยไม่ต้องใช้ความสามารถมากนัก
22	ข้าพเจ้าจะปล่อยเลยตามเลยและไม่สนใจเมื่อทำงานหรือทำการบ้านที่ยากนั้นไม่ได้	ข้าพเจ้ามักเพิกเฉย เมื่อทำการบ้านที่ยากนั้นไม่ได้
23	ข้าพเจ้าประสบปัญหา ข้าพเจ้ามักจะถามตนเองว่า เราได้เรียนรู้อะไรจากประสบการณ์นี้	ข้าพเจ้ามักทบทวนว่าได้เรียนรู้อะไรบ้างจากประสบการณ์ที่เป็นปัญหา
24	ข้าพเจ้ามีความสามารถในการนำสิ่งที่เรียนรู้ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	ข้าพเจ้าสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
25	ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ เพราะข้าพเจ้าคิดว่าทุกคนต้องแก้ปัญหาตนเอง	ข้าพเจ้าไม่เคยให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เพราะทุกคนต้องพึ่งตนเอง
26	ข้าพเจ้ารู้สึกห่วงใย และจะปลอบโยนเพื่อน เมื่อพบเขากำลังประสบกับปัญหาในชีวิต	ข้าพเจ้ามักปลอบโยนเพื่อนด้วยความเข้าใจ เมื่อเขาประสบปัญหาในชีวิต

27	ข้าพเจ้าชอบทำบุญให้ทานอย่างสม่ำเสมอ	ข้าพเจ้าให้ทานแก่ผู้ที่พบความลำบากอยู่เสมอ
28	ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นสิ่งที่ยากมาก ที่จะเข้าใจถึงความต้องการของผู้อื่น	ข้าพเจ้าไม่เคยเอาใจใส่ในความต้องการของผู้อื่น
29	ข้าพเจ้ารู้สึก โกรธมาก เมื่อเพื่อนอิจฉาถึงของ	ข้าพเจ้ามักพูดปฏิเสธ เมื่อเพื่อนอิจฉาถึงของ
30	ข้าพเจ้าสามารถรับฟังความไม่สบายใจของเพื่อนจนเพื่อนรู้สึกดีขึ้นได้	ข้าพเจ้ามักให้กำลังใจเพื่อนที่ประสบปัญหาได้อย่างเป็นผลดี
31	ข้าพเจ้าจะให้ความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่ผู้เจ็บป่วย และผู้ที่กำลังต้องการความช่วยเหลือเสมอ	ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่พบความทุกข์ใจเสมอ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน
32	ข้าพเจ้าให้ภัยต่อผู้ที่ทำผิดต่อข้าพเจ้าได้	ข้าพเจ้ามักอาสาให้ความช่วยเหลือครูและเพื่อนๆ อยู่เสมอ
33	ข้าพเจ้ามีเพื่อนในการทำกิจกรรมต่างๆ จำนวนมาก	ข้าพเจ้ามีเพื่อนมากเพราะมีมนุษยสัมพันธ์ดี
34	ข้าพเจ้ายินดีรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้อื่น	ข้าพเจ้ายินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อื่นเสมอ
35	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดเมื่อต้องทำงานเป็นกลุ่ม	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดทุกครั้ง เมื่อต้องทำงานเป็นทีม
36	ข้าพเจ้ามักนั่งเฉย เพราะไม่รู้ว่าจะทำอะไร ในเวลาที่ต้องทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	ข้าพเจ้ามักวางเฉย เมื่อทำงานร่วมกันเป็นทีม
37	ข้าพเจ้าชอบท้าทายผู้อื่นก่อน ด้วยคำที่สุภาพ	ข้าพเจ้าท้าทายผู้อื่นก่อนเสมอ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน
38	ข้าพเจ้าจะไม่พูดคุย กับคนที่คำหุนหันเหินข้าพเจ้า	ข้าพเจ้ามักไม่พูดคุยกับคนที่คำหุนหันเหินข้าพเจ้า
39	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี แม้ว่าข้าพเจ้ารู้สึกไม่ชอบเขาก็ตาม	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี แม้ข้าพเจ้าไม่ชอบเขาก็ตาม
40	ข้าพเจ้าคิดว่า เป็นการยากที่จะเปิดเผยตนเองให้ผู้อื่นได้รู้	ข้าพเจ้าไม่เคยเปิดเผยตนเองอย่างไว้วางใจกับเพื่อน

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรเป็นผู้นำ

กิจกรรมที่ 2

การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม	“ก้าวไปด้วยกัน”	เวลา	60 นาที
ระดับ/วัยของนักเรียน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ขนาดของกลุ่ม	ประมาณ 20-40 คน

แนวคิด

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เป็นการกระทำที่พึงประสงค์ประการหนึ่ง ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี โดยการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น

วัตถุประสงค์ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ :

1. ปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น
2. แสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนด้วยความจริงใจ และรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้อื่น ได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. นำ (10 นาที)

1) ครูกล่าวทักทายนักเรียน และให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งดังนี้

ปรบมือ 4 ครั้ง

ปรบมือให้ดัง ดัง กว่านี้

ปรบใหม่อีกที

ให้ดีดีกว่าเดิม

หัวเราะ 4 ครั้ง (ฮา ฮ่า ฮ่า ฮ่า)

หัวเราะให้ดังๆ กว่านี้ (ฮา ฮ่า ฮ่า ฮ่า)

หัวเราะใหม่อีกที (ฮา ฮ่า ฮ่า ฮ่า)

ให้ดีดี กว่าเดิม (ฮา ฮ่า ฮ่า ฮ่า)

(ครูสามารถเปลี่ยนข้อความนอกเหนือจากที่ยกตัวอย่างนี้)

2) ขอนักเรียนอาสาสมัคร 2 คู่ แต่ละคู่จะต้องรู้จักกันเป็นอย่างดี สนิทสนมกันพอสมควร เมื่อได้อาสาสมัครแล้ว ครูจึงกล่าวว่า “ขอเสียงปรบมือสำหรับเพื่อนของเรา” ผู้ซึ่งเป็นแบบอย่างสำหรับเราที่จะต้องรู้จักกับเพื่อนเป็นอย่างดี และมีความสนิทสนมกัน จากนั้นครูแบ่งนักเรียนอาสาสมัครออกเป็นคู่ที่ 1 และคู่ที่ 2 เพื่อเล่นเกมวัดใจ

3) ให้นักเรียนแต่ละคู่หันหลังเข้าหากัน และอธิบายว่า เมื่อครูเอ่ยชื่อสิ่งใดก็ตาม ให้นักเรียนตอบชื่อของสิ่งนั้นๆ ตัวอย่างเช่น ครูบอกว่า “ชื่อดอกไม้” แล้วครูเป่านกหวีด 1 ครั้ง ให้นักเรียนแต่ละคู่หันหน้าเข้าหากัน แล้วบอกชื่อของดอกไม้ทันที ซึ่งถ้านักเรียนแต่ละคู่ตอบชื่อดอกไม้ได้ตรงกัน จะได้รับ 1 คะแนน (คั้งนั้นเมื่อครูกล่าวชื่อต่างๆเช่น ผลไม้ อาชีพ เครื่องดนตรี สัตว์เลี้ยง อาหาร แล้วนักเรียนสามารถตอบได้ตรงกันจะได้รับ 1 คะแนน) ส่วนนักเรียนคนอื่นๆสามารถให้กำลังใจเพื่อนๆของเราได้

4) ครูมอบรางวัลแก่นักเรียนอาสาสมัครทั้ง 4 คน เพื่อเป็นการเสริมแรง แล้วครูถามนักเรียนว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจาก เกมวัดใจ (Ac)

5) ครูสรุปเพิ่มเติมว่า บางครั้งเราไม่รู้ว่าเพื่อนของเรากำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร แต่เราสามารถสังเกตและสัมผัสได้ จากพฤติกรรมภายนอกของเพื่อนที่แสดงออกมา

2. ขั้นตอนกิจกรรม (35 นาที)

- 1) ครูแจกใบงานที่ 2.1 “บันทึกความดี” และอธิบายขั้นตอนกิจกรรมคั้งนี้
- 2) ให้นักเรียนนั่งลง จากนั้นให้แต่ละคนเขียนชื่อของตนเอง และวาดภาพหรือเขียน (E) สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน หรือสิ่งทีนักเรียนชอบ เพียง 1 อย่างลงในใบงานที่ 2.1
- 3) จากนั้นให้นักเรียนนำกระดาษใบงานที่ 2.1 ของตนเองไปติดไว้รอบๆห้อง
- 4) ให้นักเรียนแต่ละคน เขียนข้อความชื่นชมความดีของเพื่อนของเรา ตามสภาพความเป็นจริงในตัวเพื่อนคนนั้นที่เรามองเห็น (ลงในกระดาษใบงานที่2.1) ตามรายชื่อในกระดาษแผ่นนั้น โดยเขียนเฉพาะพฤติกรรมดีของเพื่อนที่นักเรียนสังเกตเห็น และให้เขียนจนครบทุกคน (E, P, G)
- 5) ให้นักเรียนไปนำใบงานที่หนึ่งของตนเองมาอ่าน เพื่อวิเคราะห์สิ่งที่เพื่อนๆเห็นหรือมองนักเรียนแต่ละคนว่ามีพฤติกรรมดีในเรื่องใดบ้าง (P)
- 6) ขอนักเรียนอาสาสมัครมาแบ่งปันสิ่งที่เพื่อนเขียนนั้น ต่อกลุ่มใหญ่
- 7) ครูแจกใบงานที่ 2.2 “มาเรียนรู้กันเถอะ” ให้นักเรียนอ่านข้อความ และเลือกข้อความตามความเป็นจริงของนักเรียน และทำเครื่องหมายถูก ในช่องของข้อความนั้นๆ
- 8) ครูเฉลยคุณลักษณะตามดี ของนักเรียน (เฉลยอยู่ที่ท้ายกิจกรรม)

3. ขั้นสรุป (15 นาที)

- 1) นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันจากการร่วมกิจกรรมนี้(G)
- 2) ครูแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เช่น เราทุกคนต่างมีจุดเด่นและจุดด้อยด้วยกัน เมื่อเรามาอยู่ร่วมกัน เราจำเป็นต้องเข้าใจตัวเราเองและผู้อื่น เพื่อการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และถ้าหากว่าเรามีข้อควรปรับปรุง เราก็ควรเริ่มจากการปรับปรุงพัฒนาตัวเราให้ดีขึ้น
- 3) นักเรียนและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าเราจะสามารถก้าวไปด้วยกันได้ อย่างไร โดยเน้นถึง การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่นด้วยความปรารถนาดีอย่างจริงใจ (G)
- 4) ครูกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันนำเสนอแนวทางการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง (Ap)
- 5) ให้นักเรียนร่วมกันสรุปกฎทอง “การสร้างความสัมพันธ์” (E)

สื่อและอุปกรณ์

- 1) ใบงานที่ 2.1 ชื่อ “บันทึกความคิด”
- 2) กระดาษขาว
- 3) ใบงานที่ 2.2 “มาเรียนรู้กันเถอะ”
- 4) แบบเฉลย จุดแข็งและจุดอ่อน

การประเมินผล ประเมินตามวัตถุประสงค์โดย:

- 1) การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน
- 2) การนำเสนอผลงานของนักเรียน

บันทึกความดี

ชื่อ.....

ใบงานที่ 2.2 “มาเรียนรู้กันเถอะ”

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกับท่านให้มากที่สุด

ระมัดระวัง	ชอบการแข่งขัน	ห่วงใย	ชอบเข้าสังคม
แม่นยำ	ชอบเรียกร้อง	ให้กำลังใจ	ไม่อยู่เฉย
ดูขม รอบคอบ	มุ่งมั่น	แบ่งปัน	ชอบแสดงออก
ช่างซัก ช่างถาม	แน่แน่ว	อดทน	กระตือรือร้น
เอาการเอางาน	มุ่งหวัง	เรียบง่าย เป็นกันเอง	มีชีวิตชีวา
ช่างคิด ช่างวิเคราะห์	เอาจริงเอาจัง	มีมตรีจิต	โน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

แบบเฉลย **น้ำเงิน :** ระมัดระวัง แม่นยำ สุขุมรอบคอบ ช่างซักช่างถาม เอาการเอางาน
ช่างคิดช่างวิเคราะห์

แดง : ชอบแข่งขัน ชอบเรียกร้อง มุ่งมั่น แน่วแน่ มุ่งหวัง เอาจริงเอาจัง

เขียว : ห่วงใย ให้กำลังใจ แบ่งปัน อุดม เรียบง่าย

เป็นกันเอง มีไมตรีจิต

เหลือง : ชอบเข้าสังคม ไม่อยู่เฉย ชอบแสดงออก กระตือรือร้น มีชีวิตชีวา

โน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

จุดแข็ง

แดง (เพลิง)	มุ่งมั่น ชอบนำ เอาจริงเอาจัง ชอบท้าทาย รวดเร็ว เอาการเอางาน
เหลือง (สคไล)	มีชีวิตชีวา สนุกสนาน ร่าเริง เปิดเผย สุขุมมิตร
เขียว (ธรรมชาติ)	เจียม ชอบฟัง รักสงบ ไม่ขัดแย้ง อุดม เป็นมิตร
น้ำเงิน (เยือกเย็น)	ละเอียด แม่นยำ ช่าง วิเคราะห์ เป็นทางการ มีระเบียบ

จุดอ่อน

แดง	หัวแข็ง ใจร้อน ไม่เชื่อฟัง ขาดความอดทน
เหลือง	ไร้สาระ รักสนุก ขาดความน่าเชื่อถือ ไม่น่าสนใจ ขาดความรอบคอบ
เขียว	ขาดความกระตือรือร้น ดั้งเดิม ใจ ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่ออกความคิดเห็น
น้ำเงิน	ถือดี เข้าใจยาก เชื่องช้า อึด ช่างซัก มีโลกส่วนตัว

กิจกรรมที่ 4

ความกล้าแสดงออก

ชื่อกิจกรรม	“ตาย...อย่างไก่อ”	เวลา	60 นาที
ระดับ/วัยของนักเรียน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ขนาดของกลุ่ม	ประมาณ 20-40 คน

แนวคิด

มนุษย์เราทุกคนมีคุณค่า มีศักยภาพ และมีความสามารถที่แตกต่างกัน จะมีคุณค่ามากกว่า หากเราได้แสดงความสามารถของตนออกมาอย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ :

1. ระบุความสามารถของตนในด้านต่างๆ ได้
2. สรุปประโยชน์ที่จะได้รับ เมื่อนักเรียนได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ได้
3. แสดงออกตามความสามารถของตนได้อย่างมั่นใจ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ชำนาญ (10 นาที)

1) ครูกล่าวทักทายนักเรียน โดยให้นักเรียนหันหน้าหาเพื่อนด้านข้างที่ไม่สนิท และยิ้มให้สวยที่สุด พร้อมกับกล่าวสวัสดิ หลังจากรู้เพลง “อมเพลมพัด” เพื่อให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม(Ac)

2) ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลม และอธิบายกติกา ดังนี้ให้นักเรียนหาบุคคลที่คิดว่าเหมาะกับ TOP FIVE (5 ที่สุด) ในแต่ละรอบหากใครหาได้ตามที่กำหนดจะได้ 10 คะแนน

2.1) ให้สมาชิกหาคนที่ เล็กที่สุด เมื่อสมาชิกแต่ละกลุ่มส่งคนที่คิดว่าเล็กที่สุด ครูเฉลยว่า ร็องเท้าเบอร์เล็กสุด

2.2) ให้สมาชิกหาคนที่ ยาวที่สุด เมื่อสมาชิกแต่ละกลุ่มส่งคนที่คิดว่ายาวที่สุด ครูเฉลยว่า หูยาวสุด

2.3) ให้สมาชิกหาคนที่ ใหญ่ที่สุด เมื่อสมาชิกแต่ละกลุ่มส่งคนที่คิดว่าใหญ่ที่สุด ครูเฉลยว่า มือใหญ่สุด

2.4) ให้สมาชิกหาคนที่ขาวที่สุด เมื่อสมาชิกแต่ละกลุ่มส่งคนที่คิดว่าขาวที่สุด
ครูเฉลยว่า มีผมขาวมากที่สุด

2.5) ให้สมาชิกหาคนที่ มากที่สุด เมื่อสมาชิกแต่ละกลุ่มส่งคนที่คิดว่ามากที่สุด
ครูเฉลยว่า มีเงินในคั้วมากที่สุด

3) ครูสรุปคะแนนกลุ่ม และขอเสียงปรบมือสำหรับกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด

2. ชั้นดำเนินกิจกรรม (35 นาที)

1) ครูเล่านิทานให้นักเรียนฟัง เรื่อง “ตาย...อย่างไ้”

2) นักเรียนแต่ละคนตอบคำถามในใบงานที่ 4 “นี่คือ... ฉัน”

3) แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่มย่อย ดังนี้ให้นักเรียนจับคู่เป่าขลุ่ย นักเรียนที่แพ้
ให้อยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มที่หนึ่ง ส่วนนักเรียนที่ชนะเป็นกลุ่มที่สอง

4) นักเรียนแสดงความคิดเห็นของคนต่อกลุ่มย่อย โดยอ่านสิ่งที่ตนเขียนใน
ใบงานที่ 1 และให้นักเรียนส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มรายงานสิ่งที่ได้อภิปรายในกลุ่มย่อย (G, E, P)

5) ครูกล่าวชื่นชมและให้กำลังใจนักเรียนที่กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม คือ
นักเรียนกล้าอ่านสิ่งที่ตนเองเขียนให้เพื่อนฟัง และรับฟังสิ่งที่เพื่อนอ่านอย่างตั้งใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่
ครูจึงขอให้นักเรียนแสดงออกในทางที่ถูกต้องเช่นนี้เสมอไป

3. ชั้นสรุป (15 นาที)

1) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันทั้งหมด

2) นักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ที่นักเรียนได้ใช้ความสามารถของคนอย่างเต็มที่
(G,E)

3) ให้นักเรียนอ่านเรื่อง “ไม่มีแขน ไม่มีขา ไม่กังวล” ซึ่งเป็นเรื่องราวชีวิตของ
ชายหนุ่มพิการคนหนึ่งชื่อ นิค ที่ใช้ความพิการของตนเป็นแรงบันดาลใจสำหรับการดำเนินชีวิต
ให้กับผู้อื่น เพื่อเป็นการสะท้อนให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่า เราเลือกเกิดไม่ได้ แต่เราสามารถแสวงหา
ศักยภาพของตน และสามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่ เหมือนดังชีวิตของนิคที่เป็นแบบอย่างที่ดี
สำหรับเรา

4) ครูสรุปสุดท้ายโดยเน้นว่า เราทุกคนมีศักยภาพ มีความเก่ง ความดี อยู่ในตัวเอง
บางคนอาจจะร้องเพลงเก่ง เดินเก่ง เล่นดนตรีได้ หรืออาจจะมีทักษะด้านกีฬา และอื่นๆ แต่ใน
บางครั้งเราไม่สนใจที่จะนำศักยภาพของเรามาใช้อย่างเต็มที่ ในวันนี้ ให้เราสำรวจตนเองว่า
เราสามารถทำอะไรได้บ้าง แล้วให้เราหมั่นฝึกฝนจนเกิดเป็นความชำนาญ หากเราไม่เริ่มปฏิบัติ
ในวันนี้ เราก็คงเหมือนกับบนถนนที่ที่ตาย..อย่าง..ไ้ เพราะไม่กล้าที่จะแสดงความสามารถ
ของคนออกมา

5) ครูจึงกระตุ้นโน้มน้าวนักเรียนแต่ละคนให้ยกตัวอย่างการนำสิ่งที่เรียนรู้จากกิจกรรมและกรณีตัวอย่างไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างไรในชีวิตประจำวัน(Ap)

- สื่อและอุปกรณ์**
1. ใบงานที่ 4 “นี่คือ...ฉัน”
 2. นิทานเรื่อง “ตาย...อย่างไก่อ”
 3. เครื่องเล่นเพลง เทปเพลง
 4. นกหวีด
 5. กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ไม่มีแขน ไม่มีขา ไม่กังวล” (ชีวิตของนิค)

การประเมินผล ประเมินตามวัตถุประสงค์โดย:

- 1) การตอบคำถาม และการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
- 2) ผลงานของนักเรียน ในใบงานที่ 4
- 3) การแสดงความคิดเห็นในกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อยของนักเรียน

ตายอย่าง..ไก่

กาลครั้งหนึ่ง มีแม่ไก่หนึ่งตัวหนึ่ง บินร่อนอย่างสง่างาม อยู่บนท้องฟ้า แล้วแม่ไก่ก็ชื่นชมในความสง่างามนั้น อยู่มาวันหนึ่ง แม่ไก่หนึ่งตัวนั้น ต้องการย้ายรัง เพื่อหาที่อยู่แห่งใหม่ จึงนำไข่ที่กำลังฟักอยู่ไปด้วย นกอินทรีนำไข่เหล่านั้นไปไว้บนยอดไม้สูง แต่แล้วไข่ของนกอินทรีฟองหนึ่ง ร่วงหล่นลงจากที่เก็บแห่งนั้น มาอยู่ในครอบครัวยของแม่ไก่ แม่ไก่จึงฟักไข่ใบนั้น และเลี้ยงดูเหมือนลูกไก่ตัวอื่นๆ แม่ไก่สอนวิธีจิกอาหาร แล้วเจ้านกอินทรีตัวน้อยก็ปฏิบัติตามอย่างคล่องแคล่วเปรียบเสมือนเป็นไก่ตัวหนึ่ง หลายวันผ่านไปเจ้านกอินทรีตัวนั้น เริ่มโตขึ้น

อยู่มาวันหนึ่ง ขณะที่ไปหาอาหาร ก็มองขึ้นไปบนท้องฟ้าและสิ่งที่เห็นคือ ฝูงนกอินทรีบินร่อนสูงฉิว อย่างสง่างาม เห็นแล้วก็รู้สึกชื่นชม และคิดในใจว่า เอ !ฉันอยากจะบินให้สูงแบบนั้นจังเลย แต่คงเป็นไปได้ เพราะฉันไม่ใช่ นกอินทรี ฉันเป็นแค่ไก่ตัวหนึ่งเท่านั้น เมื่อคิดเช่นนี้เจ้านกอินทรีจึงเดินคอตกกดบ้านด้วยความเศร้าใจ

วันหนึ่งแม่ไก่สังเกตเห็นลูกของตนดูผิดปกติกว่าทุกวัน คือไม่สนใจใคร แยกตัวไปอยู่ลำพัง แม่ไก่จึงมาถามลูกของตนว่า ลูกเป็นอะไร ทำไมไม่สนใจใครเลยล่ะ นกอินทรีจึงตอบแม่ว่า ลูกอยากบินได้เหมือนนกพวกนั้นจัง ทำไมลูกต้องเกิดเป็นไก่ด้วย แม่ไก่จึงตอบว่า แต่แม่คิดว่าลูกน่าจะฟักได้นะ ลูกตัวใหญ่กว่าที่น้องทุกคน ลูกมีปีกที่งดงามและแข็งแรงกว่าใครๆ ทำไมลูกไม่ลองดูล่ะ ลูกอาจจะทำได้เหมือนนกพวกนั้นก็ได้ล่ะ นกอินทรีจึงตอบแม่ว่า มันคงเป็นไปได้หรอกแม่ อย่านามาเสียเวลากับเรื่องไร้สาระเลย แล้วนกอินทรีก็เดินละจากแม่ไก่ไปด้วยความเศร้าใจ เพราะคิดว่าตนไม่สามารถบินได้เหมือนนกอินทรีฝูงนั้น และในที่สุดเจ้านกอินทรีตัวนั้นก็ตายอย่างไก่

ชื่อ.....

วัน/เดือน/ปี.....

ใบงานที่ 4
“นี่คือ... ฉัน”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำใน ตามความเป็นจริง

1. ฉันมีความสามารถด้านใดบ้าง

.....
.....
.....

2. ฉันกล้าใช้ความสามารถของคนอย่างเต็มที่หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

3. สักวันหนึ่งฉันอยากจะเป็น หรืออยากทำอะไร

.....
.....
.....

4. ถ้าฉันเป็นนกอินทรีซ์ตัวนั้น ฉันจะอย่างไร

.....
.....
.....

5. ฉันภูมิใจในความสามารถของคนมากที่สุดในเรื่องใด

.....
.....
.....

“ไม่มีแขน ไม่มีขา ไม่กังวล” (ชีวิตของนิค)

เป็นนักเทศน์ (ผู้แสดงธรรม) นักพูด

และเป็นผู้อำนวยการองค์กรชีวิตที่ปราศจากแขน-ขา และขาดสมรรถภาพด้านกายภาพ

(Life Without Limbs)

ชีวประวัติของ Nick Vujicic

นิค เกิดเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม ค.ศ. 1982 ที่เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย เป็นลูกคนโต ในครอบครัวคริสตชน (Serbian Christian) ที่เคร่งครัดและมีใจศรัทธา เขาได้เกิดมา โดยมีความผิดปกติทางกาย (Tetra-amelia disorder) ซึ่ง ไม่มีทั้งแขนและขา มีเพียงส่วนขาเล็กๆข้างเดียว ที่มีสองนิ้วยื่นออกมาจากสะโพก ซึ่งในตอนแรกพ่อแม่ของเขารู้สึกผิดหวังอย่างมากกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับนิค แต่โชคที่นิคมีสุขภาพที่แข็งแรงดี (ปัจจุบันเขาสูงประมาณ 100 ซม.)

ชีวิตการเติบโตของ Nick ชีวิตของนิคเต็มไปด้วยความยากลำบาก และความทุกข์ทรมานต่าง ๆ นานา เขาเป็นคนหนึ่งที่ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนทั่วไปได้ แม้ว่าเขาไม่มีปัญหาด้านสมรรถภาพทางสมองก็ตามแต่เพราะเนื่องจากการขาดสมรรถภาพทางกาย ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลียในสมัยนั้น แต่ในระหว่างปีการศึกษาของเขา กฎหมายของรัฐได้มีการเปลี่ยนแปลง ที่สุดได้เป็นนักเรียนที่ขาดสมรรถภาพทางกายคนแรกที่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนสามัญทั่วไป เขาได้เรียนรู้ที่จะเขียนโดยใช้สองนิ้วเท้าด้านซ้ายของเขา และใช้อุปกรณ์พิเศษในการช่วยเขียน เขาสามารถโยนลูกบาสเกตบอล รับโทรศัพท์ได้ โยนหนวด และสามารถดื่มน้ำด้วยตนเอง

การทำงานและอาชีพ นิคได้สำเร็จการศึกษาในมหาวิทยาลัยเมื่ออายุเพียง 21 ปี ในสาขาบัญชี และการบริหารจัดการด้านการเงิน เขาได้เริ่มเดินทางท่องเที่ยวหลายครั้งในฐานะนักพูด ในหัวข้อที่เกี่ยวกับการเผชิญหน้าของเด็กและวัยรุ่นในปัจจุบัน เป้าหมายในการพูดของเขาคือ การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการดำเนินชีวิต นิคมีโอกาสดำเนินชีวิต เป็นวิทยากร นักพูดให้กับผู้คนมากมายทั้งในโรงเรียน สถาบันศาสนา และองค์กรต่าง ๆ มากมาย รวม 12 ประเทศ ใน 4 ทวีป คือ แอฟริกา เอเชีย ออสเตรเลีย และทวีปอเมริกาเหนือ ด้วยวัยเพียง 25 ปี ความใฝ่ฝันของนิค เขาปรารถนาที่จะเป็นนักบริหารจัดการส่วนบุคคล และหวังไว้ว่าจะป่าวประกาศคำพูดของตนเองผ่านทางโทรทัศน์และด้วยการเขียน หนังสือเล่มแรกของเขาได้กำหนดไว้ว่าจะเสร็จเรียบร้อยภายในสิ้น ค.ศ. 2009 นี้ซึ่งมีชื่อว่า “No Arms, No Legs, No Worries!” (ไม่มีแขน ไม่มีขา ไม่กังวล!)¹

¹ แปลมาจาก “Nick Vujicic”; <http://en.wikipedia.org>; retrieved on 31 August 2009.

กิจกรรมที่ 7

ด้านความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง

ชื่อกิจกรรม “ฟ้าหลังฝน...งามตา” เวลา 60 นาที
ระดับ/วัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 20-40 คน

แนวคิด

ท้องฟ้าหลังจากที่ฝนตกแล้วจะสวยงามมาก เช่นเดียวกันเมื่อเราพบกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต หากเรากล้าเผชิญและแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา นั่น เราจะพบกับความสุขและความสำเร็จอย่างงดงามในชีวิต

วัตถุประสงค์ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ :

1. คิดเป็น และแก้ปัญหาเป็น
2. มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ
3. ใช้ความพยายามแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ชำนาญ (10 นาที)

1) นักเรียนและครูร่วมกันขับร้อง และทำท่าประกอบเพลง “เป็น ฉัน เธอ เรา ที่ต้องสรรค์สร้างสังคม” (Ac)

2) ให้นักเรียนจับมือเป็นวงกลม

3) ครูเข้าไปอยู่ตรงกลางวงกลม แล้วบอกนักเรียนว่า ต่อไปนี้ครูจะทดสอบไหวพริบของนักเรียนโดยให้นักเรียนพูด ตามคำสั่งของครู ยกตัวอย่าง เช่น บอกคำที่ขึ้นต้น ด้วยคำว่า “อา” ครูชี้ไปที่นักเรียนคนใด นักเรียนต้องตอบว่า อาหาร อากาศ อาสา เป็นต้น ให้พูดเร็วๆ โดยไม่ให้ซ้ำกัน หรืออาจจะสั่งว่าดังนี้

ก. ให้พูดคำขึ้นต้นด้วย “แม่” เช่น แม่น้ำ, แม่โจง, แมริม

ข. ให้พูดถึงประโยชน์ของน้ำ (Ac)

2. ขั้นตอนกิจกรรม (40 นาที)

1) ครูขออนักเรียนอาสาสมัคร 10 คน ชาย 5 คน หญิง 5 คน

1)) ให้นักเรียนอาสาสมัคร ยืนเรียงแถวหน้ากระดาน โดยครูต้องทำช่องหรือเครื่องหมายไว้ทั้งหมด 11 จุด แล้วให้นักเรียนชาย 5 คน หญิง 5 คน ยืนตามจุดดังกล่าว โดยเว้นช่องว่างไว้ 1 จุด ระหว่างชายและหญิง ดังภาพนี้

2)) ให้นักเรียนทั้ง 10 คน ช่วยกันปฏิบัติดังนี้คือ จะทำอย่างไรที่จะให้นักเรียนชายทั้ง 5 คนย้ายมาอยู่ฝั่งนักเรียนหญิง และนักเรียนหญิงทั้ง 5 คนย้ายไปอยู่ฝั่งนักเรียนชาย ซึ่งมีช่องว่างให้ก้าวเพียง 1 ช่อง โดยมีกติกาว่านักเรียนสามารถ ก้าวได้ทีละ 1 ก้าว และสามารถก้าวข้ามได้ครั้งละ 1 คน

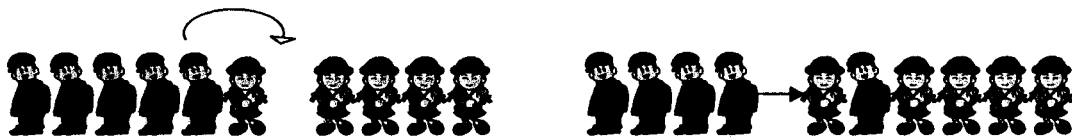
3)) ครูต้องย้ำว่า ก้าวได้ทีละ 1 ก้าว ข้ามเพื่อน ได้ครั้งละ 1 คน (Ac, G, E, P)

4)) ให้นักเรียนที่ยืนเรียงแถวอยู่ช่วยกันคิดหาวิธีก่อน หากยังไม่สามารถทำได้สำเร็จ จึงให้เพื่อนๆที่เหลืออยู่ช่วยกันคิดหาวิธีและทดลองทำดู ครูสังเกตพฤติกรรม การแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาของนักเรียน หากนักเรียนยังไม่สามารถทำได้ ครูจึงเฉลย โดยที่ครูจะต้องเป็นผู้จัดการดังนี้ คือ ทำตามลูกศรดังภาพ

ขั้นที่ 1

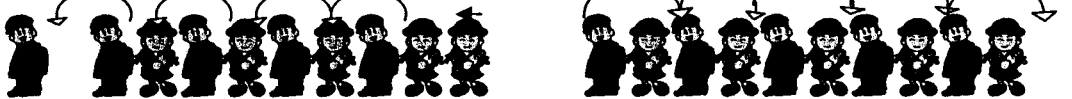
ขั้นที่ 2

ขั้นที่ 3

ขั้นที่ 4

2) ครูกล่าวชื่นชมนักเรียนที่พยายามแสวงหาวิธีการในการแก้ปัญหาตามโจทย์ที่ครูได้กำหนดให้ทำ นักเรียนพยายามลองผิดลองถูกกันหลายครั้งด้วยความมุ่งมั่น จากกิจกรรมนี้ นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง

3) ครูกล่าวเสริมว่า เมื่อนักเรียนพบเจอปัญหา จะต้องพยายามแสวงหาวิธีการแก้ไขที่หลากหลาย ลองผิดลองถูกไปบ้าง แต่ถ้ายังไม่สามารถแก้ไขได้หรืออาจเป็นปัญหาที่หนัก โดยที่เราไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง นักเรียนจำเป็นต้องขอคำแนะนำจากผู้รู้และผู้มีประสบการณ์ที่มากกว่าเรา เพราะคำแนะนำของท่านอาจช่วยให้เราสามารถแก้ไขปัญหา และผ่านพ้นปัญหานั้นไปได้ด้วยดี

4) ครูแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถามในใบงานที่ 7 “คิดอย่างสร้างสรรค์” (G, P)

5) นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในใบงานที่ 7 “คิดอย่างสร้างสรรค์”

6) นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่ได้รับฟังจากการนำเสนอผลงานของเพื่อนในแต่ละกลุ่ม

3. ขั้นสรุป (10 นาที)

1) นักเรียนและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เราจะกระทำเมื่อเราพบเจออุปสรรคหรือปัญหาในชีวิต

2) ครูพูดโน้มน้าวให้นักเรียนกล้าเผชิญปัญหา และพยายามแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลาย และกระตุ้นให้นักเรียนยกตัวอย่างการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (Ap)

สื่อและอุปกรณ์

- 1) คู่มือการดำเนินกิจกรรม
- 2) กระดาษกาวเพื่อทำจุด 11 จุด
- 3) ใบงานที่ 7 เรื่อง “คิดอย่างสร้างสรรค์”
- 4) ใบสลากข้อความคำสั่ง

การประเมินผล ประเมินตามวัตถุประสงค์โดย:

- 1) การสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาของนักเรียน
- 2) ผลงานของนักเรียนจากใบงานที่ 7 “คิดอย่างสร้างสรรค์”
- 3) การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ใบงานที่ 7

“คิดอย่างสร้างสรรค์”

ชื่อกลุ่ม.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกัน วิเคราะห์ และตอบคำถามต่อไปนี้

1. ในขณะที่นักเรียนพบเจอปัญหาในเรื่องใดบ้าง

(ให้เรียงลำดับจากเรื่องที่จำเป็น แรงจูงใจจากมากไปหาน้อย)

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....
- 5).....

2. นักเรียนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. จงอธิบายประโยชน์ของการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลง

ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 8

ความรับผิดชอบ

ชื่อกิจกรรม “ปลูกพืชพันธุ์ดี” เวลา 60 นาที
ระดับ/วัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 20-40 คน

แนวคิด

ความรับผิดชอบ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึง การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จไป
ได้ด้วยดี พยายามปรับปรุงหน้าที่ให้ดีขึ้น ตรงต่อเวลา และยอมรับความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นได้

วัตถุประสงค์ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ :

1. ทำงานได้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย
2. วางแผน และปรับปรุงงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จเป็นอย่างดี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

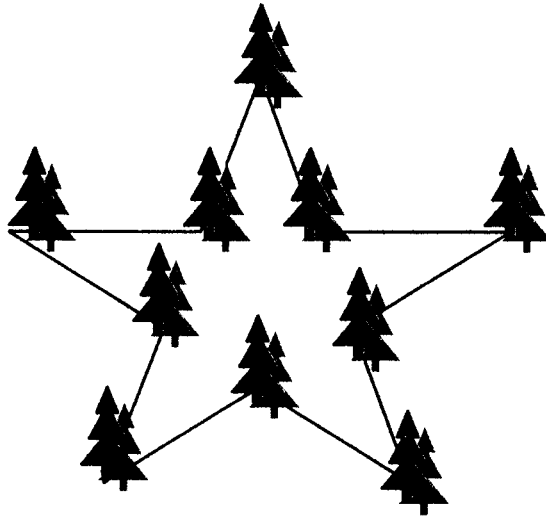
1. ชำนาญ (10 นาที)

1) ครูวางผลไม้ 4 ชนิด ไว้รอบห้อง และกล่าวกับนักเรียนว่า เมื่อได้ยินเสียง
นกหวีด ให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามที่ผลไม้วางอยู่ แต่ละกลุ่มจะต้องมีสมาชิกในกลุ่มครบ 5 คน
(ครูเป่านกหวีดหนึ่งครั้ง)

2) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยมีข้อความว่า คำตั้งของครูคือ
“ถ้านักเรียนมีต้นไม้อยู่ 10 ต้น จะปลูกอย่างไรให้ได้ 5 แถว และแต่ละแถวมีต้นไม้ 4 ต้น” ให้เวลา
ประมาณ 5 นาที (Ac)

- 3) ให้แต่ละกลุ่มเฉลยคำตอบของตน
- 4) ครูเฉลย ดังนี้ นักเรียนต้องปลูกเป็นรูปดาว

2. ขั้นตอนกิจกรรม (40 นาที)

1) ครูเล่านิทานเรื่อง “ชาวสวน” ให้นักเรียนฟัง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

2) ขอบทสาธิตนักเรียน 6 คน เพื่อให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ

3) นักเรียนอาสาสมัครศึกษาเอกสารบทบาทสมมติ เพื่อเตรียมตัวแสดง และนักเรียนคนอื่นๆ ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ (Ac, P, E)

4) เมื่อผู้แสดงพร้อมแล้ว ให้เริ่มแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

5) เมื่อการแสดงสิ้นสุดลงครูและนักเรียนทุกคนปรบมือให้แก่นักแสดงบทบาทสมมติทุกคน

6) นักเรียนและครูร่วมกัน วิเคราะห์ อภิปรายตามบทบาทของตัวละครว่ามีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง

(1) ใครที่แสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน และบุคคลนั้นมีพฤติกรรมอย่างไร

(2) ใครที่ขาดความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน และบุคคลนั้นมีพฤติกรรมอย่างไร

(3) ใครเป็นบุคคลที่น่าชื่นชมและเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนักเรียนได้ เพราะเหตุใด

(4) นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างไรในชีวิตประจำวัน ได้อย่างไรบ้าง

7) ให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติ ได้แสดงอีกครั้งหนึ่งซึ่งจะต้องแสดงบทบาทของตนโดยแสดงออกถึงบทบาทของผู้ที่มีความรับผิดชอบ (E, P)

8) นักเรียนที่สังเกตการณ์ร่วมกันปรบมือสำหรับนักแสดง และครูกล่าวชื่นชมนักแสดงทุกคนที่สามารถเปลี่ยนบทบาท จากบทบาทที่ขาดความรับผิดชอบ เป็นบทบาทที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบได้ เพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้นักเรียน

9) ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนบันทึกความรับผิดชอบต่อของนักเรียนในใบงานที่ 1

3. ขั้นสรุป (10 นาที)

1) นักเรียนและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นในหัวข้อดังนี้ (G, P, E)

(1) ในฐานะที่เป็นนักเรียน นักเรียนสามารถแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่นี้ได้อย่างไร

(2) มีสิ่งใดเป็นอุปสรรคสำหรับนักเรียนในความรับผิดชอบนั้น

2) ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า “ความรับผิดชอบ” เป็นเมล็ดพันธุ์ที่นักเรียนพึงปลูกไว้สำหรับชีวิตเพราะความรับผิดชอบเป็นการแสดงออกถึงลักษณะของบุคคลที่มีความเอาใจใส่ อดทนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ตรงต่อเวลา และยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ หากเราอยากประสบความสำเร็จ ต้องหมั่นฝึกคนที่ปลูกเมล็ดพันธุ์แห่งความรับผิดชอบเอาไว้

3) ครูโน้มน้าวให้นักเรียนยกตัวอย่างการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนแต่ละคนอย่างไรบ้าง (Ap)

สื่อและอุปกรณ์

- 1) นิทานเรื่อง “ชาวสวน”
- 2) ใบงานที่ 8 “ความรับผิดชอบ”
- 3) บทบาทสมมติ เรื่อง “วงดนตรีTalent”
- 4) เกมปลูกต้นไม้
- 5) ผลไม้ 4 ชนิด
- 6) นกหวีด

การประเมินผล ประเมินตามวัตถุประสงค์โดย:

- 1) สังเกตการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในกลุ่ม
- 2) การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 3) สังเกตจากการตรงต่อเวลา ในการมาร่วมกิจกรรม

เรื่อง “ชาวสวน”

ชาวสวนคนหนึ่งออกจากบ้านไปที่สวนของตนทุกเช้า เนื่องจากเขาได้รับเมล็ดพันธุ์นี้มาจากพ่อของเขา ก่อนที่พ่อของเขาจะเสียชีวิตได้กำชับกับชาวสวนผู้นี้ว่า ให้ถูกลำเมล็ดพันธุ์ 4 เมล็ดนี้ไปปลูกในสวนของเรา โดยมีข้อแม้ว่าก่อนที่จะปลูกถูกจะต้องขุดดินที่ปลายสวนทุกวัน จนกระทั่งไปถึงเขตรั้วของเรา และชาวสวนผู้นี้ได้ปฏิบัติตามทุกวัน ขุดจนกระทั่งถึงรั้วด้อมที่ดินของคนได้ตำเรือ และขณะที่ขุดอยู่นั้น เขารู้สึกว่าขุดไปโคนของแข็งที่อยู่เบื้องล่าง เขาจึงพยายามขุดเอาชิ้นนั้นขึ้นมาจนได้ เขาตกใจมากกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะสิ่งที่ปรากฏต่อหน้าเขาคือ ก้อนไม้ไผ่เก่าๆ ที่บรรจุของอยู่ข้างใน เขาจึงเปิดก้อนนั้นดูว่าเป็นอะไร แล้วเขาก็ตีใจจนน้ำตาไหล ที่พบว่า ก้อนนั้นคือสมบัติที่พ่อของเขานำมาฝังไว้ และยังมีจดหมายอยู่ในนั้นว่า จงปลูกเมล็ดพันธุ์แห่งความดีนี้แล้วส่งต่อไปยังลูกของเจ้า

บทบาทสมมติเรื่อง “วงดนตรีTalent”

ณ โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งได้จัดประกวดแข่งขันวงดนตรีขึ้นในโรงเรียนในชื่อว่า “Music Contest 2009” เมื่อวิจิตพลทราบข่าวและมีความสนใจที่จะเข้าร่วมแข่งขัน จึงนำเรื่องนี้ไปบอกกับเพื่อนในห้อง ม. 3/3 มีเพื่อนอีก 4 คนที่มีความสามารถด้านดนตรีได้ให้สนใจมาก พวกเขาจึงนำเรื่องนี้มาปรึกษาครูประจำชั้นคือครูสุโข ซึ่งเห็นด้วยและไม่คัดค้านสิ่งใด เพียงแต่ย้ำเตือนว่า นักเรียนอย่าทำให้เสียการเรียนก็แล้วกัน ดังนั้นครูและนักเรียนสมาชิกในวงจึงตั้งชื่อวงตามข้อเสนอของวิจิตพลคือ “วงTalent” ซึ่งแปลว่า *กลุ่มคนที่มีความสามารถพิเศษ* ครูจึงแต่งตั้งวิจิตพลเป็นหัวหน้าวง ทำหน้าที่จัดตารางซ้อม และดำเนินการซ้อมภายใต้ความดูแลของครูสุโข และกำหนดวันซ้อมใหญ่คือวันที่ 18 กันยายนที่จะถึงนี้ และทุกคนสัญญาว่าจะกระทำตามสิ่งที่ได้ตกลงร่วมกันตามข้อเสนอของหัวหน้าวง นั่นคือ จะมาซ้อมตามวันและเวลาที่กำหนด จะขยันฝึกซ้อม และจะทำหน้าที่อื่นๆที่ต้องรับผิดชอบอย่างดี และเมื่อถึงวันซ้อมใหญ่เราจะมาซ้อมก่อนครึ่งชั่วโมง เมื่อวันซ้อมใหญ่มาถึงมีเพียงวิจิตพล เขาวฤทธิ์ และอารยาที่มาตามเวลานัดหมาย ครูสุโขและเพื่อนร่วมห้องทยอยเข้ามาในห้องซ้อม แต่นักดนตรียังไม่ครบจนกระทั่งผ่านไป 5 นาที สมาชิกวงที่เหลือจึงเข้ามาประจำตำแหน่งเครื่องดนตรีที่ตนเล่นเมื่อเริ่มเล่น ทุกคนต่างเล่นไปคนละทิศละทาง จนขาดความกลมกลืน ครูสุโขสั่งให้หยุดเล่นและถามว่าทำไมจึงเป็นแบบนี้ พัชรภาเป็นนักร้องนำกล่าวอย่างไม่พอใจว่าเป็นเพราะคนตรีเล่นเพี้ยนจึงทำให้คนร้องเสียงเพี้ยนไปด้วย เอกชัยเป็นมือกลองที่ขาดการซ้อมอยู่เป็นประจำ บอกครูว่าผมรู้ว่ามันจะต้องเป็นแบบนี้จึงไม่ยอมมาซ้อมให้เสียเวลา ส่วนอารยาซึ่งเป็นมืออีเล็ค โทนครุ่นคิดในใจและบอกกับครูว่า คนอาจเป็นคันเหตุให้เกิดแบบนี้เพราะเล่นผิดอยู่เสมอ แต่ก็มาฝึกซ้อมก่อนเพื่อนทุกครั้งที่มีการซ้อมร่วมกัน เขาวฤทธิ์ซึ่งเป็นมือเบต จึงกล่าวด้วยความเห็นอกเห็นใจว่า คนมาทันเวลาฝึกซ้อมทุกวัน และจะเห็นอารยาเข้ามาฝึกซ้อมก่อนคนอื่นเสมอ ดังนั้นจึงคิดว่าสิ่งผิดพลาดที่เกิดขึ้นเป็นเพราะพวกเราขาดความรับผิดชอบในการฝึกซ้อม ถ้าเราขยันเหมือนอารยา เราก็จะเล่นได้ดีกว่านี้ ส่วนวิจิตพลซึ่งเป็นหัวหน้าวงรู้สึกเสียใจ และขอยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และตั้งใจว่าจะพยายามทำหน้าที่ของคนให้ดีกว่านี้ ครูจึงกล่าวด้วยความรู้สึกภูมิใจว่า ครูเชื่อว่าวิจิตพลจะนำเพื่อนๆ ประสบความสำเร็จได้ดี ครูจะคอยเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจพวกเราเสมอ และจนในที่สุดวง Talent ก็ได้รับรางวัลชนะเลิศซึ่งเกิดจากร่วมมือร่วมใจรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล

ให้นักเรียนแสดงบทบาทของ ครูสุโข วิจิตพล พัชรภา เอกชัย อารยา และเขาวฤทธิ์

บทบาทครูสุขใจ

ท่านชื่อ ครูสุขใจ เป็นครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 ที่รับฟังข้อเสนอของนักเรียนอย่างตั้งใจ มีความเข้าใจและติดตามพฤติกรรมต่างๆของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มักจะถามเหตุและผลเสมอเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น ไม่ซ้ำเติมเมื่อนักเรียนกระทำผิดพลาด ให้โอกาสปรับปรุงและให้กำลังใจเสมอ

บทบาทวิจิตพล

ท่านชื่อวิจิตพล เป็นหัวหน้าวงและนักร้องนำของวง ได้ทราบและนำข่าวการจัดการประกวดแข่งขันวงดนตรีมาแนะนำเพื่อนในห้อง จากนั้นจึงนำเพื่อนที่สนใจไปปรึกษาครูสุขใจ และได้รับการแต่งตั้งจากครูสุขใจ ให้เป็นหัวหน้าวง และเป็นผู้เสนอชื่อวงว่า Talent หมายถึงกลุ่มคนที่มีความสามารถพิเศษ วิจิตพลทำหน้าที่ของคนอย่างดี จัดตารางซ้อม วางแผนซ้อมและกำหนดวันเวลาอย่างชัดเจน และจะมาตรงตามเวลานัดหมายเสมอ และยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และตั้งใจปรับปรุงการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีขึ้นด้วย

บทบาทพัชรภา

ท่านชื่อ พัชรภา เป็นนักร้องนำหญิงของวง ที่มาฝึกซ้อมสายเสมอ บางครั้งไม่มา ไม่สนใจฝึกซ้อมเพราะคิดว่าคนทำได้คืออยู่แล้ว และเมื่อเกิดปัญหาในวันซ้อมใหญ่ เพราะท่านมาช้ามาก และให้เหตุผลกับครูสุขใจว่า คนไม่ต้องฝึกซ้อมมาก แค่งัดโน้ตก็ร้องได้แล้ว แต่เมื่อร้องเข้ากับคนตรีท่านกลับร้องเพี้ยน และบอกครูว่าที่ร้องเพี้ยนเป็นเพราะคนตรีเสียงเพี้ยน จึงทำให้คุณร้องเพลงเสียงเพี้ยนไปด้วย

บทบาทเอกชัย

ท่านชื่อเอกชัย เป็นมือกลองของวง ที่ขาดการฝึกซ้อมรองจากพัชรภา เห็นด้วยกับสิ่งที่พัชรภาพูด และกล่าวต่อไปว่า คนรู้อยู่แล้วว่ามันต้องเป็นแบบนี้ จึงไม่อยากมาฝึกซ้อมให้เสียเวลา และช่วงนี้ตนเองมีงานเยอะอยู่แล้ว จึงไม่อยากทำอะไรเลย อยากพักผ่อนมากกว่า

บทบาทอารยา

ท่านชื่ออารยา เป็นมืออิเล็กทรอนิกส์ของวง ท่านครุ่นคิดในใจ และกล่าวกับครูว่า จริงๆแล้ว ท่านเป็นคนเล่น โน้ตผิดอยู่บ่อยๆ ครั้งนี้อาจจะเป็นสาเหตุด้วยก็ได้ และท่านพูดต่อไปว่า แต่ท่านก็พยายามมาฝึกซ้อมก่อนเพื่อนๆเสมอ หลังจากทำการบ้านเสร็จแล้วจะพยายามฝึกซ้อมอ่านตัว โน้ต ทุกๆวัน ถึงกระนั้นก็จะพยายามฝึกฝนให้มากขึ้นอีก

บทบาทเชาวฤทธิ์

ท่านชื่อ เชาวฤทธิ์ เป็นมือกีตาร์ รู้สึกสงสารอารยา จึงกล่าวด้วยความเห็นอกเห็นใจว่า ท่านมาทันการฝึกซ้อมทุกวัน และจะเห็นอารยาเข้ามาฝึกซ้อมก่อนคนอื่นเสมอ ดังนั้นจึงคิดว่า ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเป็นเพราะพวกเราขาดความรับผิดชอบในการฝึกซ้อม ถ้าเราขยันเหมือน อารยา เราก็จะเล่นดนตรีได้ดีกว่านี้

ใบงานที่ 8

“ความรับผิดชอบ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบันทึกเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน ลงในตารางต่อไปนี้

หน้าที่ประจำวันของฉัน	ฉันแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่นั้นอย่างไร

กิจกรรมที่ 10

ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม “ด้วยมือแห่งรัก” เวลา 60 นาที
ระดับ/วัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 20-40 คน

แนวคิด

ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นการแสดงออกถึงความใส่ใจ และเข้าใจในโลกทัศน์ของผู้อื่น

วัตถุประสงค์ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ :

1. แสดงออกถึงความใส่ใจ และเข้าใจถึง โลกทัศน์ของผู้อื่น
2. ให้ความช่วยเหลือแก่กันและกัน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ชำนาญ (5 นาที)

- 1) ครูและนักเรียน ร่วมกันร้องเพลง “กำลังใจ...ของเรา” (Ac)

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม (40 นาที)

- 1) ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนที่สนิทที่สุด
- 2) ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครจะเป็นผู้ถูกปิดตา
- 3) ครูแจกผ้าให้นักเรียนคู่ละ 1 ผืน ให้นักเรียนปิดตา
- 4) ให้นักเรียนที่ถูกปิดตาอยู่นำห้อง และนักเรียนที่ไม่ได้ปิดตาให้ไป

อยู่ด้านหลังห้อง

5) ครูอธิบายกติกาว่า หลังจากที่ได้ยินเสียงนกหวีด ให้ผู้ที่ถูกปิดตาเดินไปหาคู่ของตนเอง โดยที่ผู้ถูกปิดตาจะต้องกล่าวเพียงคำว่า “ใคร” ส่วนผู้ที่ไม่ได้ปิดตาให้กล่าวเพียงคำว่า “เรา” จากนั้นให้นักเรียนที่ถูกปิดตาเดินตามหาเพื่อนของตนจนกว่าจะพบ ส่วนผู้ที่ไม่ถูกปิดตาให้ยืนอยู่กับที่เมื่อพบกันแล้วและมั่นใจว่าเป็นคู่ของตนให้นั่งลง และกล่าวกับเพื่อนว่า “ขอบคุนที่หากันจนเจอ” แล้วเปิดตาให้เพื่อน (Ac, E)

6) นักเรียนและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นดังนี้ (G, E, P)

- 1)) นักเรียนที่ถูกปิดตาารู้สึกอย่างไร ในเวลาที่ตามหาเพื่อนของตน
- 2)) นักเรียนที่ไม่ถูกปิดตาารู้สึกอย่างไร เมื่อเห็นเพื่อนที่ถูกปิดตา

ตามหานักเรียนจนพบ

7) ครูเชื่อมโยงกิจกรรมว่า “บางครั้งเราอาจมองไม่เห็น โลกทัศน์ของผู้อื่น ไม่สนใจว่าผู้อื่นมีความต้องการอะไร คิดอะไร รู้สึกอย่างไร แต่มักจะทำตามความต้องการของตนเองเท่านั้น ดังนั้นเราจึงขาดความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นวันนี้ให้เรามาฝึกปฏิบัติว่าเราจะสามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์นั้นๆ อย่างไร”

8) แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ให้แต่ละกลุ่มจัดเตรียมการแสดง บทบาทสมมติเรื่อง “นี่หรือ คือความเห็นอกเห็นใจ” และตอบคำถามในใบงาน “ข้อคิดสะกิดใจ” (E, G, P, Ap)

9) นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอบทบาทสมมติ และข้อคิดที่กลุ่มได้รับที่บันทึกไว้ในใบงานที่ 10 “ข้อคิดสะกิดใจ”

10) ครูอธิบายเพิ่มเติมจากสิ่งที่นักเรียนนำเสนอและสังเกตการทำงานร่วมกันของแต่ละกลุ่ม โดยเน้นถึงการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. ขั้นสรุป (10 นาที)

- 1) นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม
- 2) ครูโน้มน้าวให้นักเรียนเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียน (Ap)

3) ครูกล่าวสรุปสุดท้ายว่า ดังนั้นความเห็นอกเห็นใจ เป็นพฤติกรรมที่พึงแสดงออกถึงการให้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ การรับรู้ถึงความต้องการของผู้อื่น และการรู้จักแบ่งปันให้สิ่งของ เวลา และอื่นๆ เท่าที่เราจะสามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้

สื่อและอุปกรณ์

1. บทบาทสมมติ เรื่อง “นี่หรือ คือความเห็นอกเห็นใจ”
2. ผ้าปิดตา 10 ผืน
3. เนื้อเพลง กำลังใจ
4. กีตาร์
5. ใบงานที่ 10 “ข้อคิดสะกิดใจ”

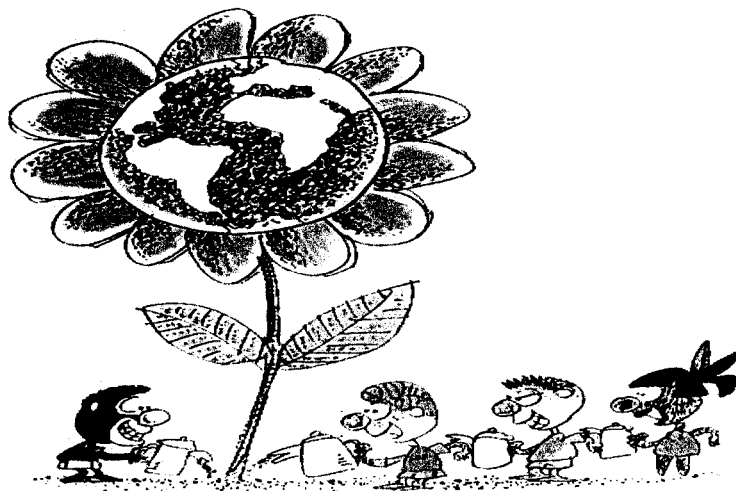
การประเมินผล ประเมินตามวัตถุประสงค์โดย:

- 1) การให้ความร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม
- 2) การแสดงความคิดเห็น การตอบคำถามของนักเรียน
- 3) การนำเสนอผลงาน ของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

“บทเพลง กำดั่งใจ”

ในยามที่ท้อแท้ ขอเพียงแค่คนหนึ่ง
 จะคิดถึงและคอยห่วงใย ในยามที่ชีวิต
 หม่นหมอง ร้องไห้
 ขอเพียงมีใคร ปลอบใจ ดักคน
 ในวันที่โศกเศร้า ความหวังให้วาด มันขาดมันหายใครจะช่วยเติม
 เพิ่มพลังใจ ให้ฉันได้เริ่ม ต่อสู้อีกครั้งบนหนทางไกล
 ** กำดั่งใจ จากใครหนอ ขอเป็นทานให้ฝันให้ใฝ่ ให้ชีวิตได้มีแรงใจ ให้ดวงใจถูกโชนความหวัง
 กำดั่งใจ จากใครหนอ ขอเป็นทานให้ฉันได้ใหม่
 ดั่งหยาดฝนบนฝักฟ้าไกล
 ที่หยาดรินสู่พื้นดินแห่งผาก (ซ้ำ**)

ทำนอง/เนื้อร้อง : วงโซป

“นี่หรือคือ ความเห็นอกเห็นใจ”

เมื่อต้นปีที่ผ่านมา มีชายคนหนึ่ง ตั้งใจจะไปเยี่ยมญาติที่ต่างจังหวัด ดังนั้นเขาจึงจัดเตรียมข้าวของหวังว่าจะไปอยู่ที่นั่นสักพัก เพื่อพักผ่อน หลังจากที่ได้ตราครุฑทำงานมานานแสนนาน ขณะขับรถไป เขาก็ดูเส้นทางสลับกับขอบข้างทางที่เขียวชอุ่มโดยรอบ ทันใดนั้นเขามองเห็นคนนอนคร่ำครวญริมถนน เขาจึงรีบหยุดรถทันที และวิ่งเข้าไปช่วยผู้เคราะห์ร้าย ขณะที่เขากำลังให้ความช่วยเหลืออยู่นั้น เขารู้สึกว่า มีท่อนไม้แข็งแรง ฟ้าตกลงมาที่ศีรษะของเขาอย่างแรง แล้วเขาก็สลบนิ่งไป คนที่เขาคิดว่าเป็นผู้เคราะห์ร้ายกลับลุกขึ้นแล้วค้นหาของมีค่าในตัวเขา แล้วก็หลบหนีไป พร้อมกับเพื่อนคนนั้น เมื่อเวลาใกล้พลบค่ำชายผู้นั้นรู้สึกตัว จึงคลานมาอยู่ที่ไหล่ทาง เพื่อว่าจะมีผู้ใจบุญผ่านไปผ่านมา เขาพยายามร้องขอความช่วยเหลือ และหวังว่าจะมีคนได้ยื่นเสียงแห่งความเจ็บปวดและทรมานของเขา ผลปรากฏว่า ผู้ที่เขาพบ ได้พูดกับเขาดังนี้

คนที่ 1 คุณหมอ: “ฉันมีคนไข้รออยู่ ถ้าไม่มีคนช่วยคุณ ผมจะกลับมาช่วยคุณเอง แล้วเขาก็ผ่านไป”

คนที่ 2 นักธุรกิจ: “โธ่ น่าสงสารจัง แต่ฉันช่วยคุณไม่ได้หรอก เพราะฉันไม่ได้เกิดมาเพื่อสิ่งนี้”

คนที่ 3 นักการเมือง: “ผมมีเรื่องเร่งด่วน ผมจะรีบไปนำเสนอนโยบายที่ประชุม ว่าแล้วเขาก็รีบขับรถไปที่ประชุมทันที”

คนที่ 4 นักการศึกษา: “ใครเป็นผู้ที่ทำร้ายคุณ เคี้ยวฉันจะไปแจ้งความให้ แล้วก็รีบเดินผ่านไป”

เมื่อเวลาผ่านไปร่วม 2 ชั่วโมง เขารู้สึกเจ็บปวดมากขึ้น จิตใจของเขารู้สึกท้อแท้ และหมดหวัง เขาหลับตาลงด้วยความเศร้าโศกและเจ็บปวด มีชายกรรมกรคนหนึ่งกำลังเดินทางกลับบ้าน ถือขวดน้ำเปล่าเย็นๆที่เขาเพิ่งซื้อมา และเหลือเงินเพียงเล็กน้อย เขาจึงคิดจะเก็บเงินนั้นไว้เพื่อวันข้างหน้า ขณะที่คิดวางแผนเกี่ยวกับการเงินของตน กรรมกรผู้นั้น ได้ยินเสียงร้องด้วยความเจ็บปวดของใครคนหนึ่ง เขากวาดสายตาไปโดยรอบ แล้วเขาก็พบกับเจ้าของเสียงนั้น กรรมกรผู้นั้นจึงรีบวิ่งเข้าไปช่วยทันที ใช้น้ำที่เขาเพิ่งซื้อมานั้นให้ผู้เคราะห์ร้ายดื่ม และนำน้ำที่เหลือเช็ดตัวที่เประเปื้อนให้ เขาแบกชายที่เจ็บปวดนั้นขึ้นหลังและนำไปส่งโรงพยาบาลที่ใกล้เคียงทันที จากนั้นเขาได้นำเงินทั้งหมดที่มีไปจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ผู้เคราะห์ร้ายนั้น แล้วกลับบ้านด้วยความยินดีกับสิ่งที่เขาได้กระทำ

ผู้แต่ง ปวีณา นิยมธรรม

ใบงานที่ 10

กลุ่ม

“ข้อคิดสะกิดใจ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นตามข้อคำถามดังนี้

1. จากเรื่องนี้ ใครเป็นผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากที่สุด เพราะเหตุใด

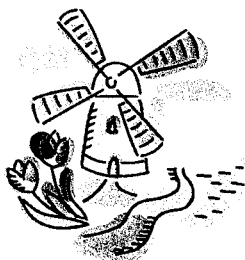
.....
.....
.....
.....

2. จากเรื่องนี้ นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. นักเรียนสามารถแบ่งปัน หรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนรอบข้างได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ง
คุณภาพของเครื่องมือ

แบบรายงานคุณภาพของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง แสดงคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

ข้อที่	ข้อความ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
1	ข้าพเจ้าเอาใจใส่ด้านการเรียนอย่างเต็มที่อยู่เสมอ	.9223
2	ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	.9228
3	ข้าพเจ้ามักพบว่าเป็นความยากลำบากในการทำงานที่ไม่น่าสนใจ	.9245
4	ข้าพเจ้าไม่ทำถึงไฉไล เมื่อมีงานสั้นมือ	.9254
5	ข้าพเจ้าปฏิเสธในการยอมรับความผิดพลาดเมื่องานที่ทำประสบความสำเร็จแล้ว	.9234
6	ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลาเสมอ	.9243
7	ข้าพเจ้าพยายามปรับปรุงการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีขึ้นเสมอ	.9243
8	ข้าพเจ้าใช้ความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่	.9243
9	ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงเสมอเมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน	.9229
10	ข้าพเจ้ามักดักเตือนเพื่อนทันที เมื่อเห็นเขาทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน	.9263
11	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออกด้วยความมั่นใจเสมอ	.9247
12	ข้าพเจ้าเสนอตัว เพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มในการนำเสนอรายงานอยู่เสมอ	.9204
13	ข้าพเจ้ามักให้ข้อเสนอแนะอย่างตรงไปตรงมา เมื่อเห็นบุคคลกระทำการที่ไม่ถูกต้อง	.9236
14	ข้าพเจ้าไม่กล้าตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง โดยลำพัง	.9236
15	ข้าพเจ้าไม่สามารถทำงานต่อไปได้เมื่อพบอุปสรรค	.9215
16	ข้าพเจ้ามักแสดงความคิดเห็น เมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น	.9237
17	ข้าพเจ้ามักคิดหาวิธีที่หลากหลายในการแก้ปัญหา	.9237
18	ข้าพเจ้าไม่ค่อยยอมรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น	.9237
19	ข้าพเจ้าหมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อแก้ปัญหาที่ผ่านเข้ามา	.9216
20	ข้าพเจ้าสนใจเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่เสมอ	.9222
21	ข้าพเจ้ามักเลือกทำงานง่ายๆ โดยไม่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถมากนัก	.9221
22	ข้าพเจ้ามักเพิกเฉย เมื่อทำการบ้านที่ยากนั้นไม่ได้	.9220
23	ข้าพเจ้ามักทบทวนว่าได้เรียนรู้อะไรบ้างจากประสบการณ์ที่เป็นปัญหา	.9248
24	ข้าพเจ้าสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	.9245
25	ข้าพเจ้าไม่เคยให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เพราะทุกคนต้องพึ่งตนเอง	.9231
26	ข้าพเจ้ามักปลอบโยนเพื่อนด้วยความเข้าใจ เมื่อเขาประสบปัญหาในชีวิต	.9242
27	ข้าพเจ้าให้ทานแก่ผู้ที่พบความลำบากอยู่เสมอ	.9274

28	ข้าพเจ้าไม่เคยเอาใจใส่ในความต้องการของผู้อื่น	.9243
29	ข้าพเจ้ามักทศปฏิบัติ เมื่อเพื่อนยืมสิ่งของ	.9238
30	ข้าพเจ้ามักให้กำลังใจเพื่อนที่ประสบปัญหาได้อย่างเป็นผลดี	.9241
31	ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่พบความทุกข์ใจเสมอโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน	.9245
32	ข้าพเจ้ามักอาสาให้ความช่วยเหลือครูและเพื่อนๆอยู่เสมอ	.9239
33	ข้าพเจ้ามีเพื่อนมากเพราะมีมนุษยสัมพันธ์ดี	.9261
34	ข้าพเจ้ายินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อื่นเสมอ	.9242
35	ข้าพเจ้าอดิษฐ์ทุกครั้ง เมื่อต้องทำงานเป็นทีม	.9235
36	ข้าพเจ้ามักวางเฉย เมื่อทำงานร่วมกันเป็นทีม	.9214
37	ข้าพเจ้าหักทหายผู้อื่นก่อนเสมอ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน	.9237
38	ข้าพเจ้ามักไม่พูดคุยกับคนที่คำทนิติเตียนข้าพเจ้า	.9207
39	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี แม้ข้าพเจ้าไม่ชอบเขาก็ตาม	.9255
40	ข้าพเจ้าไม่เคยเปิดเผยตนเองอย่างไว้วางใจกับเพื่อน	.9256

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .93

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวปวีณา นิยมธรรม
วัน เดือน ปีเกิด	13 ตุลาคม พ.ศ. 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	232 หมู่ 10 ตำบลแพงพวย อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร ซอย จันทน์ 27 ตำบลทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120
ตำแหน่ง	ครู